AKuFF Hírmondó

Arbeitskreis ungarndeutscher Familienforscher
Magyarországi Németek Családfakutató Egyesülete
German Family Tree Researcher's Society in Hungary

XXI. évfolyam, 49. szám 2025. március 22.

TARTALOM

Következő találkozóink helyszíne és időpontja	2
Franziska Milbich-Münzer: Bevándorlók a Budai-hegységbe - Kivándorlások Felső-Svábországból, 1696-1725	3
Kiegészítések Hajós családkönyvéhez Pencz Kornél: Maria Veronika Schumacher, Bernhard Zick feleségének származása és a Sigg (Zick) nemzetség ősfájának helyesbítése A Pentzingerek eredete Hajóson és Vaskúton és más kivándorlók a Benzinger családból	7 11
Steinhauser Klára: Ősapámtól a dédunokámig	23
Wéber György: A berkesdi római katolikus anyakönyvezés kezdetéről	25
Stifollerek Magyarországon Janzsó Péter: A Baranyába elszármazott Breidungok nyomában	35
Belső Róbert: A Julianna STIER rejtély – kiegészítések, helyesbítések családkönyvekhez	45
Tagsági hírek	54
Képek az egyesület életéből	55

2025. évi találkozóink helyszínei és időpontjai

Nyári találkozó
2025. május 31.
Ceglédbercel

25 éves jubileumi találkozó
2025. október 25.
Baja

Az egyesületi találkozókat meghirdetjük a honlapunkon. A tagjaink kb. 15 nappal az esemény előtt meghívót kapnak. Külön kérésre az egyéb érdeklődők is kapnak a részletes tudnivalókat tartalmazó meghívót.

TÁMOGASSA

SZEMÉLYI JÖVEDELEMADÓJA **1%**-ÁVAL AZ EGYESÜLETÜNKET!
KÉRJÜK, AZ ALÁBBI ADÓSZÁMOT TÜNTESSE FEL NYILATKOZATÁN

18360062-1-03

Köszönjük!

Az AKuFF Hírmondó következő száma az őszi találkozónkra jelenik meg.
Addig ÖNTŐL is várjuk az írásbeli bemutatkozásokat, kutatási eredményeket, beszámolókat, egyéb írásműveket!

Honlapunk:
www.akuff.org
ahol az újság korábban megjelent számai pdf-formátumban elérhetőek. Nem csak tagoknak!

Franziska Milbich-Münzer:

Bevándorlók a Budai-hegységbe
Kivándorlások Felső-Svábországból, 1696-1725

Most, hogy befejeztem az adatgyűjtést a Solymári családkönyvhöz, ismét teljes egészében a Budai-hegység telepesei származása kutatásának szentelhetem magam. A filmre vett egyházi anyakönyvek átnézése számomra még mindig izgalmas, kriminológiai érzéket, következtetési képességet és mindenekelőtt türelmet igényel. A nehéz solymári körülmények miatt saját adatbázist kellett felépítenem. A Budai-hegységben sok egyházi anyakönyvet szűrtem át, és némely részeket kijegyzeteltem. Ennek eredményeképpen sok nevet is ismerek, amelyek különösen könnyen megjegyezhetőek, ha egy kicsit is kilógnak a sorból.
És ez a cikk is visszavezet engem a 2002-es első publikációmhoz és a felső-svábföldi nyomok kereséséhez. Valami alapvetően megváltozott időközben. A Rottenburgi Egyházmegye számos egyházi anyakönyvet digitalizált, és a Matricula-n keresztül online hozzáférhetővé tette. Ez óriási könnyebbséget jelent a családfakutatók számára, hiszen most már otthonuk kényelméből is hozzáférhetnek az értékes történelmi dokumentumokhoz. Felső-Svábország a kérdéses időszakban nem volt homogén uradalom. Az általam vizsgált falvak és városok inkább különböző uradalmakhoz tartoztak, amelyek közül néhány a Habsburg Birodalom része volt.

A **Mireisz** családdal kezdeném, amely családné

v a Budai-hegység több településén is előfordul. De ki tudja, hogy az eredeti nevet Mereis, Möreis, Mehreysen vagy Meereysen néven írták. A név ***Granheim***ban, amely a mai Ehingen része, található meg. Sajnos az egyházi anyakönyvek csak 1680-tól kezdődnek. Évekkel ezelőtt rámutattam, hogy a Mireisz család Granheimból származhatott, ahogyan azt a Pilisvörösvár/Pilisszentiván családkönyv is írja. Erre azonban csak nemrég tudtam bizonyítékot szolgáltatni. A Granheimban élő **Johann Christoph Mereis** és **Maria Wall** szülőkhöz a következő gyermekeket tudtam rendelni:
Elisabeth 1680-ban született és 1681-ben már elhunyt, **Kaspar** 1683-ban született, 1706-ban feleségül vette **Barbara Blum**ot ***Uttenweiler***ben. A házaspárnak 1707 és 1715 között öt gyermeke született itt. Az 1684-ben született **Konrad** 18 évesen, ***Lauterach-Neuburg***ban vette feleségül a nála öt évvel idősebb **Maria Ursula Marschall**t. Az ő neve a pilisvörösvári anyakönyvekből derül ki. 1703 és 1711 között 4 gyermekük született Lauterachban. A kivándorlásra 1712-ben került sor, a 10 gyermek közül az ötödik 1712 októberében született ***Pilisvörösvár***on.
Az 1685-ben született **Michael** 1686-ban hal meg.

Ám valószínűleg csupán ők voltak a Mereis/Wall család gyermekei. A halálozási adatokból visszaszámolva az apa 1636 körül, az anya 1643 körül született. És most jön a képbe Johann Kaspar Mereis, akit először a budai ***Víziváros***ban jegyeztek be, 1697-ben vette feleségül **Eva Hillebrand**ot a budapesti Szent Anna-templomban. Két évvel később a házaspárnak egy fia, **Josef** született, akit szintén a Vízivárosban kereszteltek meg. Az asszony azonban 1706-ban meghalt, lakóhelyeként pedig **Nagykovácsi** szerepel. Következő házasságát Elisabeth Keß-szel kötötte, aki **Obermarchtal**ban született. Ebből a házasságból 8 gyermek született, és ez a házaspár a solymári és nagykovácsi Mireisz-ok őse. És vélhetően ő is a Mereis/Wall család fia lehet. Hogy miért jött ilyen korán Magyarországra, annak gyanítom, a katonasághoz van köze. A fiatal, nőtlenként férfiakat erőszakkal is toborozták. A közeli ***Ehingen*** központi csomópont volt a sváb Ausztriában. Ez a vidék megszenvedte az 1688 és 1697 közötti pfalzi örökösödési háborútés 1701 és 1704 között a spanyol örökösödési háborút.

Ehingentől mintegy 13 kilométerre nyugatra fekszik a kis ***Lauterach*** község, amely ma Munderkingen közigazgatási területéhez tartozik. A Habsburg-házhoz is tartozott. Itt találtam 1676-ban **Johann Winkler** születését, aki 1705-ben ***Dieterskirch***ben feleségül vette **Maria**

Winklert, aki 1709-ben ***Obermarchtal-Datthausen***ben élt, és innen vándorolt ki Magyarországra. Gyermekei, **Pius**, **Josef** és **Maria Ursula** 1706 és 1710 között még odaát születtek. Sajnos, csak nagyon rövid idő adatott meg neki új hazájában, hiszen a halálozási bejegyzés szerint 1713-ban, mindössze 27 éves korában halt meg.

Szintén ***Lauterach***ban **Michael Neubrand**, aki 1703-ban született ***Unterwachingen***ben, **Georg Neubrand**, kádár és felesége, **Anna Maria Bungster** fia, feleségül vette a lauterachi **Maria Koch**ot. A házaspár a születési idejük alapján nem tartozik a korai kivándorlók közé, de nyilvánvaló, hogy a kivándorlás még hosszú évekig töretlenül folytatódott. A házaspár valószínűleg nem sokkal az 1725-ös esküvőjük után vándorolt ki, mivel ezt Werner Hacker az „Auswanderungen aus Oberschwaben im 17. und 18. Jahrhundert archivalisch dokumentiert" (Kivándorlások Felső-Svábföldről a 17. és 18. században levéltárilag dokumentálva) című könyvében regisztrálja és dokumentálja: "*Michael Neubrand Schumacher Emerkingen feleségül vette Maria Kochot, majd 1725-ben Magyarországra* [mentek]". A ***budajenő***i adójegyzékben először 1728-ban tűnik fel, és itt született fia, **Georg** és lánya, **Elisabeth**. **Michael** nevű fiának születési bejegyzését még nem sikerült megtalálnom, aki 1736-ban, 11 éves korában halt meg **Budajenő**n. Ezt követően a család nyomai elvesznek.

Obermarchtalból több kivándorló érkezett a Budai-hegységbe, köztük **Georg Weirich**, akit **Weyrich** vagy **Wainrauch** néven ismertek. Valószínűleg ő is 1712-benivándorolt ki. Ő is ***Lauterach***ban született, de 1707-ben Obermarchtalban kötött házasságot a ***Hausen am Bussen***ből származó **Katharina Krug**gal. A családnak itt 2 gyermeke született, akik közül az 1711-ben született **Anna Maria** 1738-tól 1765-ig ***Pilisszentiván***on élt férjével, **Jakob Engerth**tel. A házaspárhoz 13 születést jegyezték be itt. Szüleik 1712-1721 között ***Pilisborosjenő***n, 1728-tól 1745-ig ***Solymár***on éltek, ahol feltehetően mindketten 1747 előtt meghaltak.

1699-ben **Norbert Schedler** feleségül vette **Maria Bayer**t ***Bockighofen***ben, egy ma szintén ***Ehingen***hez tartozó faluban. Az asszony ***Kirchbierlingen***ben született. A bejegyzés szerint Norbert Schedler apja, **Jakob** "Gulen auß der Landvogtei Steingaden" településről származott, és 1675-ben vette feleségül a Kirchbierlingenből származó **Katharina Bitterlin**t, akitől 7 lánya és egy fia, Norbert született. A következő házasságából további 4 gyermek született, mielőtt ismét megözvegyült. Norbert Schedler és családja 1712-ben vándorolt ki ***Pilisborosjenő***re. Lányuk, **Eva** itt született, és ***Buda-Újlak***on keresztelték. Maria Bayer 1745-ben meghalt, és férje 3 hónappal később újra nősült, **Franziska Mink**et vette el. A pilisborosjenői Schedler-vonalat sikeresen folytatja **Josef**, aki 1704-ben született az őshazában.

A Kirchbierlingeni egyházi anyakönyvek átnézése közben bukkantam a következő bejegyzésre, amely **Johann Michael Tanner** ex Vörösvariensis ex Hungaria és az Ehingen ***Volkersheim***ből származó **Maria Asfalg** 1733-as házasságát dokumentálja. Ő 1712-ben született ***Pilisvörösvár***on **Martin Tanner** és **Ursula** fiaként, de ezután nincs több bejegyzés. A fiatal házaspárról Kirchbierlingenben szintén nincs további információ. Vajon visszamentek Magyarországra?

Johann Melchior Lieb ***Andelfingen***ből származott, és a Heiligkreuztal kolostor (ma Langenenslingen-Andelfingen) alattvalója volt. Már korán, nevezetesen 1697-ben ***Pilisborosjenő***n találjuk. **Johann Lorenz Lieb**et itt keresztelték meg ***Buda-Víziváros***ban, **Johann Melchior Lieb** és **Maria Barbara Würth** négy ismert gyermeke közül harmadikként. Az 1741-ben bekövetkezett halálakor megadott 90 éves kora nem egészen pontos. Ő 1665-ben született, bár az andelfingeni egyházi feljegyzések már 1612-ben kezdődnek, ami valóban ritkaságnak számít. Ez lehetővé teszi még a nagyszülei meghatározását is.
Az 1709-ben született pilisborosjenői Thomas Lieb származását azonban még nem sikerült tisztáznom. De úgy gondolom, hogy ő is a fenti házaspár fia. Az anyakönyi bejegyzés szerint

vacante Parochia Weindorfiensis, így valószínűleg 1703. novemberétől 1709. júliusáig nem volt betöltve a plébánosi hely, ami azt jelenti, hogy a szentségeket máshol kellett fogadni.

A Lieb családot azért találtam meg, mert az általam kutatott **Treher/Dreher** család ugyanarról a helyről vándorolt ki; a névből végül Magyarországon **Treer** lett. **Georg Treher** és **Maria Sprenger** 1660-ban kötött házasságából 1661-ben **Rochus**, 1664-ben **Christoph**, 1660-ban **Johann** és 1674-ben **Cyriak** nevű fiúk születtek. **Rochus Treher** 1695-ben vándorolt ki Magyarországra feleségével, **Maria Räfl**-ell és gyermekeikkel. **Josef Treher**t 1695-ben ***Buda-Víziváros***ban keresztelik meg, de lakóhelye ***Pilisvörösvár***. Felesége halála után 1723-ban ***Buda-Újlak***on házasodik újra. A solymári Treer család ősatyja **Andreas Treer** volt, aki 1688-ban született ***Andelfingen***ben. Testvére, **Michael Treer**, aki 1698-ban született ***Pilisvörösvár***on, a mai Budapesten folytatta a vonalat.
Christoph Treerről csak 1706-tól találunk adatokat Pilisvörösváron, ahol felesége, **Anna Schreiber** halála után feleségül vette a ***Hilzingen - Schlatt am Randen***ből származó **Anna Rigl**-t.
Úgy tűnik tehát, hogy később érkezett Magyarországra. Itt halt meg 1732-ben, 68 éves korában.

A kis felső-svábföldi ***Königsegg-Aulendorf*** uradalomból már 1693-ban mintegy 30 pár vándorolt ki Magyarországra. Közülük **Ignaz Locher** és felesége, **Anna Vergultin** ismertek, ***Pilisvörösvár***on. **Zacharias Fiel** és felesége, **Maria Röhr** ***Pilisborosjenő***n viszont eddig nem voltak ismertek. Bár a feleség nevét Magyarországon gyakran Ursulának írják, az Aulendorfban született összes gyermek édesanyja Maria Röör. És mint Maria, ő is Pilisborosjenőn hal meg 1733-ban. Sajnos az aulendorfi egyházi anyakönyvek csak 1684-ben kezdődnek. A Fiel-vonalat **Johann Georg** fia, **Johann Georg** folytatja, aki 1701-ben itt születik.

Dionys Traub ***Oberwachingen***ből származott, amely mindig is egy plébániát alkotott Dieterskirch és Dietershausen községekkel. Ma ezek a plébániák Uttenweilerhez tartoznak. Ez a Dionys Traub 1693-ban született **Konrad Traub** és **Maria Sautter** 4. gyermekeként. Apja ekkorra már meghalt. A családnak nincs további nyoma az egyházi feljegyzésekben. Dionys Traub azonban 1716-ban ***Torbágy***on feleségül vette **Veronika Künkhoffer**-t, akivel 1718 és 1728 között 6 gyermeke született, akiket Torbágyon kereszteltek meg. Itt is halt meg 1743-ban, özvegye pedig ***Budakeszi***n ment férjhez **Josef Asfalg**hoz. Mivel 1712 körül ***Dieterskirch***ből (**Christoph Isaac**, **Josef Mihlbacher**) és az egész környékről sok kivándorló ment Magyarországra, elképzelhető, hogy a nagyon fiatal Dionys Traub is egy ilyen csapathoz csatlakozott.

Simon Faller, **Simon Faller** és **Anna Maria Halder** fia szintén ***Oberwachingen***ben született 1688-ban. 1708-ban feleségül vette a ***betzenweiler***i **Anna Burckhardt**ot, aki 1685-ben született ***Dieterskirch***ben. A családnak 2 gyermeke volt, akiket 1709-ben és 1711-ben ***Betzenweiler***ben kereszteltek meg. Simon Faller azonban már 1714-ben ***Budakeszi***n található, ahol első felesége halála után **Salome NN**-t vette feleségül. A házaspár lányát, **Anna Mariát** 1715-ben ***Buda-Újlak***on keresztelték meg. A családot azonban 1727. szeptember 27-én ***Hajós***on találjuk meg, mint **Georg Hirtshaus** és **Theresia Stofer** lányának, **Theresiá**nak keresztszüleit. A ***betzenweiler***i **Georg Hirtshaus** a fiatalabb testvére **Maria Antonia Hirtshaus**nak, aki 1712-ben, közvetlenül azután, hogy férjéhez, a ***langenenslingen***i **Christian Bamser**hez ment feleségül, ***Budajenő***re vándorolt. Christian Bamser ott tekintélyes ember. A kovácsmesterséget űző férfi 1715 és 1724 között judex, azaz a mai polgármesternek megfelelő községi bíró volt. Ez a kivándorlás dokumentálva van, és megtalálható Werner Hacker Auswanderungen aus Oberschwaben … című könyvében, bár a magyarországi célállomás nem. Betzenweilerbe is visszatér még egyszer, minden bizonnyal a kivándorlás hirdetése céljából. Ő és családja azonban Budajenőn marad.

Simon Faller 1725. május 26-án a 21. számú telepesként szerepel Hajóson. Második felesége halála után, 1739-ben újra megnősült Hajóson. Betzenweilerben született lánya, **Julianna Faller** 1731-ben, még ***Nagykovácsi***ban feleségül ment a ***Tuttlingen Möhringen***ből származó özvegy **Franz Nepple**-hez. Együtt mennek ***Hajós***ra. Férje halála után azonban visszatér Nagykovácsiba, és itt házasodik újra.
Első feleségének testvére, **Anton Burckhardt**, aki 1711-ben vette feleségül a betzenweileri **Sauggart**ból származó **Anna Kopp**-ot, 1712-ben ***Budajenő***n, 1722-1728 között ***Nagykovácsi***ban, 1734-ben pedig ***Szár***on élt. ***Betzenweiler***ben vannak olyan dokumentumok, amelyek Anton Burkardról szólnak, aki 1738-ban Magyarországon tartózkodott. Összesen négyszer nősült, de, mint néhányan, akik Szárra költöztek, ő is visszatért Nagykovácsiba, ahol szintén meghalt.

Másik testvére, **Maria Ottilia** 1691-ben **Betzenweiler**ben született, és vele együtt vándorolt ki, amikor 1712-ben ***Budakeszi***n hozzáment **Mathias Rimle**-hez. 1699-ben született mostohanővére, **Maria Franziska** 1724-ben ***Nagykovácsi***ban ment férjhez **Martin Michl**hez, 1732-ben pedig **Johann Sauter**hez.

A cikkhez a mellékletet az egyes családok családkönyv-szerű összeállításáról lásd a német nyelvű változatban, az újság közepén!

Az AKuFF által kiadott könyvek

1. **Riszt András: Nagyárpád község családkönyve 1723-1945**
   E L F O G Y O T T
2. **Ament Andor: benépesítése a törökvész után (1724-1800) (1724-1800)**
   Tagoknak 1.500, - Ft + postaköltS., másnak 2.000, - Ft + postaköltS., külföldre 5 € + postaköltS..
3. **Amrein Ferenc – Amrein Ilona – Kraszné Auth Szilvia: A Baranya megyei katolikus települések Mecseknádasd és Óbánya családkönyve 1721-2007, I-II.**
   E L F O G Y O T T
4. **Stefan Rettig – Josef Skribanek ✞ : Vaskút családkönyve 1772 – 1947, I-II.**
   E L F O G Y O T T **az AKdFF DGD adattárában tagoknak online elérhető**
5. **Maléth István : Gyoma evangélikus családkönyve 1830-19201835-1918**
   E L F O G Y O T T **a https://www.online-ofb.de/ oldalon online elérhető**
6. **Rudolf Keszler: Pilisszentiván családkönyve (1727-1895)**
   Tagoknak 3.000, - Ft + postaköltS., másnak 4.000, - Ft + postaköltS., külföldre 15 € + postaköltS..
7. **Franziska Milbich-Münzer: Solymár családkönyve 1717-1924, I-II.**
   E L F O G Y O T T **pdf-fájlként kapható**
   Tagoknak 2.000, - Ft, másnak 3.000, - Ft, külföldre 10 € + Vers.

Dr. Pencz Kornél:
Maria Veronika Schumacher, Bernhard Zick feleségének származása és a Sigg (Zick) nemzetség ősfájának helyesbítése

Bernhard Zick és felesége, **Maria Veronika Schumacher** ***Hajós*** első telepesei között voltak.

A Hajósra betelepülők első csoportját 1722. június 1-jén jegyezték fel[1], a listán 2. sorszám alatt **Bernardus Chich** szerepel, aki az érseki uradalomtól előlegként egy fejőstehénnel gazdagodott. Figyeljük meg a név írásmódját, egyértelmű, hogy az írnok magyar volt, aki a neveket anyanyelve szerint írta (pl. **Czverf/Zwerf**, **Shefot/Scheffold**, **Szauther/Sauter** stb.). Furcsa módon Bernhard neve Hajóson **Zick**-ként egységesült, minden leszármazott e faluban és bárhol élnek, pl. ***Vaskúton***, így írja, vagy a régebbi magyar helyesírás szerint **Czick**nek, és ez valóban németül hangzik. Azt azonban már régóta tudjuk, hogy az eredeti ***binzwangen***i őshazában a nevet következetesen **Sigg**nek írták, kisebb eltérésekkel.

A Sigg család eredeti lakóhelyét Dr. Flach 1976-os munkájában még nem ismerte, de 7 évvel később a Waschkut könyvében[2] már írta, hogy Bernhard Zick ***Binzwangen***ből származik. Az is ismert volt már akkor, hogy a házaspár 1722. február 1-jén kötött házasságot ***Dürmentingen***ben. Bernhard Zick vagy Sigg felmenői megtalálhatók a családkönyvben, az adatokat én adtam meg a szerzők számára, de ezeket részben korrigálni kell az újabb kutatásaim alapján:

Igaz, hogy Bernhard Zick/Sigg apja **Johann Jakob Sigg** volt, de annak szülei nem Peter Sigg és Anna Ummenhofer, hanem **Jakob Sigg** (1681. szeptember 19-én halt meg Binzwangenben) és **Justina Braun** (1689. június 4-én halt meg ugyanott) voltak. Binzwangenben egyidejűleg két Johann Jakob Sigg is élt!

A kivándorló házaspár házassága megtalálható a dürmentingeni anyakönyvben, amely digitális formában még nem áll rendelkezésre a matricula-online.eu oldalon, de a mormon kutatóközpontokban megtekinthető. A bejegyzés így szól: "*Bernardus Sigg de Büntzwangen et Maria Verena Schuemacherin*", a házasság tanúja – egyedül! – "*Joseph Reüsch de Offingen*". Az eljegyzés időpontját ebben az időben, ez esetünkben január 19., szintén bejegyezték a dürmentingeni házassági anyakönyvbe. (Sponsalia = eljegyzés, nuptia = házasság.) A házassági bejegyzések meglehetősen adatszegények, de minden esetben szerepel a házasulandók neve után a származási hely, így, ha nincs helymegjelölés, akkor az illető Dürmentingenből származik, mint ebben az esetben Maria Verena Schuemacher.

A **Schuemacher** név ugyanis többször is szerepel a dürmentingeni egyházi anyakönyvekben, de egy kivétellel – **Christina Schuemacher** és **Casper Meüchle** 1671. október 9-i házassága – csak 1700 után. Maria Verena Schuemachernek nincs nyoma.

Gyakran próbáltam keresni Maria Veronika vagy Verena Schu*machert a FamilySearch-ön, feltételezve, hogy 1688 és 1705 között született. A kezdő évszám a hajósi, 1738. június 4-én történt halálozás bejegyzéséből származik, mert 50 évesen halt meg, de tapasztalatból tudjuk, hogy több, akár tíz év eltérés is lehet, ezért nagyvonalúan kibővítettem a keretet a házasságkötéskor betöltött 17 éves korig, bár Felső-Svábföldön akkoriban nem volt jellemző, hogy ilyen korán házasodtak.

---

[1] Feldolgozta Dr. Paul Flach munkájában (Paul Flach és Josef Paul: Siedlungsgeschichte von Hajós einer schwäbischen Gemeninde an der nördlichen Grenze der Batschka - Schriftenreihe der Landsmannschaft der Deutschen aus Ungarn in Bayern e.V. No. 11 - München 1976) a Pest Megyei Levéltárban található dokumentum alapján.

[2] Dr. Paul Flach: Waschkut, Beiträge zur Geschichte einer überwiegend deutschen Gemeinde in der Batschka/Ungarn
(München 1983)

Így találtam egy **Marie Verena Schuemacher**t, **Peter** és **Anna Maria Brandt** lányát, aki 1699-ben született ***Entlebuch***ban, ***Luzern*** kantonban, Svájcban. Néhány testvérének olyan keresztneve volt, amilyeneket dürmentingeni kortárs Schumacherek is viseltek. Ezt a lehetőséget az is alátámasztotta, hogy ***Betzenweiler***be Entlebuchból érkeztek telepesek – bár jó 50 évvel korábban –, Betzenweiler pedig közel van Dürmentingenhez. Ez a nyom azonban tévesnek bizonyult.

Korábbi kutatásaim során ***Unteressendorf***ban[1] kerestem az ***oberessendorf***i **Martin Bohner**, szintén hajósi telepes származását[2], és eközben feljegyeztem egy **Verena Schuemacher**t, akit 1694. július 22-én kereszteltek e helyen. Most, hogy kifejezetten a Schumacher-ősök után kutattam, rájöttem, hogy a szülei neve is megtalálható Dürmentingenben. Megállapítottam, hogy a **Georg Schuemacher** és **Anna Lieb** házaspárnak először Unteressendorfban, majd Dürmentingenben születtek gyermekei, és a gyermekek sorrendje időbeli ellentmondás nélkül a következő:

Jakob * 1681. július, Unteressendorf
Christian * 1682. július 9. Unteressendorf
Maria * 1685. március 28. Unteressendorf
Maria * 1687. április 22. Unteressendorf
Franz * 1688. október 5. Unteressendorf
Ursula * 1690. augusztus 25. Unteressendorf
Verena * 1694. július 22. Unteressendorf
Josef * 1697. március 18. Unteressendorf
Elontius * 1700. október 13., Dürmentingen[3]
Walburga * 1703. április 3. Dürmentingen

E gyermekek közül **Josef**, **Leontinus** (sic!) és **Waldburga** szerepelnek az 1707-es dürmentingeni bérmálási jegyzékben, amely a legrégebbi ilyen lista a faluban. Unteressendorfban sajnos nincs bérmálási bejegyzés 1671 és 1705 között – ezután pedig a család már Dürmentingenben élt. De az a tény, hogy az 1707-es dürmentingeni bérmálási jegyzékben szerepel egy olyan gyermek is, **Josef**, akit még Unteressendorfban kereszteltek meg, egyértelműen bizonyítja a család költözését.

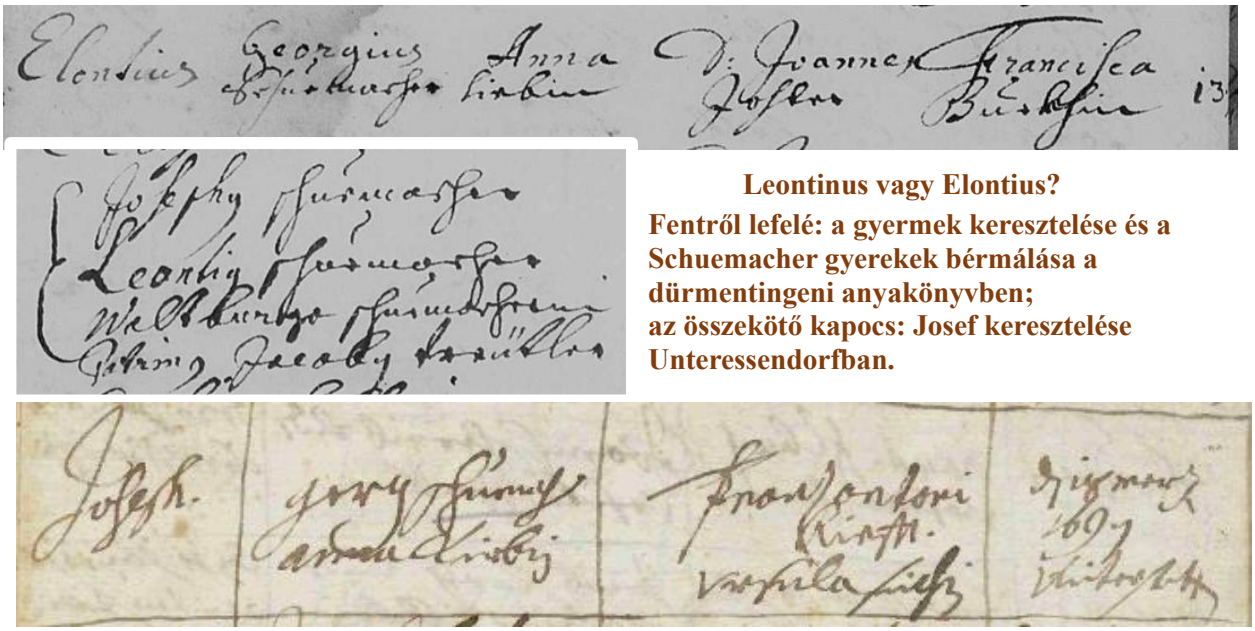

Leontinus vagy Elontius?
Fentről lefelé: a gyermek keresztelése és a Schuemacher gyerekek bérmálása a dürmentingeni anyakönyvben; az összekötő kapocs: Josef keresztelése Unteressendorfban.

[1] Már elérhető a matricula-online.eu oldalon.
[2] 1679. május 25-én született Hans Bohner és Margaretha Guthansen fiaként, és valóban, ahogy a HaOS-ban a 1003 folyószám alatt áll, Veit Maiggler veje volt, mert Bohner első felesége Anna Maria Maiggler volt. Második felesége volt Christine Schlosser.
[3] A teljes dátum nem látható a fényképen a lap hajtása miatt, de logikusan a hónap október.

Annál jobb az 1671. június 2-i unteressendorfi bérmáltak listája, ahol a bérmáltak település és család szerint vannak csoportosítva, és a szüleik neve is szerepel. Ez segített Georg Schuemacher szüleinek és két testvérének beazonosításában. A 207-es szám alatt találjuk **Georg Schuemache**rt, aki akkor 16 éves volt, tehát 1655-ben született. A kora illik az Anna Lieb-bel kötött házassághoz, és nem találtam más kortársat Georg névvel, így az azonosság egyértelmű. E bejegyzés szerint az apát **Jakob**nak, az anyát **Ursulá**nak hívták, bár ez utóbbi bizonytalan, mert a szöveget javították, így van egy kis zavar, de az Ursula név kétszer szerepel: egyszer a "*minima nata*", azaz „legifjabbként született" **Ursula** nevű gyermekükre vonatkozik, aki 4 éves volt ekkor, egyszer pedig az anya nevét kell jelentenie. Ezt erősíti meg az a tény, hogy **Jakob Schuemacher** 1684. március 8-án, egy **Ursula Schuemacherin** pedig 1689. december 25-én halt meg. A lányuk, Ursula 1682. április 22-én szintén meghalt.
Egy másik gyermeküket 1671-ben bérmálták, a 9 éves **Annát**, akinél az apa foglalkozását is feljegyezték: ács.

Az **Elontius** keresztnévvel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy a keresztelési anyakönyvben egyértelműen ebben a formában szerepel, a bérmáláskor viszont Leontinus alakban. Mivel ez a személy később már nem fordul elő e községben, nem lehet megállapítani, hogy melyik forma a helyes. A Leontinus mint keresztnév egyértelmű, de az interneten találtam Elontiust is, bár nincs olyan szent, aki után ez a név adható lenne, hacsak nem az Elon névnek, amely az Ószövetségben több személy neveként is előfordult, latinosított formája.
Az apa, **Georg Schuemacher** 1723. június 13-án bekövetkezett halála szintén Dürmentingenben van bejegyezve. A dürmentingeni anyakönyvekben soha nem találunk utalást arra, hogy más helyről származtak volna.

A Schuemacher család egyházi eseményei Unteressendorfban voltak bejegyezve, de nem ott, hanem "***Winterstetten***"-ben éltek. Itt azonban nem az allgäui Leutkirch közelében, mintegy 45 kilométerre fekvő Winterstetten községről van szó, mert az túl messze van onnan. Unterstettendorf közvetlen közelében azonban két hasonló nevű falu is van, ***Winterstettendorf*** és ***Winterstettenstadt***, valamint Winterstetten vára. Régebben elég gyakori volt, hogy a helységneveket rugalmasabban használták, így Reutlingendorfot is mindig csak Reutlingen néven említik az ottani anyakönyvek, azzal együtt, hogy az ilyen nevű város nincs is olyan messze, de elég messze ahhoz, hogy egyértelműen Reutlingendorfot értsük alatta.
Winterstettenstadt Winterstetten pohárnoki vára[1] mellett fekszik, és a név kiegészítése arra utal, hogy a helyet 1243-ban várossá emelték; ám már a 15. században elvesztette városi jellegét. A nevet néha így, néha Stadt Winterstettenként írták, míg Winterstettendorfot egyszerűen "Dorff"-nak.[2]

A Schuemacherek 1671-es bérmálásánál világosan látható, hogy nem "Dorff Winterstätten", hanem "Winterstätten" szerepel, azaz Winterstettenstadtban éltek.
Azt is meg kell jegyezni, hogy Winterstettendorf Wattenweiler filiája volt[3],

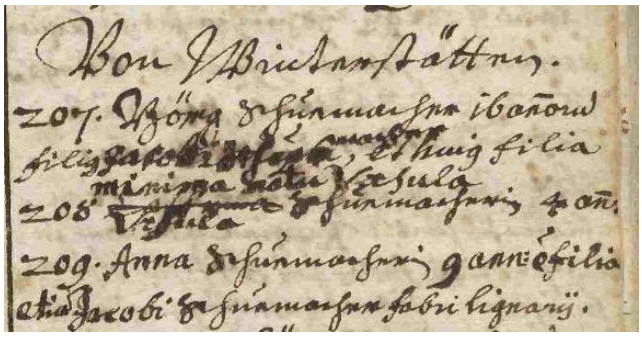

[1] A vár történetéről és leírásáról ld.: https://www.gfh-biberach.de/Hefte/BC-Heimatkundliche-Bl%C3%A4tter-f%C3%BCr-den-Kreis-Biberach/J9H2S06.pdf
[2] "A "város" elnevezés hamarosan ismét elveszett; a fent említett 1439-es kápláni alapítványról szóló oklevélben ez áll: "Mi, Ammann, polgármester és bíró Winterstetten községben stb.". Ezt felváltotta a Winterstetten mezőváros, közismert nevén Winterstetten, míg Winterstettendorfot röviden Dorfnak nevezték." Forrás: Johann Daniel Georg von Memminger (szerk.): Beschreibung des Oberamts Waldsee (= Die Württembergischen Oberamtsbeschreibungen 1824-1886. Band 10). Cotta'sche Verlagsbuchhandlung, Stuttgart / Tübingen 1834, pp. 183-188. Online a Wikisource-on: https://de.wikisource.org/wiki/Beschreibung_des_Oberamts_Waldsee/Kapitel_BW16.
[3] "Winterstettendorf, Waldsee Körzet. Katolikus plébánia 1811 óta, korábban a plébánia székhelye Wattenweiler. Michelwinnaden község. Régebbi egyházi anyakönyvei 1846-ban elégtek" - "Winterstettenstadt Kr. Waldsee

bár a falut Unteressendorf 1671-es és későbbi bérmálási jegyzékeiben is megtaláljuk. Összességében elmondhatjuk, hogy a Schuemacher családnak Winterstettenstadtban volt az otthona, mielőtt Dürmentingerbe költöztek volna.

Winterstettenstadt madártávlatból, képeslap, 1938. A szerző tulajdona

Georg Schuemacher és **Anna Lieb** 1680. július 22-én kötött házasságot az unteressendorfi káplán, Christian Molitor előtt. A tanúk Adam Haller Winterstetten(stadt)ból és Maria Threer Ingoldingenből. A tanúk lakóhelye tükrözi a menyasszony és a vőlegény lakóhelyét, a vőlegény Winterstettenstadtból, a menyasszony Ingoldingenből származott. Ingoldingennek csak 1711-től volt önálló plébániája. Nem világos, hogy ez a falu korábban hova tartozott egyházilag, de ez nem is igazán számít, mert Hochdorf és Unteressendorf mint legközelebbi plébániai falvak csak 1663-tól, illetve 1671-től rendelkeztek anyakönyvekkel, így Georg Schuemacher és Anna Lieb születése így sem, úgy sem található meg ezekben a forrásokban.

Winterstettenstadt 1975. január 1-jén Ingoldingenbe olvadt be, így nem is önálló település, de Hochdorf néven Unteressendorf is egy települést alkot Hochdorffal.[1] Dürmentingen pedig Hailtingen, Heudorf és Burgau településekkel együtt alkot egy községet.

A Schumacher nevet következetesen Schuemachernek írják, ami megfelel a sváb nyelvjárásnak, akárcsak a Huber/Hueber név esetében, ez a hang az [uɐ] diftongus.

Amint a biberachi járás függelékben közreadott térképén látható, Ingoldingen és Hochdorf községek mind olyan településekből állnak, ahonnan kivándorlók érkeztek Hajósra.

Nem világos, hogy Verena Schumacherből a házasságkötés idejére hogyan lett Maria Verena, de nem ez az első eset, hogy kettős keresztnév alakult ki úgy, hogy egy további Maria, vagy férfiak esetében Johann került az alapnévhez.

Maria Verena volt a Schuemacher család egyetlen tagja, aki kivándorolt, méghozzá gyorsan: négy hónappal házasságkötése után férjével együtt már Hajóson volt.

(Waldburg). Katolikus plébánia, 1810-ben alakult, korábbi bejegyzéseket lásd Unteressendorf" Forrás: Verzeichnis der württembergischen Kirchenbücher (1938), 243. o. Online: https://wiki.genealogy.net/Verzeichnis_der_w%C3%BCrttembergischen_Kirchenb%C3%BCcher_(1938)/243.

[1] Forrás: A Német Szövetségi Köztársaság településeinek történeti jegyzéke, Szövetségi Statisztikai Hivatal, Wiesbaden, 1983. július. Online: https://www.statistischebibliothek.de/mir/servlets/MCRFileNodeServlet/DEMonografie_derivate_00002231/HistGem-1983.pdf#page=546

Három testvére életéből tudunk további eseményeket Dürmentingenben:
• **Jakob Schuemacher** 1707. október 9-én feleségül vette **Maria Anna Vogl**-t, **Johann** és **Katharina Bayer** vagy **Bauer** (**Beürin)** lányát, akitől 6 gyermeke született, 1759. január 1-jén halt meg.
• **Maria Schuemacher** 1708. április 29-én férjhez ment az ***offingen***i **Josef Sauter**hez, de a pár nem maradt Dürmentingenben, és nem is Offingenben éltek. Talán ők is kivándoroltak?
• **Walburga Schuemacher** 1731. április 22-én ment férjhez az ***attenweiler***i **Johann Michael Düer**höz (**Dürr, Thier, Dyrr, Türr**); 5 gyermekükről tudunk.
Érdemes lenne kutatni azirányban, hogy ez a család bármilyen módon rokonságban áll-e a híres **Türr István** tábornokkal, Baja idén 200 éve született neves fiával.

A hajósi és vaskúti Pentzingerek eredete, valamint más kivándorlók a Benzinger családból

Miután tisztáztam Maria Verena Schuemacher származását, szisztematikusan átkutattam Hacker könyvét[1] más winterstettenstadti kivándorlók után, és legnagyobb meglepetésemre találtam másik hajósi telepest is.
A 829., 830. és 831. számok alatt a következőket olvashatjuk:
"*829 Binzinger Martin, Winterstetten, 19 évvel ezelőtt külföldön, a Dettingen melletti csatában, egyedülálló, testvére*
830 Binzinger Flórián, Winterstetten, 17 éve külföldön, nőtlen, Belgrádban az Alex[an]d[e]r kaszárnyában, mivel 1738 óta katonáskodott. Amikor az örökösöket keresik (fejenként 56,29-ért), az alábbiak jelentkeznek: Maria Benzinger házas HsGg Graißingerrel Lengyelországban, Joh és Elis B/ Georg B Esztergom/Magyarország, (Jos és NN), /B gyermekei Mo.-on, aki állítólag családjával Hajósra költözött és ott volt. [...] (1756.12.11)
831 Binzinger Josef, Winterstetten, Hajóson, annak idején testvérrel együtt el[ment]; szülők és lánytestvér † Hajós dd 15.8.1767. igazolás alapján. Chrn Wekerle, Hajóson, örökösödési igénye van (1767)"
Ezenkívül:
"664 Benzinger Barbara, Winterstettenstadt oo Essendf: Johann Zweifel, Erlenmoos. Károlyi uradalomba [...] Útközben megszökött (azaz nem telepedett le Szatmár megyében. (1726)"
Továbbá:
"665 Benzinger Marianna, Winterstetten, ooCs FrzAnton Gehrer Hittelkoffen és tavasszal Magyarországra; addig engedélyezve Winterstettenben. (1747 11 16)"
Valamint
"832 Binzinger Johann Michael, bgl. harisnyakészítő, Unter-Essendorf, feleségével, 4 gyermekével, múlt szombaton hajnali 1 órakor megszökött. Rundel a 8 fl értékű holmijait a kapunál felrakta és Ulmba vitte. A polgármester követeli, hogy vonják felelősségre. Rundel: Azt hitte, hogy B., mint oly sokan mások, engedélyt kapott arra, hogy Ulmba költözzön. - 2 PfdPfg-et kell fizetnie gondatlansága és hiszékenysége miatt. (1770 11 20)"

Ezekből az információkból nyolc személycsoportot alkothatunk, a vezetéknevet ezekben B.-vel rövidítem. Megpróbáltam ezeket az embereket beazonosítani, és megtalálni őket új hazájukban. Hacker munkáján kívül felhasználtam a matricula-online.eu-n található anyakönyveket, de a Forschergruppe Oberschwaben tagjai (Stephanie Schosser, Silvia Humberg, Frank Leiprecht) és Winterstettenstadt helytörténésze, Karin Schöntag asszony segítségével két további fontos forrást találtam: Eugen Mohr és Stefan Uhl „Nulla: Nichts Undt Bleibt dar Bey" című könyve, valamint a helytörténeti egyesület „Der Winterstetter" című helyi

[1] Werner Hacker: Auswanderungen aus Oberschwaben im 17. und 18. Jahrhundert archivalisch dokumentiert, Theiss Verlag, 1977. Rövidítve forrásmegjelölésekben: **HaOS**

újságja, amelyben Eugen Mohr egy cikksorozatot írt a winterstettenstadti kivándorlásokról. Ez utóbbiak azonban már csak akkor jutottak birtokomba, amikor jelen tanulmány már csaknem kész volt, így csak kisebb kiegészítésekre, valamint a következtetéseim igazolására használtam őket.

1) **Martin B.**, aki 1737-ben külföldre ment.
A dettingeni ütközet 1743. június 27-én zajlott, és az osztrák örökösödési háború egyik fontos csatája volt. Az egyik oldalon a franciák álltak 70 000 katonával, a másikon az úgynevezett "pragmatikus hadsereg", azaz Ausztria, Nagy-Britannia és a Hannoveri Választófejedelmség 50 000 katonával[1] (az utóbbi államok perszonálunióban voltak II. György király alatt, aki személyesen irányította a hadsereg jobb szárnyát). A veszteségek mindkét oldalon fejenként 3000 embert tettek ki[2], köztük volt Martin B., aki nyilván az osztrák hadseregben harcolt, mivel szülőhelye közel volt az osztrák területekhez.

A dettingeni ütközet ábrázolása egy 1743-ból származó rézmetszeten a Graphikantiquariat Koenitz tulajdona. Forrás: https://www.kunstfreund.eu/Dettingen-Karlstein-Schlachtenansicht-Feldschlacht-bey-Dettingen-am-Maijn

2) **Florian B.**, aki 1738 óta volt a hadseregben, minden bizonnyal az osztrák hadseregben szolgált. Belgrád ekkor az 1717-es felszabadítással kezdődő török háború időszakának utolsó évét élte. A háború a város 1739. július 26-tól 1739. szeptember 18-ig tartó oszmánok általi ostromával, majd a belgrádi békével ért véget, amelyben az osztrák hódításokat gyakorlatilag visszavonták. Belgrádban nem sikerült Sándor laktanyát felfedeznem, és az sem világos, hogy Florian B. a harcokban esett-e el, vagy betegségben halt meg.

A két testvért Unteressendorf anyakönyvében találtam meg:

[1] https://www.britishbattles.com/king-georges-war-austrian-succession/battle-of-dettingen/
[2] https://www.spessartprojekt.de/wordpress/wp-content/uploads/2019/09/karlstein_tafel_4.pdf

Martint 1713. október 7-én[1] keresztelték, **Josef Florian**t 1718. március 15-én[2], szüleik **Ulrich (Udalricus) Benzinger** és **Katharina Rucht** voltak. A család Winterstetten(stadt) településen élt.
A szülők 1712. november 22-én Unteressendorfban kötöttek házasságot[3], Ulrich Benzinger Winterstetten(stadt)ból, de Katharina Rucht a ***Heimenkirch*** plébániához tartozó ***Wolfertshofen***ből való volt.
A házaspárnak volt még egy gyermeke, **Maria**, aki 1716. február 14-én született.
Rendkívül meglepő, hogy 1738. október 13-án Eszék-Óvárosban (horvátul Osijek-Tvrđa, ma Horvátország) egy 23 éves, osztrák Florian Benzinger halálát a halálozási jegyzékbe („Hoc mense defuncti milites") külön bejegyzett katonák között jegyezték fel, „ex Plaziano".
Ez a származási megjelölés több elhunyt katonánál is megtalálható, ami nem települést, hanem katonai egységet jelöl, nevezetesen a későbbi 43. számú gyalogezredet, amelyet akkoriban – még számozás nélkül – 1737-től Platz gyalogezrednek hívtak, mert tulajdonosa Johann Anton Graf. von Plaz tábornok volt[4], aki többek között a 7. török háborúban (1736–1739) is harcolt[5]. Fontos megjegyezni, hogy ennek az ezrednek az ún. Sváb körzetből (Schwäbischer Reichskreis) eredt a legénysége[6], amelyhez Wolfegg grófság és Waldsee uradalom is tartozott – ahol Winterstettenstadt is található.[7].

Eszék város és az erődítmény alaprajza 1762-ből.
Felülvizsgálták: Nujić, P. 2014. „Izgradnja osječke vojne utvrde - Tvrđe".

Forrás:
https://zagorka.net/posljednja-sacuvana-vrata-osjecke-ljepotice/

Eszék régi városközpontja egyben erődítmény is volt, így itt nagyszámú katona állomásozott; több laktanya is volt, de Sándor-laktanya nem. Eszék közel 200 kilométerre van Belgrádtól. Az életkor egybevág, katona, ritka név, sváb alakulatban. Ez már nem lehet véletlen egybeesés, ez ő, Florian B. Winterstettenstadtból.

3) **Maria B., Hans Georg Graißinger** felesége, 1756-ban már ***Lengyelország***ban volt. A lengyel területeken a svábok betelepülése csak Lengyelország felosztása után történt meg nagyobb mértékben. Az 1790-es években sok sváb költözött Posen területére. Az

[1] https://data.matricula-online.eu/de/deutschland/rottenburg-stuttgart/unteressendorf/M+0176%252C+B+001/?pg=101
[2] https://data.matricula-online.eu/de/deutschland/rottenburg-stuttgart/unteressendorf/M+0176%252C+B+001/?pg=112
[3] https://data.matricula-online.eu/de/deutschland/rottenburg-stuttgart/unteressendorf/M+0176%252C+B+001/?pg=405
[4] A "Plaziano" rejtvény megoldásáért hálás köszönet Günter Ofner úrnak, a Familia-Ausztria egyesület elnökének!
[5] https://de.wikipedia.org/wiki/Joseph_Anton_von_Plaz Joseph Anton von Plaz gróf (Salzburg, 1677. október 24. † július 17.) császári tábornagy, a 43. számú gyalogezred parancsnoka, a Salzburgi Érsekség Rupert Lovagrend parancsnoka, valamint Thurn és Gradisch ura.
[6] Részletek az ezredről: https://de-academic.com/dic.nsf/dewiki/860532
[7] https://de.wikipedia.org/wiki/Territorien_des_Schw%C3%A4bischen_Reichskreises

első felosztásra azonban csak 1772-ben került sor, jóval ezen örökösödési ügy után. A lengyel kivándorlással kapcsolatban Hacker a következőket írja: "*Feltűnően sok takács, harisnyakészítő és hasonló kézműves vándorolt Lengyelországba az 1739-1744-es években."* Az okot azonban nem tudja, csak azt, hogy a lengyel király akkoriban III. Ágost szász király volt.

Maria Benzinger 1739. január 24-én kötött házasságot **Johann Georg Geisinger**rel.
A szülők nevét nem jegyezték be a házasságkötéseknél ebben az időben, de nem lehet Ulrich B. és Katharina Rucht lánya, Maria, mivel ő 1718-ban meghalt. Biztosan **Georg B.** és **Johanna Popp Maria** nevű lánya volt, aki 1714. július 27-én született.
A vőlegény származási helye „Agletshausen", ami Oggelshausen községet takarja.

A házaspárnak az unteressendorfi plébánia területén csak egy gyermeke (Theresia, 7. Mai 1740) született, így feltehető, hogy röviddel a házasságkötés után már Lengyelországba mentek. Ez beleillik a Hacker által megemlített időszakba.
Eugen Mohr kutatásaiból tudjuk, hogy több család is Lengyelországba költözött, köztük négy másik kivándorló a Geisinger házaspárral együtt 1741. március 13-án.[1]

4) **Johann B.** és **Elisabeth B.** ***Esztergom***ban, Magyarországon, az elhunyt **Georg B.** gyermekei.

Georg Benzinger 1732. augusztus 5-én halt meg Winterstettensstadtban. **Ulrich** és **Ursula Hornstein** fiaként született 1684-ben. Egy winterstettenstadti **Johann Georg Bentzinger** 1709. február 10-én vette feleségül **Johanna Pöppin**t, azaz **Popp**ot Unteressendorfban. Más Georg B. nem volt a faluban.
Johann nevű fiát 1710. december 25-én, **Elisabeth** nevű lányát 1726. szeptember 8-án keresztelték. Egy további gyermeke: **Maria Anna** *1717. február 15.

5) **Josef B.**, valamint egy fivére és egy nővére ***Hajós***on, egy elhunyt, ismeretlen keresztnevű apa gyermekei.

Josef Binzinger nem lehet más, mint **Josef Pentzinger** (a hajósi családkönyvben 6858-as szám alatt), aki 1744. június 1-jén ***Hajós***on feleségül vette **Barbara Keller**t, akitől 1754-ig hat gyermeke született. Rajta kívül a családkönyvben (6857. sz.) megtaláljuk **Johann Pentzinger**t, aki 1740. június 6-án halt meg 40 éves korában, és akinek feleségétől, **Anna Maria NN**-től egy lánya volt, **Katharina**, aki 16 éves korában 1741. május 9-én halt meg.
A Hajósra települők negyedik csoportjának 1725. május 26-án kelt listáján a 26. szám alatt megtaláljuk **Joannes Penzingher**t.

Meglehetősen biztos, hogy ez a hajósi Josef Pentzinger, Johann fia volt a Vaskúton élő nemzetség őse, de további kutatásokra van szükség.

A hajósi Johann B. biztosan az a férfi, aki 1719. június 11-én Unteressendorfban feleségül vette a "***Dorff***"-ból, azaz ***Winterstettendorf***ból származó **Anna Maria Mauchert**. Ő is Winterstetten(stadt)-ból származott. **Katharina** nevű lánya, nem található az unteressendorfi anyakönyvben, ő valószínűleg Magyarországra menet útközben született, mivel kiszámított születési éve 1725.

Talán ez a Katharina Penzinger lehetett Johann P. és Maria NN lánya, akit 1725. szeptember 4-én kereszteltek Pozsonyban (ma Bratislava néven Szlovákia fővárosa). A gyermek keresztszülei Kilian Juncker kézműves és felesége, Katharina voltak. Az azonosságuk mellett szól, hogy a szülők neve megegyezik, és az apa foglalkozása „*textor*", azaz takács, akárcsak a winterstettenstadti Johann B. esetében. Pozsony ráadásul a Duna partján fekszik, fontos kikötőváros, amely a kivándorlók hajóinak egyik állomása volt. Ellentmond azonban az a tény, hogy Johann B. már májusban Hajóson tartózkodott. Vagy a terhes asszony a szülésig Pozsonyban maradt?
Johann B. fiát, **Josef**et 1723. április 20-án keresztelték, keresztszülei: **Konrad Humler** és **Johanna Rieff**, ugyancsak a Winterstetten(stadt)ból.

[1] Eugen Mohr: Auswanderungen aus dem Stadtflecken im 18. Jahrhundert. In: Der Winterstetter, November 2006

Johann B. hajósi elhalálozásakor bejegyzett életkora illik **Johann Benzinger**, **Ulrich B.** és **Ursula Hornstein** fiának, 1699. február 26-ai winterstettenstadti születési dátumához.

Érdekes módon azonban ez az örökösödési ügy Hacker művében 10850. szám alatt is szerepel, **Christian Weckerle**-nél: "*Christian Wekerle, Hajóson, örökösödési igénye van Jos. Binzinger-rel (?) szemben, Winterstetten, Hajóson, aki szüleivel és 6 testvérével költözött oda"*.
A Johann Bentzinger és AM Maucher házaspárnak azonban Josef mellett nem találtam másik hat gyermekét.

További érdekesség, hogy Hacker egy **Josef Benzinger**t is felsorol 667. sorszám alatt, akinek az anyját szintén **Anna Maria Maucher**-nek hívták, de ő ***Füramoos***ból (ez Unteressendorftól nem messze van, de már az ochsenhauseni birodalmi apátság uradalmához tartozott) jött Magyarországra, és **Ursula Pfeffer**t vette feleségül a szöveg értelmében: "*667 Benzinger Josef (Füramoos) Mo.-on, nős Ursula Pfeferrel, kéri a visszaváltást* [?]*, † anyja, AM Maucher kapcsán †Joh Maucher, Füramoos, jkv. 10.6.1723 és 1739.6.18. (1768 10 13)"*

A hasonló dátumok miatt utánanéztem a ***bellamont***i anyakönyvekben (melynek filiája volt ***Füramoos***) és meglepetésemre megállapítottam, hogy Hacker idézetében hiba lehet, mert **Ursula Pfeffer** az említett **Johann Maucher** felesége volt (oo 1723.6.27.). A férfi "***Dorff***"-ból származott, a nő ***Füramoos***ból. Az asszony 1747. január 14-én, a férj 1756. február 26-án halt meg, mindketten Füramoosban. Ez a **Johann Maucher** tehát ugyanarról a helyről, Winterstettendorfból származott, mint **Anna Maria Maucher**, a hajósi Josef Pentzinger anyja; Johann bizonyára Anna Maria testvére volt.[1] A 667. számú Josef Benzinger tehát nagy valószínűséggel azonos a hajósi Josef Pentzingerrel.

A „*Nulla: Nichts...*" című műben megtaláljuk Johann Benzinger, Ulrich fia, házassági szerződését Mariával, Josef Maucher és Maria Mayer lányával. Megtudjuk, hogy Johann B. is vászontakács volt, akárcsak az apja, és hogy Ulrich B. a Hauptgassén, a mai Hauptstraße 25. szám alatt házzal és udvarral rendelkezett, és hogy a ház védőszentje Szent Ulrik volt.
Ennek segítségével gyorsan sikerült megtalálnom Johann és Maria Maucher születési adatait, akiket, bár Winterstettendorfban éltek, Unteressendorfban keresztelték, a fiút 1695. december 29-én, a lányt – a keresztelőkor: Anna Maria – 1698. szeptember 6-án.

6) Barbara B., 1726-ban Magyarországra, de nem Károlyi gróf szatmári birtokára.
Hacker leírja az eseményt a 11426. szám alatt is, **Johann Zweifel**nél: *"Ex itinere profugierunt"*, azaz az utazásból (vagy transzportból, ahogy Hacker fordítja) megszöktek. Ebben a bejegyzésben szerepel még a megjegyzés, hogy "2 fő", illetve a dátum itt: 1726.7.7. A házasságkötés dátumát is itt adják meg: 1710.10.17.

A lényeg az, hogy Barbara B. Winterstetten(stadt)ból valóban ezen a napon ment férjhez az Unteressendorf plébánián **Johann Zweiffel**hez, aki ***Erlenmoos***ból, Ochsenhausen plébániáról származik, Barbara B.-t 1687. március 23-án keresztelték; apja Ulrich B., anyja Ursula Hornstein volt.

A Zweifel házaspár Ochsenhausenbe költözött (valószínűleg Erlenmoosba, de a róluk szóló adatok a FamilySearch-ről származnak, így csak az indexált adatokat tudtam megnézni). Erlenmoos Ochsenhausen filiája volt, ahol a következő gyermekeik születtek: **Johann** (1711.09.23.), **Josef** (1713.02.11.)[2], **Anna** (1714.07.25.)[3], **Magdalena** (1716.07.06.), **Matthäus** és **Simeon** (1718.09.21.), **Emerentiana** (1719.10.22.), **Sebastian** (1723.01.20.), **Emerentiana** (1724.05.16.), **Ursula** (1727.09.15.), **Elisabeth** (1729.08.31.) **Innozenz** (1731.10.09.). A gyermekek listájából kiderül, hogy a Zweifel házaspár, ha egyáltalán elindult, hamarosan visszatért, vagy – ami véleményem szerint valószínűbb – egyáltalán nem jelent meg a transzport indulásakor. Furcsa, hogy Hacker azt írja, hogy "2 fő", azaz két ember. Tehát az összes addigi

[1] A Verzeichnis der württembergischen Kirchenbücher (1938)/243, 243. o. szerint az 1811 előtti winterstettendorfi anyakönyvek 1846-ban elégtek.
[2] Josef van apaként megnevezve.
[3] Az apa Maximus Zweiffel. Tényleg volt ott egy ilyen ember, de nem volt Barbara Benzinger párja.

gyerek meghalt? Amíg az anyakönyvek nem kerülnek fel az internetre, addig ezt nem tudom megállapítani.

7) Johann Michael B. 1770-ben a feleségével és 4 gyermekével talán Magyarországra

Unteressendorfban csak egy **Johann Michael B**. szerepel az anyakönyvekben: **Georg B.** és **Johanna Popp** fia, kit 1722. szeptember 1-jén kereszteltek.

Mivel csak ő született ezzel a keresztnévvel, így csak ő lehetett a későbbi egyetlen ilyen nevű családapa. Sem Unteressendorfban, sem máshol nem találtam a házasságát, pedig a feleségének akkoriban szokatlan keresztneve volt, **Alexandra Kummer**nek hívták.

A következő gyermekeik születtek Unteressendorfban:

Maria Agatha[1] (* 1757.02.02., † 1757.02.14.), **Josef** (* 1758.09.11., † 1758.10.18.), **Maria Magdalena** (* 1760.05.25.), **Franziska** (* 1761.09.15., † 1761.12.28.), **Anselm** (* 1762.11.26., † 1763.01.30.), **Anselm** (* 1763.12.30., † 1764.02.04.), **Josef** (* 1764.12.16., † 1765.10.12.), **Josef** (* 1766.06.24.), **Anselm** (* 1767.06.29., † 1768.12.23.), **Martin** (* 1768.08.04., † 1768.09.27.), **Theresia** (* 1769.09.18.), **Blasius** (* 1770.10.27.).

Tehát 1756-ban vagy korábban házasodhattak össze. Figyeljük meg az utolsó gyermek keresztelésének időpontját: mindössze egy hónappal azelőtt, hogy a család titokban elhagyta Unteressendorfot. Nagyon merész!

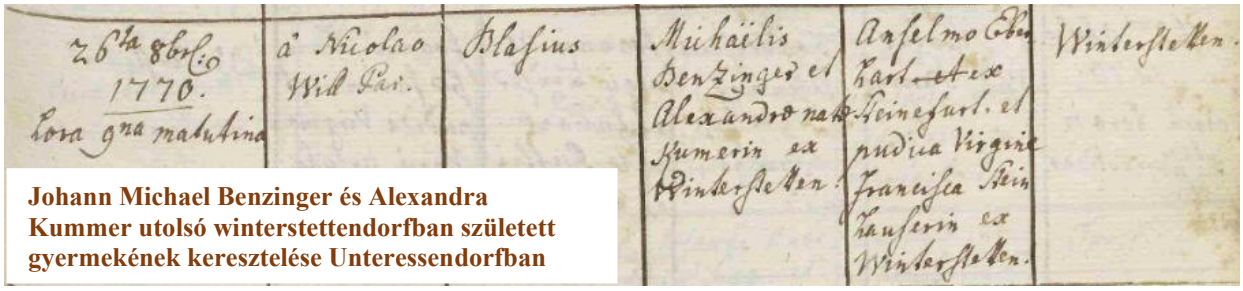

Johann Michael Benzinger és Alexandra Kummer utolsó winterstettendorfban született gyermekének keresztelése Unteressendorfban

Az Anselm keresztnév azért volt ilyen népszerű náluk, mert a keresztapa, **Anselm Eberhard** molnár volt. A család valójában Winterstettenstadtban élt. A kivándorláskor még élő gyermekek száma tényleg négy volt, ezeket aláhúzással jelölöm.

Nem találtam meg, hogy hová került a család.

8) Marianna B. és férje, **Franz Anton Gehrer**,

1747-ben Magyarországra, 1756-ban Esztergomban

Stader itt tévedett, amikor az allgäui Leutkirch melletti Winterstettenként azonosította a helyet, mert az iktatószámból egyértelműen kiderül, hogy a többi kivándorlóval azonos uradalomról van szó: "WAWa", azaz Waldsee Grófság, amelynek iratai Hacker kutatásai idején a wolfeggi Waldburg-Wolfegg levéltárban voltak megtalálhatók.

1748. november 25-én kötöttek házasságot Unteressendorfban. A férj Hittelkofenből jött, ami Haisterkirch része, ez utóbbi ma Bad Waldsee városhoz van csatolva.

Marianna csak **Maria Anna B.** lehet, aki 1717. február 15-én született **Georg B.** és **Johanna Popp** lányaként.

Hacker a 3008-as szám alatt **Franz Anton Gehrer** nevénél szintén közli a házassági engedélyt, de ezt kiegészíti egy másik eseménnyel: *"Anton Gerer muskétás, aki Esztergomban/Magyarországon lakik, 20,33.6 örökségi pénzt kap, hogy azt az Unteressendorfból való Elisabeth Frickhin részére Torrockban/Magyarországon kikézbesítse. (1750 05 12)"* A kivándorlási célpontként ismét Esztergomot találjuk, ami talán nem is magát a várost, hanem a vármegyét jelenti. ***Torrock*** minden bizonnyal ***Dorog***, mely német falu ebben a vármegyében fekszik.

A **Frickh** család szintén kapcsolatban áll a Benzinger családdal. **Johann Ulrich Benzinger**, **Ulrich B.** és **Franziska Blaicher** fia, 1733. szeptember 20-án Unteressendorfban feleségül vette **Katharina Frickh**-et. Valószínűleg ő az a **Maria Katharina F.**, aki 1709.

[1] A FamilySearch indexén: Magatha...

augusztus 30-án született **Georg F.** és **Anna Bohner** lányaként Unteressendorfban, és akinek volt egy **Elisabeth** nevű féltestvére, akit 1716. január 3-án kereszteltek meg **Georg** és második felesége, **Katharina Welt** lányaként. Georg e nejét 1714. november 25-én vette el.

Hogy a következtetésem helyes volt, azt egy másik Hacker-bejegyzés bizonyította:
"2630 Frickh Elisabeth Unteressendorf /†Jerg [...] A 89 fl-ért (1738 12 30)
= »Torrock/Mo« lakos, szülői örökségről nemrégiben lemondott, † Johanna nővér után örökölte, aki felakasztotta magát 47.12.28., 20.33,6, amiért A (2) miután az örökséget a végrehajtó átadta Anton Gern (Gehren), volt muskétásnak, most Gran/U-ban lakik (1750 05 12).
*= Elis F., Unteressendf *3.1.1716, Mo-on ismeretlen helyen; a neki járó 114.32,4 nővérének Urs F férjezett HsMich Weishaar, és fiának Aloys W-nek, mint legközelebbi rokonnak (1787 01 22)"*
Johanna Frickh 1721. május 1-jén, **Maria Ursula F.** 1725. március 23-án született **Georg F.** és **Katharina Welt** lányaként. Ursula 1756. szeptember 9-én valóban férjhez ment **Michael Weisshaar**hoz.
Van egy online családkönyv Dorogról[1], de abban nem találtam **Elisabeth Frickh**et, még csak ez a vezetéknév sem szerepel benne.

Hogy ez a Marianna Benzinger, Gehrerné asszony azonos-e Maria Anna Benzingerrel, akinek 1739. október 5-i büntetőeljárását Eugen Mohr említi[2], nagyon valószínű, mert nem találtam más élő Maria Anna B.-t. Házasság nélkül esett teherbe, ezért kiutasították a városból. (Ez nem volt egyedi eset, más fiatal nőkkel szemben is alkalmaztak ilyen szigorú intézkedéseket.) A fiatal nő szerint a gyermek apja a winterstettenstadti Hans Michael Jäckh volt. Az 1739. október 14-én kelt keresztelési bejegyzés szerint a gyermek neve **Ferdinand** volt. Az apa nevét nem teljesen erősíti meg az unteressendorfi keresztelési anyakönyv, mert itt az apa neve Friedrich Jäckh „*secundum allata matris*"[3]. Hans Michael Jäckh állítólag akkoriban a breisachi helyőrségben volt muskétás, azaz Franz Anton Gehrerhez hasonlóan szintén muskétás, ami talán nem lehet véletlen. A gyermek keresztelési bejegyzésén nincs halálozási dátum, így talán nem halt meg csecsemőként.

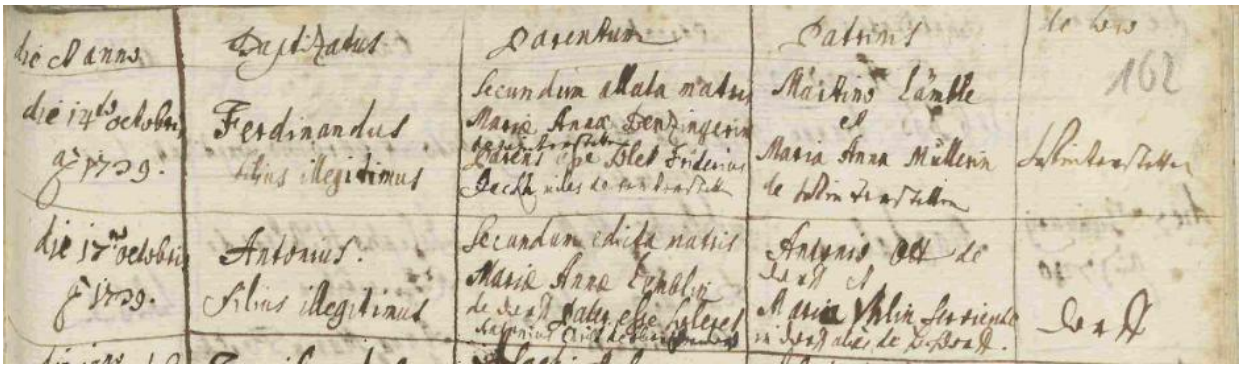

Maria Anna Benzinger törvénytelen gyermekének keresztelése. Figyeljük meg, hogy alatta egy másik leányanya hasonló bejegyzése van. Azt is vegyük észre, hogy az Anton(ius) névre keresztelt gyermek származási helye: Dorff, azaz Winterstettendorf.

Franz Anton Gehren és Marianna B. személyét Esztergomban még nem találtam.
Maria B. és Johann Georg (itt: Hans Jerg) Geisinger 1739. január 21-én kelt házassági szerződésében[4] a menyasszony 5 „létező" testvérét említik, akik neve: Johannes, Michael, Maria Anna, Ursula és Elisabetha. Ez az öt testvér még mind nőtlen ill. hajadon volt, és a szülői házban éltek, a szerződés szerint nem lehetett őket kitenni a házból. Johann és Elisabeth később Magyarországra költöztek. Ursula ekkor még csak 15, Elisabeth pedig 13 éves volt. Ursuláról semmi mást nem tudtam kideríteni.

[1] https://www.online-ofb.de/dorog/?lang=de
[2] Eugen Mohr: Auswanderungen aus dem Stadtflecken im 18. Jahrhundert. In: Der Winterstetter, 2006. november
[3] Azaz az anya közlése szerint.
[4] S. „Nulla: Nichts…" 148. old.

Mint láthatjuk, mind a nyolc csoport egy **Ulrich B.**-re és három asszonyra, **Ursula Hornstein**ra**, Franziska Blaicher**re és **Katharina Ruchtra** vezethető vissza. De vajon ugyanarról az Ulrich B.-ről van szó?

Ulrich B. következő házasságait találtam az untersessendorfi anyakönyvben. A házasulandóknál felsorolom a gyermekeket (**pirossal jelölve** az nyolc csoport fent említett személyeit) keresztszüleikkel, valamint a házasságkötés tanúit is megadom.

I. **Ulrich B.** oo 1674. január 7. **Maria Baldauff**

Tanúk: **Christoph Haller**, kovács Wst. **Anna Rumtz**, Wst.

Ulrich, aki foglalkozását tekintve takács (*textor*), ***Appenzell*** kantonból (*oriundus ex territorio Appenzellensi helvetus*), Maria az allgäui ***Sulzberg***ből (*Algoia Sultzberg*) származik, de a menyasszonyt már az 1671-es bérmálási listán is megtaláljuk, mint aki Mathias Jäckhle-nél szolgál. Valójában már Winterstetten(stadt) polgárai (*in vero facti sunt cives in Winterstetten*). A házasságkötés Essendorf, azaz Unteressendorf templomában volt, az eljegyzésre 1673. december 30-án került sor.

Gyermekeik:

1) **Michael** * 1674.09.10. Ksz.: Gregor Bamsnig, asztalos és Maria Eisenbach, "*hospita apud Agnum*"
2) **Anna Maria** * 1676.04.13. Ksz.: Miller Johann, Maria Eyßenbacher
3) **Barbara** * 1677.12.21. †1678.08.06. Ksz.: Johann Miller *de Stades*[1], Maria Eyßenbacher, Wst.
4) **Anna** * 1679.07.17. †1681.02.02. Ksz.: D. Adam Haller [?], Maria Eyßenbacher, Wst.

Maria Baldauff 1682. március 3-án halt meg Biberachban (*obdormicit Biberaci*), de Unteressendorfban anyakönyvezték, így ebben a plébániában temették el. Halálánál a házas állapotára nincs utalás.

II. **Ulrich B.** oo 1683. június 8. **Ursula Hornstein**

Tanúk: Anton Thomo, Barbara Miller

Ulrich özvegy, a hajadon Ursula ***Nonnenbach***ból származik (vagy az Emmendingen járás Simonswald községének Obersimonswald nevű településéhez tartozó lakott helyről, vagy a korábbi, a Bodeni-tó partján fekvő Kressbronnba olvadt községből).

Gyermekeik:

5) **Georg** * 1684.04.09. Ksz.: Johann Lemble, Maria Eyßabach, Wst.
6) **Lorenz** * 1685.07.30. † 1687.02.25. Ksz.: Johann Lemble, Agatha Maucher, Wst.
7) **Barbara** * 1687.03.23. Ksz.: Johann Lemble, Agatha Maucher, Wst.
8) **Dominik** * 1689.09.10. † 1690.06.27. Ksz.: Christoph Diepold, Agatha Maucher, Wst.
9) **Christina** * 1693.02.10. Ksz.: Christoph Diepold, Agatha Maucher
10) **Agatha** * 1695.09.22. Ksz.: Agatha Maucher, Josef Schuemacher
oo 1717.10.09. Andreas Häffele Andreas Häffele
11) **Maria Anna**[2] * 1697.08.03. † 1715.12.14. Ksz.: Christoph Diepold, Agatha Maucher
12) **Johann**[3] * 1699.02.26. Ksz.: Christoph Diepold, Agatha Maucher

A Winterstettenstadt-béli Ursula Hornstein 1700. december 19-én halt meg 40 éves korában, tehát 1660 körül született. Halálánál házas állapotára utaló adat nincs.

[1] Bizonyára Stadelhof, Winterstettenstadtól annak településrésze, Ingoldingen község
[2] Másik anya, Ursula H.-t később írták oda.
[3] Másik anya, Ursula H.-t később írták oda.

III. **Ulrich B.** oo 1702. október 29. **Johanna Franziska Blaicher**

Tanúk: Christoph Diepold a Wst. Anna Jössin (Joss) a Lindenmühléből („*e' molina Linden",* a lindeni malom)[1]

Ulrich özvegyember Winterstetten(stadt)ból, a hajadon Franziska unteressendorfi, de keresztelését vagy bérmálását nem találtam e faluban. Csak a házassági bejegyzésben szerepel a Johanna keresztnév is. Az eljegyzés október 22-én volt.

Ulrich Benzinger és Johanna Franziska Blaicher házassági bejegyzése Unteressendorf akv.-ben

Gyermekeik:

13) **Dominik** *1706.02.11. † 1708.02.18. Ksz.: Michael Diepold, mint fiú, Christoph Diepold nevében; Agatha Maucher, Wst.
14) **Johann Ulrich** *1708.06.23. † 1740.04.25. Ksz.: Christoph Diepold, Agatha Maucher, Wst.
15) **Blasius** *1711.10.07. Ksz.: Michael Diepold, Ingoldingen, Agatha Maucher, Wst.

Franziska Blaicher Winterstetten(stadt)ból 1712. június 16-án halt meg 38 éves korában, tehát 1674 körül született. Halálánál házas állapotára utaló adat nincs.

IV. **Ulrich B.** oo 1712. november 22. **Katharina Rucht**

Tanúk: Konrad Forster, Wst., Johanna Göppin, Wst.

Ulrich özvegyember, Winterstetten(stadt), Katharina Wolfertshofenből, Heimenkirch plébániáról.

A házasságkötésre az unteressendorfi plébániatemplomban került sor.

Gyermekeik:

16) **Martin** *1713.10.07. Ksz.: Michael Diepold, Ingoldingen, Agatha Maucher, Wst.
17) **Maria** *1716.02.14. †1718.03.27. Ksz.: Michael Diepold, Ingoldingen, Ursula Schmidberger, Wst.
18) **Joseph Florian** *1718.03.15. Ksz.: Michael Diepold, Ingoldingen, Ursula Schmidberger, Wst.

Katharina Rucht asszony 1719. április 16-án halt meg.

A Benzinger név még nem szerepel a bérmálások 1671-es részletes jegyzékében. Ez arra utal, hogy az Appenzellből bevándorolt Ulrich B. volt a név első viselője Winterstettenstadtban vagy a többi filiában, illetve egyáltalán Unteressendorf plébániáján.

[1] Mai neve: Lindenmühle Kasper Hochdorf , nem Hársfamalom, Linden is egy település.

Ulrich Benzinger 1719. november 14-én, 70 éves korában halt meg, így a számított születési éve 1649, tehát első házasságakor 25, második házasságakor 34, harmadik házasságakor 53, negyedik házasságakor pedig 63 éves volt. Ilyen magas életkorban nem jellemző gyermeket nemzeni, de az utolsó felesége fiatal volt, így nincs okunk feltételezni, hogy a négy házasságot nem ugyanaz az Ulrich Benzinger kötötte.

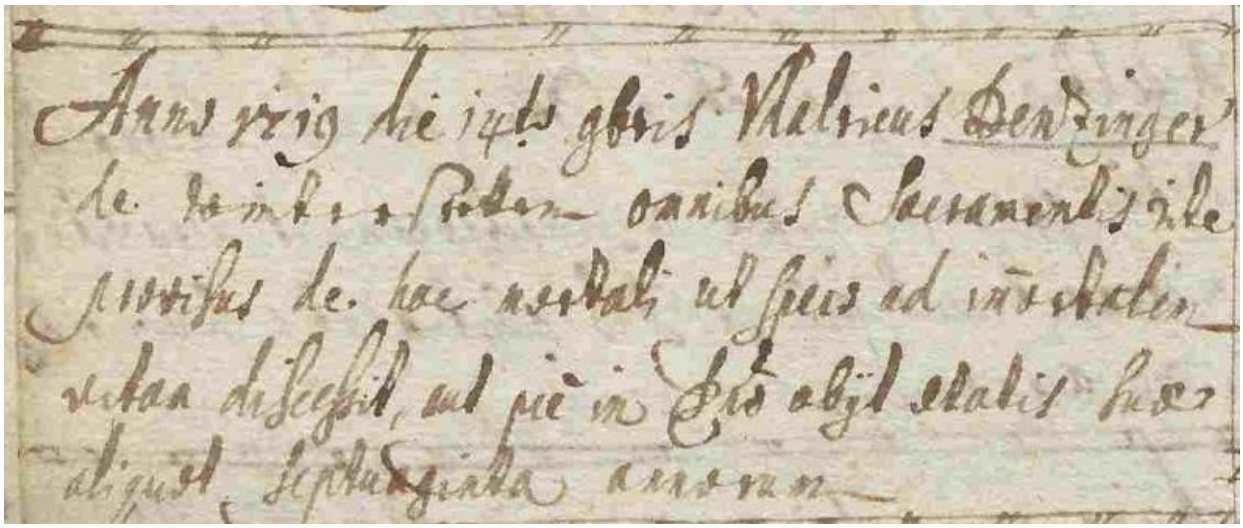

Ulrich Benzinger halálának bejegyzése az unteressendorfi anyakönyvben

Az előző feleség halála utáni rövid időközök, az a tény, hogy az első házasságtól eltekintve mindig özvegyen lépett az új házasságba, és az a tény, hogy a másodiktól a negyedik házasságig született gyermekek keresztszülei részben ugyanazok a személyek vagy ugyanabból a családból származnak, amellett szólnak, hogy ugyanazon Ulrich B.-ről van szó.
Mind a 8 személycsoport közös őse tehát ez az Ulrich Benzinger volt, a leszármazás és a rokonság a mellékelt leszármazási táblázatban látható.

Találtam két Ulrich Benzingert a FamilySearch-ön, akik a számított születési év alapján azonosak lehetnek a mi Ulrich Benzingerünkkel:

- **Ulrich Bänzinger** * 1651. augusztus 11. ***Grub***/Appenzell,
  Konrad B. és Ursula Züst fia
- **Ulrich Bänzinger** * 1654. szeptember 10. ***Heiden***/Appenzell,
  Ulrich B. és Anna Altherr fia

Lehetnek azonban még mások is, akiket nem indexeltek.

Talán a következő részlet segít Ulrich azonosításában: 1681. június 13-án Ulrich Bentzingert (**Anton Thoman** és **Anna Segmiller** gyermekénél) **Michael Bentzinger** képviselte (*eius loco tenuit*) keresztapaként. Nem tűnik valószínűnek, hogy az ő fiáról van szó, aki akkor még hétéves sem volt[1], hanem sokkal valószínűbb, hogy egy testvéréről, aki soha nem szerepel az unteressendorfi egyházi anyakönyvben.

Végül csak egy kérdés maradt teljesen megválaszolatlanul: miért volt Christian Wekerlének örökösödési igénye?

Mellékletek a következő oldalakon.

[1] Bár, ha akkor egy gyereket 2 évesen már meg lehetett bérmálni… Még a ma hatályos Corpus Iuris Canonici 97. Kán. - 2.§ szerint is „A hetedik évét be nem töltött kiskorút gyermeknek nevezzük, és úgy tekintjük, hogy nem felel magáért; **hetedik életévének betöltése után pedig azt vélelmezzük, hogy esze használatával rendelkezik**.” És a 874. Kán — 1.§ „Ahhoz, hogy valakit a keresztszülői tisztség vállalására engedjenek, szükséges: […] °2. tizenhatodik életévét betöltött személy legyen, **hacsak a megyéspüspök más kort nem állapított meg, vagy megfelelő okból a plébános vagy a kiszolgáltató úgy nem látja, hogy kivételt kell tenni**; […] „
(Forrás: https://torvenykonyv.katolikus.hu/www.vatican.va/archive/cod-iuris-canonici/)

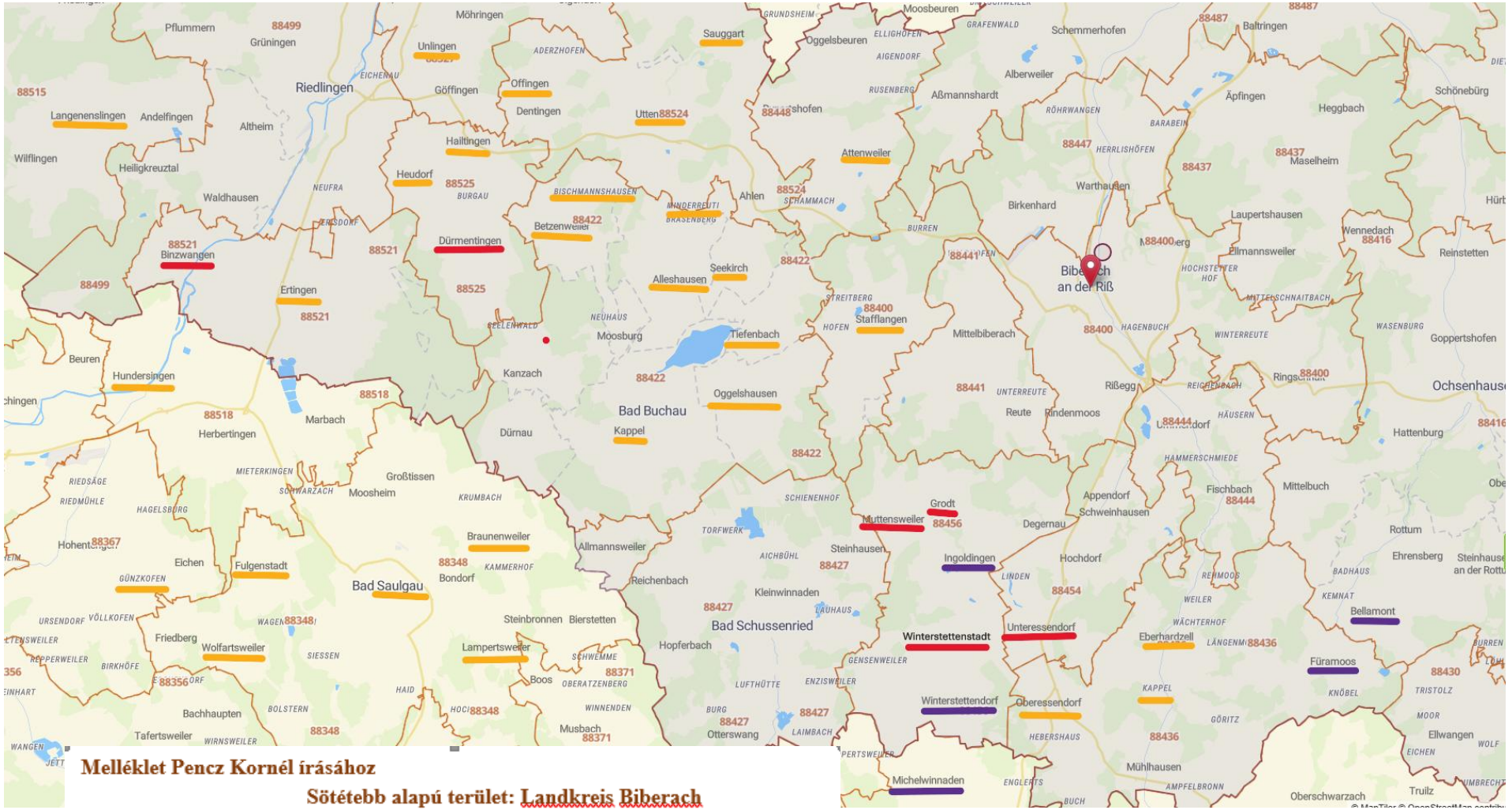

Melléklet Pencz Kornél írásához

Sötétebb alapú terület: Landkreis Biberach

A Zick - Schuemacher házaspárhoz köthető települések

A cikkben előforduló egyéb fontosabb helyek

Hajósiak származási helyei

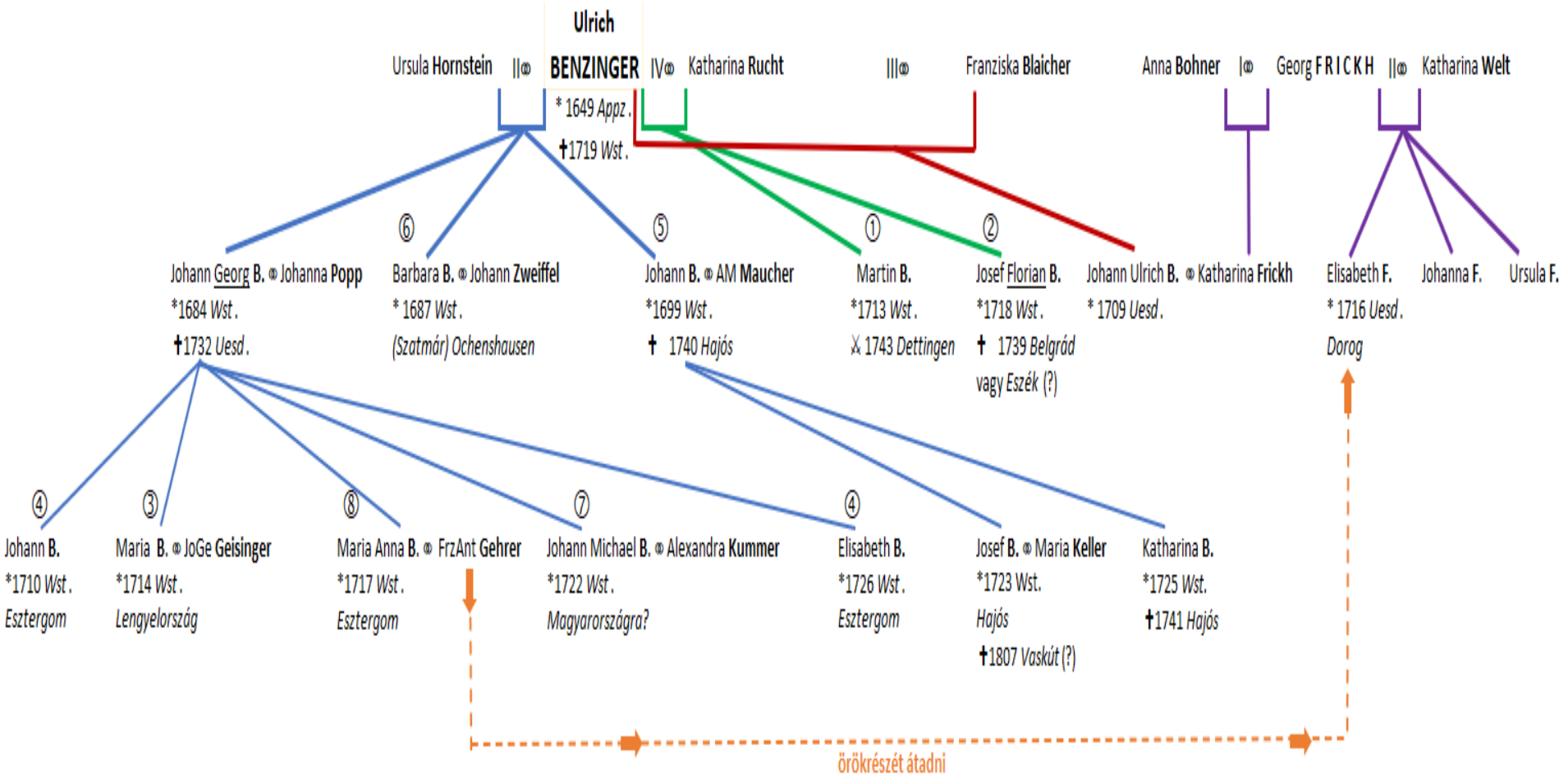

①②③④⑤⑥⑦⑧ = a családi csoportok

Wst. = Winterstettenstadt **Uesd.** = Unteressendorf **Appz.** = Appenzell

Steinhauser Klára:

Ősapámtól a dédunokámig

Kutatótársaim nagyszerű eredményeit olvasva elgondolkodtam, hogy az én adatbázisom bizony igen csekély. Megírjam-e egyáltalán? Bár én annak is örülök, amit eddig megtaláltam. Családkutatók körében felesleges bizonygatni, hogy a kutatás mennyi örömöt szerez, milyen abbahagyhatatlan szenvedély.

Leírhatatlan volt a boldogságom, amikor az Országos Levéltár félhomályos kutatótermében a mikrofilmen megtaláltam, hogy Franciscus Steinhausernek 1718-ban fia született Torbágyon. Felesége N.N. Barbara. ősanyámról többet nem tudok.
Hogy 1712-ben Blönriedből indult, azt egy németországi ismerősöm kutatta ki. A település Baden-Württemberg tartományban található, Aulendorf városához csatolták. 15 éve jártam is ott.

A Magyarországi Német Kulturális és Információs Központ Könyvtárában Stefan Stader gyűjteményében rátaláltam, hogy a szakmája kovácssegéd volt.
A levéltárban hamarosan annak is nyomára bukkantam, hogy 1721 -ben 36 éves korában elhalálozott. Az 1718-ban született gyermeke a keresztségben a János nevet kapta. A továbbiakban sem róla, sem Barbaráról nem találtam adatot.
A következő generáció Steinhauser József, aki 1756-ban született és Diedersdorfer Ágnest vette feleségül. A továbbiakat a családfán tudjuk követni.

Egyenes ági leszármazásunk:

Franciscus Steinhauser – N.Barbara
Steinhauser János
Steinhauser József – **Diedersdorfer** Ágnes
Steinhauser Mátyás – **Gruber** Anna
Steinhauser Tamás – **Ritschmann** Anna
Steinhauser János – **Juhász** Erzsébet
Steinhauser Antal – **Tiefau** Rozália
Steinhauser Márton – **Willinger** Mária
Steinhauser Márton – **Bach** Teréz
Steinhauser Klára – **Horváth** Sándor
Horváth Sándor – **Párhon** Lilla
Horváth Párhon Rebeka – **Schiller** Richard
Schiller Zselyke

Fenti kép
A dédszüleim: Steinhauser Antal (1856 Torbágy – 1924 Bia) és Tiefau Rozália (1852-Bia-1921 Bia) 11 gyermekük született.

Jobbra:
Nagyszüleim: Steinhauser Márton és Willinger Mária
két gyermekükkel. A kisebbik az édesapám.

Balra:
Szüleim: Steinhauser Márton és Bach Teréz.

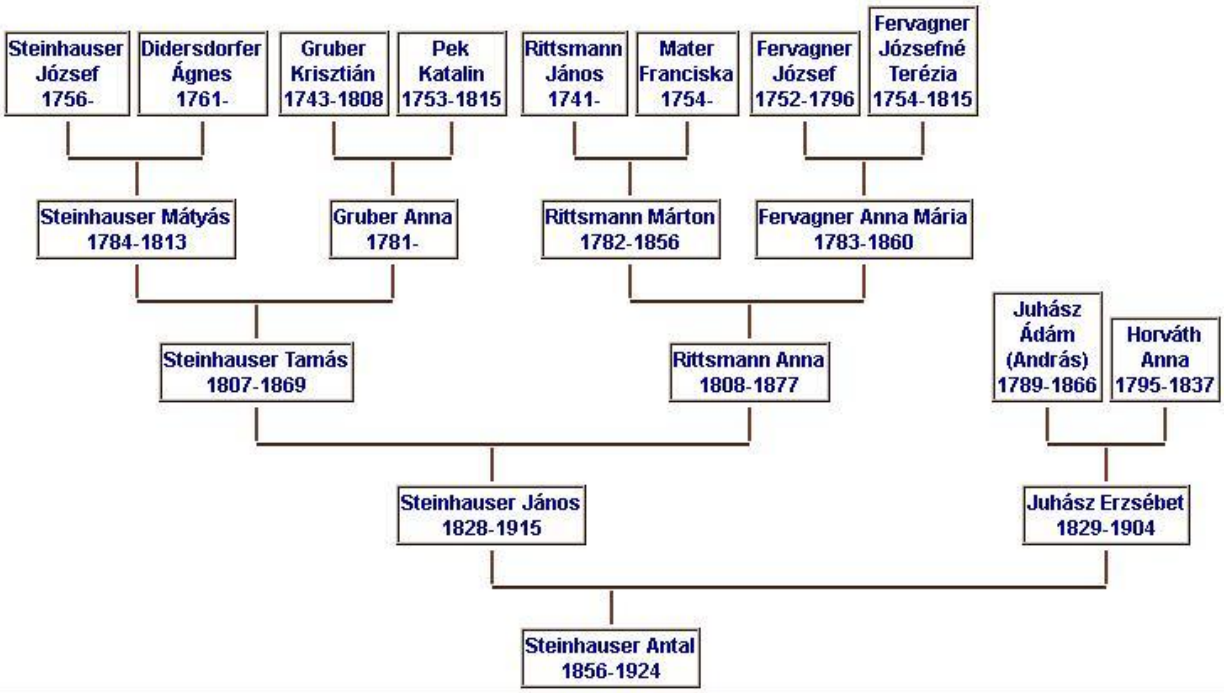

A három gyermekemtől 7 unokám született és 2020-ban megszületett az első dédunokám is.

Felix von Schroeder[1]

Ahnen

Weil viele tausend Ahnen
gewesen sind, bist du.
Aus vielen tausend Tagen
wuchs dir das Heute zu.

Ein jeder deiner Ahnen
trug Leben hin zu dir.
Kein einzieger darf fehlen,
sonst wärest du nicht hier

Auch was du längst vergessen,
in dir noch weiter lebt.
Das Glück und Leid von gestern
am neuen Tag mit webt.

So mischt sich Stolz mit Demut,
Du lebst nur, weil nichts fehlt.
Doch bist zu deinem Leben
allein nur du erwählt.

Felix von Schroeder[2]

Ősök

Mert ősöd sok ezer élt,
ezért vagy itt.
Sok ezer nap volt,
mely neked érlelte a mait.

Minden ősöd vitt neked
egy darabka életet.
Nem hiányozhat egy sem,
mert most nem lennél jelen.

Amit mára elfeledtél,
az benned tovább él.
A tegnap öröme, bánata
átleng a holnapra.

Így vegyül dac az alázattal.
Létedhez minden megadatott.
Életedre mégis te vagy
az egyetlen, a kiválasztott.

Fordította: Kiss Tamásné

[1] * Dresden 17.1.1912, ✝ Krailling b. München 3.5.2003) war ein deutscher Genealoge

[2] * Drezda, 1912.01.17, ✝ Krailing, München mellett, 2003.05.03., német genealógus

Wéber György:
A berkesdi római katolikus anyakönyvezés kezdetéről

Amennyiben egy kutatót Berkesd község első, ***vegyes összetételű*** anyakönyvéhez sodor a kutatás kiszámíthatatlan szele – s különösen, ha amint ez gyanítható, ez a sodródás az FS ingyenesen elérhető adatbázisán keresztül történik –, akkor a kutató szembe találja magát az anyakönyv első 35 oldalának (az 1740 előtti évek) összekevert oldalaival.

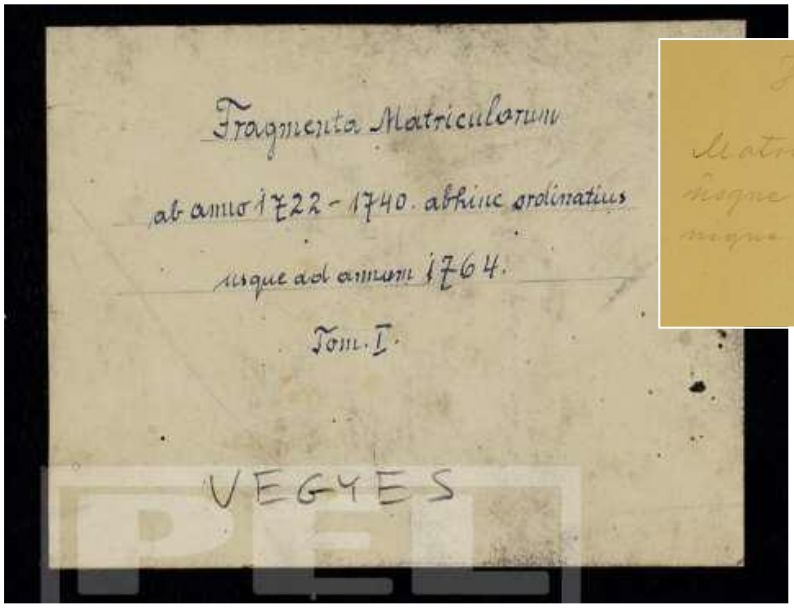

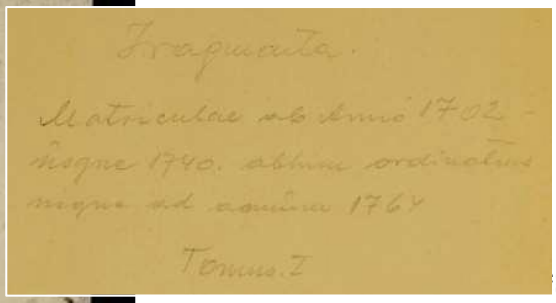

A berkesdi római katolikus anyakönyv első – vegyes – kötetének külső (fent) és belső (lent) címkéje PEL_III.012_Berkesd_matr_bcd_1722-1763_0001 és 0002

Egy korabeli anyakönyv szokásos, folyóírással írt latin nyelvű, de meglepően jól olvasható képe látható, s ha valakit csak a 29. képszámon kezdődő házassági adatok érdekelnek, észre sem veszi az adatok töredezettségét. Azonban a 6. képszámon kezdődő keresztelési és a 8. képszámon kezdődő temetési adatokat mintha minden látható következetesség nélkül vezették volna. Az évszámot csak az év kezdetét tartalmazó oldalakra írták fel, s úgy tűnik, hogy a lapok utólag, rossz sorrendben és hiányosan kerültek összefűzésre, emiatt az évszám nélküli oldalak esetében bizonytalan, hogy a feljegyzett adat mely évből való! (A továbbiakban az FS képszám helyett az anyakönyv jobb oldali lapjának jobb felső sarkába írt oldalszámokkal történik az oldalak azonosítása.)

Ez a helyzet hamar elriasztja a kutatót, mert az oldalak évszámhoz kötéséhez, ill. a megmaradt lapok helyes sorrendjének meghatározásához – helytörténeti és genealógiai ismeretekre alapozott – összetett forráselemzésre van szükség. Jelen írás erre vállalkozik.

Berkesd

Közigazgatási szempontból *Berkesd* (Berkisch, Berkuš), pécsi járás, Baranya vármegye, Magyarország.

Egyházigazgatásilag (r.k.) az 1015-ben alapított Pécsváradi Bencés Apátság fennállásig, vagyis 1776-ig az Esztergomi Főegyházmegye exempt területe, az Apátság birtokrésze, attól kezdve a pécsváradi esperesi kerületben a Pécsi Egyházmegye joghatósága alá tartozik. A plébánia felállásának pontos ideje nem ismert, feltehetően a 14. században épült első templommal (Immaculatae Conceptionis Beatae Mariae Virginis) egyidőben létesült. A sematizmusok szerint *„ab immemoriali Tempore”*, vagy *„tempus est immemorialae”*, azaz időtlen idők (emberemlékezet óta) fenn áll.

Fíliái 1722-ig ***Hásságy***, 1722-től ***Pereked***, ***Ellend***, ***Bekefalva***, 1776-ig ***Romonya*** és ***Kékesd***, 1948-ig, majd 1974. 06. 22-től ismét ***Szilágy*** és ***Szilágy puszta***. Sándor László (*1927, Pozsonyliget) utolsó plébános 1997. jan. 18-i halálával a berkesdi plébánia kiürült, utána 2006-ig ***Bogád*** fíliája, azóta a ***Pécs-Szabolcsi*** anyaegyház része.

Berkesdi plébánosok

1581-ben György nevű plébános	1872-től **Peintler** József
1697-ben **Szabolcsi** Gergely licenciatus	1878-tól **Szuly** József
1721-től **Horváth** János az első önálló plébános[1]	1901-től **Radó** Dezső
1732. nov. - **Faber** György[2] (+1739. febr. 15.)	1926-tól **Domosvay** Lajos
1739 végétől **Unger** Szerafin adminisztrátor	1927-től **Hegedüs** József
1753. szept. 3.-1763. okt. végéig **Kovarszky** Márton	1941-től **Koch** Lajos
1763. szept. 1-től **Kallita** János	1961-től **Bókai** István
1788-tól **Nagy** László (+1793. jan. 28.)	1962-től **Budavári** László
1793-tól **Rajner** István	1968-tól **Baranyai** Ernő
1799-től **Bertalan** György	1972-től **Gyimesi** Vilmos
1837-től **Klivényi** Jakab	1974-1997 **Sándor** László
1855-től **Horváth** B. Ferenc	(+1997. jan. 18.)

A berkesdi anyakönyv első kötetéről

A vegyes anyakönyv első kötete 1722-től íródott[3]. Ezt az 1844-55 között kiadott sematizmusok is megerősítik, de az 1855-1883 közötti kiadások szerint 1772-től vezettek akv-et. Brüsztle[4] munkájában nem említi sem az anyakönyv állapotát, sem az akv-vezetés kezdetét [Brüsztle, II. 208-220], de egy irányadó kéziratban[5], és az 1885-ös sematizmustól ismét 1722 az akv-vezetés éve. Nem kétséges, hogy az 1885 utáni sematizmusok adatát Brüsztle kutatásai tisztázták. A „Recensio" összeállításakor biztosan ismerte a berkesdi anyakönyv töredezettségét, valamint a kezdeti évszám meghatároz(hat)atlanságát, és alapossága okán[6] ésszerű feltételezni, hogy ellenőrizte – ha volt rajta – az anyakönyv eredeti feliratát is![7] A címkére felírt 1722-es évszám első írásos nyoma az 1839-es egyházlátogatási jegyzőkönyv, mely azonban tartalmi bemutatáson (a független változók felsorolásán) kívül csak a nehéz olvashatóságról számol be.[8] A ránk maradt anyakönyv első bejegyzésének dátuma azonban[8]

□	a keresztelési akv-ben	1726. november 5.	Lásd a 8/jobb oldalt.
□	a halotti (temetési) akv-ben	**1726. március 24.**	Lásd a 9/jobb oldalt.
□	a házassági akv-ben	1729. február 27.	Lásd a 24/jobb oldalt.

Az anyakönyv megtalálható a Pécsi Egyházmegyei Levéltárban (PEL) (https://archivum.pecsiegyhazmegye.hu/; elérés 2023. jún. 3.) *„PEL_III. 12/001 Berkesd, vegyes"* jegyzékszám alatt, illetve szabadon elérhetőek a neten.

- (választható időre szóló előfizetéssel) a PEL e-archívumában https://earchivum.pecsiegyhazmegye.hu/hu/fondjegyzek/PEL.III/PEL.III.1-

[1] Korábbi esztergomi főesperes, 1732-ben áthelyezték Győrbe, ahol kanonokká emelték.

[2] Nem pedig Háber György, ahogy a Magyar Katolikus Lexikon internetes próbaverziója hozza! http://lexikon.katolikus.hu/B/Berkesd.html (elérés 2023. jún. 3.) Faber vagy Kovács György, az első pécsváradi, és a második berkesdi plébános.

[3] A külső és a belső címkén eltér a kezdési év, a belső szerint 1702 az adatgyűjtés kezdete.

[4] Brüsztle, Jospeh: „Recensio universi cleri Dioecesis Quinque-Ecclesiensis" Quinque-Ecclesiis, Typis Lycei Episcopalis C. Ramazetter, 1874-1880, 1-4. https://kt.lib.pte.hu/cgi-bin/kt.cgi?konyvtar/kt03093002/index.html (elérés 2023. 07. 15.)

[5] PEL_III_esperesek_plébánosok_káplánok_0041

[6] Lásd Schmelczer-Pohánka Éva: „Én sok poros aktát ástam ki a levéltárak aljából. Ha valaki ezen felül kíván történetet írni, tegye, fogjon hozzá, kutasson tovább – és írjon." https://tgyoblog.wordpress.com/tag/recensio-universi-cleri-dioecesis-quinque-ecclesiensis/ (elérés 2023. 12. 14.)

[7] Damásdi Zoltán, a PEL levéltárosa szíves közlése szerint *„Nincs címkézés előtti állapotról fotónk, a jelenleg látható címke, bár nem tudni pontosan, de valószínűleg 20. századi. Első alkalommal 1960-ban kértek írásban részletes adatokat plébániáktól az anyakönyvekről, akár akkor is felkerülhetett a címke."* Könnyen elképzelhető, hogy az újrakötött anyakönyvnek nem volt semmilyen külső felirata. Ha volt egyáltalán 1722-1726 közötti lapja az anyakönyvnek, az biztosan nem volt már meg az 1960-as állapotfelméréskor. Lásd Körlevelek, PEL_I.1.f_1._1960/287. [8] PEL_I.1.a.1_1829_528_Berkesd_0007. Érdekes, hogy a szerzőnek éppen az olvashatóság volt a legkisebb problémája!

[8] Épp e dolgozat határozta meg pontosan. Ha elfogadható az anyakönyv vezetés kezdeti dátumának az 1722-es év, akkor kalkulálható a hiányzó lapok (adatok) száma is. Lásd ehhez a cikkben az „Általános statisztikai elemzés" bekezdést. Az anyakönyv belső címlapján ceruzával írt 1702es dátum valószínűleg a külső borító szövegének téves másolata, bár a török idők alatt is lakott településen nagyon hamar felállt a plébánia: lásd a plébánosok regnálási idejét! [10] Az Utolsó Napok Szentjeinek Jézus Krisztus Egyháza (The Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints) által létrehozott, üzemeltetett és folyamatosan bővülő nemzetközi on-line akv-i (közismert nevén mormon) adatbázis. www.familysearch.com (elérés 2023. jún. 3.)

251/PEL_III.012_Berkesd/matricula/1_bcd_fragmenta_1722-1740-1763 (elérés 2023. 07. 15.) Itt az e-archívum felállására a 2020-as években scennelt változat található meg.

- (ingyenes regisztrációt követően) az FS[10] adatbázisban, filmszám 601728; DGS kód 4658542. https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:939J-X3SK4G?mode=g&cc=4133831&cat=422688 (elérés 2023. máj. 9.) Itt az anyakönyvek 1960-as években fényképezett fotóit digitalizálta az FS néhány évtizeddel később.

A berkesdi anyakönyvet korán, a többi plébánián szerzett ilyen irányú tapasztalatok nélkül kezdték vezetni, amikor a török alól felszabadított területen az Egyházmegye határai is részben bizonytalanok voltak, a pasztorációhoz alig állt rendelkezésre személyzet, és az egyházmegyén belüli birtokviták miatt a joghatóság pontos területe sem alakult ki.

Az anyakönyvek vezetésére kiadott (szóbeli?) püspöki utasítások eredményeit még évtizedekig nem ellenőrizte senki, így a többi korán elkezdett anyakönyvezés (elsősorban a Pécs Belvárosi Plébánia és Pécsvárad) tapasztalatai, illetve az összeírással kapcsolatos hivatalos elvárások csak lassan váltak szabályozott folyamattá.
Mint általában a legtöbb korán megindult anyakönyvezés helyén, Berkesden is egyetlen könyvbe kezdték vezetni mindhárom (keresztelési, esketési, halotti) anyakönyvi típus adatait (vegyes anyakönyv-vezetés).

A ma az FS ingyenes adatbázisát használó kutatók számára látható eredmény, hogy az anyakönyv első 35 oldalán átláthatatlan és részben hiányos adathalmaz keletkezett, melyen egyszerű olvasással nem lehet eligazodni.

Az utólag ceruzával felírt oldalszám azt sugallja, hogy az adatok időrendben, az elvárt logika szerint követik egymást, holott nyilvánvaló, hogy a sorszámozás a hibás/hiányos összefűzést követően került feljegyzésre!

Később, a harmadik plébános (Unger Szerafin) a 35. oldaltól (1740-es évtől) újraindította az oldalszámozást.

Ellentmondások a keresztelési adatoknál

A 1/jobb oldalon kezdődnek a bejegyzések, de nem tudni, melyik évből.[1] A 2/bal oldalon talán ennek folytatása olvasható, de szintén évszám nélkül.

A 5/j oldalon szerepel az 1728-as évszám, ám ha a 6/b oldaltól a 7/j oldaláig logikusan az 1728as év folytatása szerepel is, zavarba ejtő a 8/b oldalának, ill. a 8/j oldalnak az adattartalma, melyek sem egymásnak, sem a 7. oldalnak nem lehetnek folytatásai, ill. a 9. oldalnak sem előzményei.

A 9/b oldalnak biztosan nem folytatása a 9/j oldal. Az összeillő dátumok alapján a 12. oldaltól (évszám a 14/j oldaláig nincs) a 15/b oldaláig úgy tűnik, rend van. Ám a 15/j oldalon – ahol megváltozott a formula, táblázatos lett a szerkezet – váratlanul az 1739. év adatai kezdődnek, miközben az 1733. év adatai később, a 33/j oldalán találhatók.

Azután – ha az évszám ismeretlen is, de – a 16/j-19/b oldalig ismét rend van, de akkor a 20/b oldal megelőzi a 19/j oldalt (ami nonszensz), és mintha a 19/b oldal a 20/b oldalon folytatódna! Aztán a 33/j oldal előbbi dátumokat tartalmaz, mint a 19/b oldal. A 21/j biztosan nem folytatása a 21/b-nek, majd a 21/j oldaltól a 23/b oldalig az összeillő dátumok alapján ismét rend van. De a 23/b után biztosan nem a 23/j oldal következik! A 23/j lehet előzménye a 24/b oldalnak, de a lap ismét évszám nélküli, látszólag sehová be nem illeszthető dátummal.

A 34/b oldalon keresztelési adatok vannak évszám nélkül, de Faber György idejéből. Végül a félig megtelt 34/b oldalt egy utólagos bejegyzésnek tűnő, Faber György által végzett hásságyi keresztelési adat zárja 1731. máj. 3-i dátummal[2].

[1] „Az első lap fele kitépve.” PEL_I.1.f_1._1960/287.

[2] Faber György 1721-1732 novembere között, tehát berkesdi kinevezése előtt pécsváradi plébános volt!

Ellentmondások a halotti/temetési adatoknál

A 2/j oldalon kezdődnek a halotti adatok. Innen a 4/b oldalig talán időrendi sorba felírt adatok szerepelnek. Bár a 4/j oldal is halotti adatokat tartalmaz, az biztosan nem folytatása a 4/b oldalnak.

Az 5/b oldalnak semmi kapcsolata nincs a következő halotti adatot tartalmazó 30/j oldallal, mint ahogy a 31/b-nek sincs a 31/j oldallal. Úgy tűnik, hogy a 30/j-31/b oldalak valamilyen módon összetartoznak, de azt már nem lehet tudni, melyik év adatait tartalmazza ez a lap, és hol van ennek az évnek az eleje.

A 31/j oldalt úgy tűnik logikusan követi a 32/b oldal. A 32/j oldal (ami biztosan nem folytatása a 32/b oldalnak) logikusan a 33/b oldalán folytatódik, de ismeretlen az évszám!

Az esketési adatokról

Ilyen körülmények között meglepő, de az esketési adatok között rend van, a 24/j oldaltól a 30/b oldalig folytatólagosan és időrendi sorban szerepelnek a bejegyzések. Mindössze három oldalon nincs évszám feltüntetve, de az adattartalom, a tinta minősége és a kézírás külalakja alapján ezek is biztosan a helyükön szerepelnek.

Az 1738. jan. 21.-1739. dec. 31. közötti adatok hiányoznak. Felmerülhet a gyanú, hogy ezek nem eltűntek, hanem Faber György halála (1739. febr.) és Unger Szerafin érkezése (1739. nov.) között eltelt közel tíz hónapban nem volt kinevezett plébánosa, sem kijelölt adminisztrátora Berkesdnek, és talán meg sem íródtak az esketési adatok az átmeneti időben. De ennek ellentmond, hogy maradt fent az átmeneti időből keresztelési akv-i bejegyzést tartalmazó oldal 1739. júliustól decemberig (lásd a 15/j-16/b lapot).

Változást Unger Szerafin 1739-es (év végén történt) kinevezése hozott, ettől kezdve elkülönülnek, és időrendben folyamatosan íródnak az egyes típusok adatai.[1] Megjegyzendő, hogy Unger már 1734-től alkalmanként jelen volt Berkesden Faber György segítőjeként, tehát ismerte azt az adminisztrációs rendet, amit a kinevezésekor megváltoztatott.

Korábbi rendszerezési kísérletek

Látható, hogy az anyakönyv korábbi kutatói is megpróbáltak rendet tenni az adatok között, de ez csak részlegesen sikerült.

a. Az FS hibás évszámokkal indexelte a berkesdi akv-i adatokat, nyilvánvaló, hogy az indexelő nem az eredeti forrásból dolgozott, és meg sem kísérelte a helyes időrendi sorrendet megtalálni.[2]

b. A tisztánlátásra tett kísérlet gyanúját erősíti a 15/j-16/b lapok tetejére utólag, de tintával rögzített 1739-es évszám is: valakit már korábban zavart a töredezettség?

c. Németh Gizella nyugalmazott tanárnő, a berkesdi helytörténet[3] szerzőjeként „Fragmenta”-ként hivatkozik az első berkesdi akv-re, melyre mint 1722-től íródott forrásra utal[4]. A bekefalvai családok helyes összetételéről – éppen az évszámismeret hiányában – láthatóan nincs összképe, végül maga is megjegyzi, hogy *„Az évszám pedig csak laponként megbízható, mert a bekötés rendszertelen. ... 1740-ig sok helyt rendetlen lapösszeállításban.”* [48-49 old.]

d. Sándor László sem hivatkozik a berkesdi akv-re, pedig munkájában demográfiai és nemzetiségi statisztikai adatokat is közöl.[5]

[1] De a korai akv-ek szokásos gyengeségeit (adatszegénység, néhol olvashatatlan tollszáras kézírás, roncsolódott lapok, stb.) ezután is tapasztalni lehet.

[2] Az FS-ben a temetési adatok még nincsenek indexelve, a házasságiak helyesen szerepelnek, a keresztelési adatoknál azonban 42-ből 12 oldal hibásan van indexelve! Köztük olyan oldal is, amelynek tetején – latinul – szerepel a helyes évszám. A 2023. 07. 15-i állapot szerint hibásan indexelt oldalak: 1/j; 2/b; 6/j; 7/b; 8/j; 9/b; 15/j; 16/b; 21/j-b; 23/j és 24/b). Vélhetően ez éppen ennek a cikknek a hatására idővel változni fog!

[3] Németh Gizella: „Berkesd község és a plébánia története, Berkesd, 1980”, kézirat, PEL_III.012_Berkesd/diversa/historia.

[4] Az anyakönyv külső címkéjére felírt dátum tehát Némethet is megtévesztette, azonban éppen a „fragmentáltság” miatt ezt nem vehette észre!

[5] Sándor László: „Berkesd birtokviszonyainak és gazdasági életének alakulása 1783-tól 1939-ig”, Baranyai Levéltári Füzetek, Baranyai Helytörténetírás 1981, BML Évkönyve, Pécs, 1982

Ehelyett megelégedett Németh Gizella adatszolgáltatásával, aki pedig nem volt tisztában az anyakönyv első negyven oldalának helyes sorrendjével.

e. Az oldalak azonosításában legtovább a keresztelési adatokat az Egyházmegyei Levéltár számára indexelést elvégző (ismeretlen) kutató jutott, de néhány lapot még ő is azonosítatlannak rögzített.[1] Az újabb kísérlet nyomai a PEL digitalizációja (2022) előtt, de az FS fényképezés (1960-as évek eleje) után kerültek az eredeti akv-ben rögzítésre, mert utóbbin még nem szerepelnek:

- Az utólag, ceruzával felírt, s mára már elhalványult, egyébként helytelen évszám (1727) az első oldal tetején.
- Golyóstollas felirat a 7/j oldal tetején lévő, a korábban állagmegóvási céllal odakerült leragasztáson: *„1727, elejét ld.* [lásd] *köv. lap túlsó oldalán*”.[19]
- A 16/j oldal tetején, az „Anno Eodem” feliratot takaró ragasztásra ugyanaz a golyóstoll (egyébként helyesen) felírta az *„1733, elejét ld. a 33. lapon”* azonosítást.
- A 21/j oldal eredetileg üresen maradt fejlécére ugyanez a golyóstoll (szintén helyesen) felírta: *„1737, augusztussal bezáróan ld. a 23. lapot”*. S a 23/j oldal tetején valóban (helyesen) ott van az 1737-es évszám golyóstollal felírva, mely a 24/b oldalon (helyesen) ismétlődik.
- Egy, [talán a PEL-nek indexelő] kutató felismerte, hogy a 33/j-34/ lap fordítva került bekötésre, és a felső-külső sarkokban ceruzával jelölte *(„a oldal”* ill. *„b old.”*) a lap időrendi helyes pozícióját.

Ilyen körülmények között nem csak az a kérdés, hogy egyéni családkutatók, ill. a különféle adatbázisokba indexelők milyen eredménnyel végezhetnek kutatást. De mit kezd vajon a már a spájzban[2] lévő mesterséges intelligencia egy ilyen – társadalomtudományi szempontból fontos
– korabeli forrással?[3]

Márpedig jellemző kutatói attitűd a genealógusok körében, hogy a bármilyen hátterű, de online elérhető adatbázisok tartalmát kritika nélkül elfogadják és felhasználják.

Ezért talán nem érdektelen kísérletet tenni a minél pontosabb, és egyértelmű adatmeghatározásra. Egy ilyen forráskritika hozzájárulhat a berkesdi plébániai terület helytörténetének, illetve egy szélesebb látókörön a Pécsi Egyházmegye múltjának pontosabb megismeréséhez is.

Kutatási módszer

A kutatást elindító feltételezés szerint megkísérelhető legalább az oldalak helyes sorrendjének, ill. a berkesdi plébánia korai lakói genealógiai adatainak meghatározása, s talán rögzíteni lehet az akv-vezetés megindulásának kezdetét, ill. a hiányzó akv-ek pontos

---

https://library.hungaricana.hu/en/view/BARM_Evk_1981/?pg=354&layout=s (elérés 2023. 07. 15.)

[1] Az indexeket lásd PEL_III.1-251_012_Berkesd_matricula_index alatt. Írógéppel írt, precíz és áttekinthető, de sem a készítője neve, sem a készítés ideje nincs a bekötött kötetben jelezve. Az index egyébként 1981 után (mert [Sándor] sem ismerte a javításokat), ill. a számítógépes szövegszerkesztők megjelenése előtti időben, tehát az 1980-as évtizedben íródott. Ekkor már ilyen utólagos beírásokat aligha végezhetett más, mint az index elkészítésével hivatalból megbízott személy. A halotti és az esketési anyakönyv a kérdéses időben nincs indexelve (az indexelőnek tehát nem kellett azonosítania pl. a 31/b; 32/j és a 33/b lapokat), és nem tudta azonosítani az 1726, ill. 1729-es év keresztelési adatait tartalmazó lapokat: ezek adatait nem, vagy helytelen évhez indexelte. [19] Valójában nem a következő, hanem a 9/b oldalon található az 1727 év eleje.

[2] Utalás az *„Oroszok már a spájzban vannak!”* mára szállóigévé lett mondatra, melyet Molnár Ferenc tizedes /Sinkovits Imre/ a ’Tizedes meg a többiek’ /1965, rend.: Keleti Márton/ c. ikonikus filmben mondott.

[3] Lásd, a [MNL] 2022-ben on-line elérhetővé tette az 1828. évi országos összeírást, melynek létrehozásában a levéltárosok (a Magyar Családtörténet-kutató Egyesület önkéntesei mellett, s egyelőre még kb. 30%-os hibaszázalékkal, de) a mesterséges intelligenciát hívták segítségül. Az FS pedig 2023 elejétől tömegével és exponenciálisan növekvő mennyiségben (és egyelőre szintén magas hibaszázalékkal) adja közre az MI által feldolgozott akv-i adatait!

időintervallumait. Ehhez az adatok több szempontból történő elemzésének eredményeit kellett szintetizálni.

Az egyes oldalak általános adattartalma

A kinyitott anyakönyv bal és jobb oldalainak szétválogatása, egy lap két oldalának meghatározása, valamint az első és utolsó bejegyzések dátuma (hónap, nap, és ahol szerepel, ott az év is) alapján már részben valószínűsíthető egy sorrend.[1] Azonban a közel azonos időintervallumot tartalmazó oldalak könnyen felcserélhetők!

Például a 6/j oldal ápr. 14.-szept. 16-ig tart, s ennek épp úgy lehet folytatása a 7/b oldal (szept. 17.-nov. 13.), mint a 8/b oldal (szept. 21.-nov. 15.)! Vagy a 6/b oldalnak pusztán az adattartalom alapján lehet folytatása a 7/j, de a 10/j oldal is. Megtévesztő, hogy a 8/b oldalnak lehetne folytatása a 8/j oldal, és ez logikus is lenne. Ugyanakkor bebizonyosodott, hogy a 8/j oldal adatai az 1726-os évből származnak.

Az oldalszámozás az újra kötés után, ceruzával került rögzítésre a kinyitott anyakönyv jobb oldalának jobb felső sarkába.

Ésszerű feltételezni, hogy egy lap két oldalát folytatólagosan töltötték ki, s ez nem változhatott meg akkor sem, ha a lapokat utóbb hiányos vagy rossz sorrendbe kötötték újra egybe. Vagyis a kinyitott anyakönyv jobb oldalának tartalma folytatódik annak másik (a lapozás után a kinyitott anyakönyv bal oldalára került) oldalán.

Amennyiben kérdéses évszámú, halotti adatokat tartalmazó lapon olyan halálozási adat szerepel, amely keresztelési adatpárjának elvileg meg kellene lennie, de nincs meg; vagy éppen ellenkezőleg: a születési adatnak hiányzó lapon kellene szerepelnie, mégis megvan, akkor ez erősítheti vagy kizárhatja a gyanút, hogy a kérdéses oldal a feltételezett évszámhoz tartozik, vagy sem!

Ha bizonyító erővel nem is bír, de orientálhat a kézírás külalakja (eltérő bejegyzőknek eltérő az írásképe), illetve a tinta minősége. Lásd pl. a 30/j-31/b lap előző és következő oldalaktól eltérő tintaminőségét: nyilvánvaló, hogy a környezetétől eltérő időben (új keverésű vagy kevésbé higított tintával) íródott!

Faber György 1732 végén érkezett Berkesdre, és az év végéig folytatta elődje akv-vezetési szokásait. De – sajnos csak a keresztelési akv-ben – 1733 január elejétől formulát váltott, és a folyóírást táblázatos szerkezettel váltotta fel. Ez alapján tehát minden táblázatos szerkezetű * akv-i oldal 1733. január 1. után keletkezett! Ez a felismerés helyretette az egyébként oldalváltást is „elszenvedett” 34/b oldalt, mely e nélkül az előző és a következő oldalakkal összekapcsolhatatlanul a „levegőben lógna”. Lásd a 33/j-34/b lapot.

Kivételként előfordul, hogy néhány bejegyzés rögzíti a bejegyző (legtöbbször Faber György plébános) nevét. Ezzel az adott oldalt legalább a plébános regnálásának idejéhez lehet kötni. Kivonva a lehetőségek közül azon éveket, amelyeket ismert évszám már lefoglal, szűkíthető a lehetséges megoldások száma!

Hasonló segítséget jelent, ha a plébános keresztapaként is megjelenik. Ez Horváth János idejében többször is előfordul, igaz, nevének említése nélkül. Azonban, ha keresztszülői tisztséget vállalt a nővérével, az a *„patrinis nomine loci Plebano [*vagy *loci Parocho] et sorore mea Elisabetha Horvat”* formában jelenik meg, vagyis az ilyen bejegyzések szintén hozzákapcsolhatók a plébános [jelen esetben Horváth János] regnálási idejéhez.

Segíthet, ha a szentségkiszolgálást olyan környékbeli plébános végezte, akinek ismert a regnálási ideje.[2]

[1] Ehhez feltételezni kell, hogy az eredeti bejegyző egy oldalon belül időrendi sorrendben töltötte ki a lapokat. Köszönetet illeti Gősiné Gregus Annát, a Magyar Családtörténet-kutató Egyesület kutatóját, aki ezzel a technikával a sorrend első verzióját meghatározta. Ő az évszámok meghatározásához kihasználta, hogy a papíron néhány helyen átüt a túloldali tinta. A tükörkép segítette az oldalak évszámhoz kötésében. Eredménye nem volt pontos, de továbbfejlesztett ötlete hozzájárult a végeredményhez.

[2] Lásd pl. Doroszlai János kátolyi plébános, Faber György még, mint pécsváradi plébános, Jaduda Mihály hetényi plébános, Egyházi Ferenc pellérdi plébános korabeli berkesdi közreműködéseit.

Szintén segíthet az egyes oldalak évszámhoz (vagy legalább intervallumhoz) kötésében a berkesdi tanítók (Szebelibi József és Jesik János) regnálási idejének ismerete, mert gyakran szerepelnek keresztszülőként az anyakönyvekben!

Általános statisztikai elemzés

A berkesdi első (vegyes) anyakönyv 1763. febr. 5-ig esketési, 1763. dec. 13-ig temetési, és 1815. jan. 5-ig keresztelési adatokat tartalmaz.

Az 1740-ig tartó első 34 számozott oldalpárból

- tizenkettő (fél)oldalon 123 házassági (átlag 10,25 db/oldal),
- tizenkettő (fél)oldalon 252 temetési (átlag 21 db/oldal) és
- negyvenkettő (fél)oldalon 678 keresztelési (átlag 16,1 db/oldal) bejegyzés található.

Egy (fél)oldal – az 1/b – üres. Ez összesen 1053 akv-i sor, melynek *minden* adata Excel táblázatba került alkalmas módon rögzítésre.

A 67 írott oldalból 26 oldalon szerepel évszám, 8 oldalon *„Eodem Anno”* felírással utalás az előző oldalon szereplő évszámra (bár épp az oldalak keveredtek össze), és 33 oldalon nincs évszám felírva.

Az esketéseknél biztosan hiányzik az 1738. jan. 21.-1739. dec. 31. közötti két év anyaga, ez – figyelemmel a folyamatosan növekvő házassági számokra, évi hússzal számolva – kb. 4 oldalon kb. negyven darab hiányzó házasságot feltételez.[1]

Kutatói tapasztalat, hogy – egyes régiókban és történelmi időkben bizonyos határok között eltérő mértékben[2] ugyan, de – a települések létszámfeltöltési évtizedeiben a megkötött házasságok számához viszonylag pontosan hozzárendelhetők a születési és halálozási számok.

A kerekített ökölszabály 1:4 a születések, ill. 1:3 a halálozások tekintetében, tehát egy esketésre nagyjából min. négy születés és min. három halálozás esik. Ez természetesen csak egyéni tapasztalat, de ha csak megközelítő pontossággal alkalmazható, akkor is nyilvánvaló, hogy temetési adatok (oldalak) biztosan hiányoznak a megmaradt akv-ből! Ha ennek a hiánynak a jelzett tapasztalati képlettel kívánjuk a mértékét megadni, akkor a (123 meglévő, plusz a kb. 40 hiányzó) 163 házassági bázisszámra alapozva összesen lennie kell kb. 489 temetési, és 652 keresztelési adatnak. Utóbbi nagyjából megvan, a temetési adatoknak viszont hiányzik közel a fele (237 db). Ha azt feltételezzük, hogy a keresztelési adatok mind megmaradtak, és a 678-at használjuk bázisszámnak, akkor az ökölszabály alapján lennie kellene 509 halálozásnak, azaz ekkor 257 db temetési adattal van kevesebb.

Összességében elmondható, hogy hiányzik kb. 40 db (négy oldal) házassági, és kb. (237 és 257 átlaga) 247≈250 db (kb. tizenkettő oldal) temetési bejegyzés![3]
A halotti adatoknál a meglévő 252-ből 92 db (36,5%) 16 évesnél idősebb elhunytról szól, 23 db (9,1%) 5-15 éves, 40 db (15,9%) 2-4 éves, egy év alatti 93 fő (37%), 4 elhunytnak (1,5%) pedig ismeretlen az életkora.[4] Ez az arány a hiányzó adatokra is nagyjából igaz lehet. A 678 bejegyzett születésből 320 fiú (47,2%), 354 leány (52,2%), 4 db (0,6%) születésnél a gyermek neve és neme ismeretlen.
A 252 bejegyzett temetettből 115 férfi (fiú; 45,6%), 129 nő (leány; 51,2%), nyolc (3,2%) bejegyzés pedig e tekintetben adathiányos.

A meglévő adatok összevetése

[1] A becslés alapja az első ismert bejegyzés évszámától 1740-ig eltelt idő. Az első ismert bejegyzés előtti évek adathiányára (nota bene: az anyakönyv írásának kezdetére 1702-es és 1722-es utalás is ismert!) módosítani kell a becslést!

[2] Nehéz ilyen módon összeméri pl. – csak Baranya vármegyében maradva – az Ormánság egykézési szokásait a baranyai német nemzetiség nagycsaládos modelljével, vagy a feltöltődési évtizedeket megélő településeket a 100 évvel későbbi, a túlnépesedés miatt a környező pusztákba kirajzó migrációra jellemző településekkel.

[3] Vagyis az eredeti lapszámok közel az 1/3-a hiányzik – az 1726-os indulás esetén is! Az 1722-26 közötti adathiány becslésére itt nem történt kísérlet. A becsült adathiány biztosan csak alsó határ, mert épp e tanulmány tárta fel, hogy kisebb mértékben ugyan, de biztosan hiányoznak keresztelési akv-i adatok is az első meglévő keresztelési bejegyzés és 1740 között!

[4] Nem a tárgyhoz tartozó demográfiai adat, hogy ezek szerint a 18. sz. elején a megszületettek közel 2/3-a nem érte meg a családalapítás lehetőségét sem!

Miután a házassági adatok transzparensek, és minden meglévő bejegyzésnek ismert a teljes dátuma, ezért felhasználhatók legalább néhány keresztelési és temetési dátum meghatározásához, vagy legalább szűkebb behatárolásához. Ehhez feltételezni kell, hogy adott családnak a házasságkötése előtt nem született és nem is hunyt el gyermeke! Ezért az Excel táblázatból szűrésre kerültek azon családok, akiknek ismert a házassági idejük, s évszám nélküli oldalon szerepel a gyermekük születése vagy halála.

Szűrésre kerültek az alacsony életkorú (néhány óra, nap, hét, hónap) halálozások is, abban a reményben, hogy a viszonylag teljes keresztelési adathalmazban legalább néhányuknál évszámhoz köthetően megtalálhatók a születési bejegyzésük!
Ilyen módon még az utólagos, emlékezetből vagy cetlikről vezetett akv-vezetési szokást (s az ebből esetleg adódó adattorzulást) elismerve is lehetségesnek tűnt keresztelési, vagy temetési időket meghatározni.

Ha egy évszám nélküli oldal legalább egy adatának sikerült bizonyítani az évszámát, akkor életszerűnek tűnik a feltételezés, hogy az oldal többi adata is ugyanabban az évben keletkezett. Néhányszor előfordult, hogy a konkrét évet ezzel a módszerrel nem sikerült kideríteni, de azt igen, hogy a keresztelési adatot tartalmazó oldal és a temetési adatot tartalmazó oldal biztosan egy évből való: ezzel már két összetartozó oldal adatai egészíthetik vagy zárhatják ki egymást.

Nem csak a megmaradt, hanem a hiányzó adatok is segíthetnek! Például ismert, hogy Faber György plébános 1739. febr. 15-én, 45 éves korában, Berkesden hunyt el [Brüsztle, II. 214.], ott is temették, ám a megmaradt temetési adatok között ennek ténye nem szerepel: joggal hihető, hogy a bejegyzését tartalmazó oldal hiányzik, ergo az ugyanebben az időben elhunyt gyermekek halotti adatai sem szerepelhetnek az adatbázisban!

Családi névsor

Az első négy szempont adatainak összevetése után a feltételezett évszám/oldalszám kapcsolatokat össze lehetett vetni az ismert évszámú oldalakkal, s bár ez még nem adott teljes végeredményt, de már elégséges indulási adatnak bizonyult ahhoz, hogy össze lehessen állítani a Berkesd települést (ill. a plébánia területét) a török utáni időkben elfoglaló, s az akv-ben is nyomot hagyó családok névsorát.

Az anyakönyv időrendben és típus szerint csoportosított adataiból a családfők vezetékneve alapján ABC sorrendbe rendezett családok névsora (vagyis az anyakönyv horizontális adatainak vertikális konverziója) pedig újabb lehetőség az évszám/oldalszám kapcsolatok ellenőrzésére, ill. komplettálására. Ehhez a genealógia néhány triviális igazsága mellett életszerű feltételezések is segítséget nyújtanak.
Ugyanis nem házasodhat, nem szülhet vagy születhet senki a saját halála után, nem születhet senki az anyja halála után, vagy az apja halálát követő 9. hónap után. Adott családon belül bizonyos gyermekszülési frekvenciát a várandósság és a laktációs idő meghatároz, és ha nem is példa nélküli, de a házasság előtti gyermekvállalás sem volt általános! Márpedig a települési családkönyv éppen az adatok „fraktálos csipkeszerkezetét” mutatja be, ahol adott családokon belül az összetartozó adatok logikusan és átlátható módon összeillenek úgy, hogy még a hiányzó adatok is feltételezhetővé válnak! (A családok ABC sorba rendezett listáját jelen kivonat nem tartalmazza.)

Összegzés

Az anyakönyv kezdeti sorsával kapcsolatban csak feltételezések tehetők. Az eredeti anyakönyv vagy oldalaira szétesve sérült meg, vagy eleve csak alkalmasnak tűnő papírlapokon kezdték vezetni, melyek közül néhány eltűnt vagy megsemmisült az első bekötés előtt. Az anyakönyv logikátlan felépítése csak úgy magyarázható, ha a megmaradt oldalakat utólag, feltételezett időrendi sorba újra összekötötték. A megváltoztatott sorrend és az oldalváltás ténye kizárja, hogy a mai állapot úgy állt elő, hogy az eredeti anyakönyvből lapok estek ki.

Az újra kötés során láthatólag törekedtek a helyes időrendi sorrendet megtartani. De – évszámjelölés híján – vagy nem ismerték fel az adott oldal hovatartozását[1], vagy megsemmisülés/végzetes állapotromlás miatt a lap egyszerűen nem állt rendelkezésre. A már hiányos-helytelen sorrendnek aztán később valaki egy ceruzás oldalszámozással megadta a folytatólagosság látszatát.

Helyreáll a beírás logikája, s így az adatartalom folytonossága is, ha néhány lapot az újra kötés során fordítva rögzítettek! Ezek önálló lapok, az adattartalom és az íráskép alapján sem a megelőző, sem a következő lappal nem folytonosak. Ilyen pl. a 30/j-31/b lap. Vagyis a most jobb oldalon szereplő 30/j eredetileg bal oldali lett volna, és fordítva, a most 31/b oldal eredetileg jobb oldali lett volna! Ez a vélelem megismétlődik a 19/j-20/b és a 33/b-34/j oldalakat tartalmazó lap esetében is: fordított pozícióban helyreáll az adatok „fraktálos csipkeszerkezete", az összetartozó szálak összeérnek! Ez igazolja az anyakönyv utólagos újra kötését!

Bárhogy volt is, az eredeti verzió már korán megsérülhetett[2], mert az anyakönyv 34. oldalán Kovalszky Márton berkesdi plébános Unger Szerafin korábban írt szövege alá (mely a berkesdi plébánia elfoglalását rögzíti) az alábbi megjegyzést írta:

„Fragmentum protocolli Baptisatorum ab anno 1740, conscriptum a Reverendus Pater Seraphino Unger ordinari praedicatori – Administratorem Parochiae Berkesd usque ad annorum 1753, -– abhync continuatum a Reverendus Dominus Martino Kovárszky Parocho Berkesdiensis usque ad annorum 1764."

Vagyis az anyakönyv Kovalszky regnálásának kezdetén, de legkésőbb 1764-ben már töredékes – s feltehetően újrakötött – állapotban volt! Ennek a bejegyzésnek a következménye, hogy az akv-et a levéltári besorolás idején a *„Fragmenta Matriculorum ab Anno 1722-1740 abhinc ordinatius usque ad annorum 1764 Tom. I."* címkével látták el. A „fragmenta" jelző a fondon belül levéltári azonosítóként is megjelenik, ezért a szakirodalomban elfogadottá vált, mint az anyakönyvi kötetre történő rövid hivatkozásnév.

Végeredményben elmondható, hogy a ránk maradt berkesdi akv-i oldalaknak – genealógiai szempontból történt elemzéssel – sikerült meghatározni a pontos sorrendjét. (1. sz. táblázat) Az adatpuzzle-darabkák türelmes forgatása után a kép kitisztult, a koncepció helyes volt, a kutatás eredményes. A csipkeszerkezet összeállt, a települési családkönyvben a több száz adat logikusan és transzparensen kapcsolódik össze. A szimmetriát mindössze két helyen töri meg bizonytalan adat vagy esetleges helytelen adatfeldolgozás.

1. A Bakó János-Vizi Anna házaspár Erzsébet gyermekének halotti akv-i, Katalinra történő névtévesztését kell feltételezni ahhoz, hogy a családi tabló logikusan összeálljon. Az alternatíva az a valószínűtlen állapot lenne, hogy egy időben nagyjából két azonos korú Bakó János-Vizi Anna házaspár létezett a korabeli Berkesden, ahol az egyik családban elhunyt Katalinnak nincs meg a keresztelési akv-e, holott a kora alapján szerepelnie kellene a meglévő keresztelési akvben (valahol a 8/j oldal környékén). Ugyanakkor az ilyen névtévesztés a bemondásra alapozott, vagy összekeverhető cetlikből, utólag, esetleg emlékezetből végzett anyakönyv-vezetés idejében egyáltalán nem szokatlan.
2. A másik aszimmetria – amelyre egyelőre nincs magyarázat – a Bátai József-Varga Katalin házasságban található, ahol a 3. és a 4. gyermek születése között mindössze 5 hónap és 23 nap telt el. Itt az teszi védhetővé a települési családkönyvben felállított családi tablót, hogy a 4. gyermek keresztelési anyakönyvét átírással javítva tették részben olvashatatlanná, s emiatt elképzelhető téves adatfeldolgozás.

A jelenlegi kivonatnál részletgazdagabb, közel 90 oldalas eredeti kézirat, mely tartalmazza a berkesdi családkönyv 1740-ig feltárt adatait is, megtalálható a Berkesd Községi Önkormányzat-Polgármesteri Hivatalban (7664 Berkesd, Alkotmány u. 40.), a Pécsi Egyházmegyei

[1] Lásd pl. a 19/j oldal biztosan nem előzménye a 20/b oldalnak, holott egy lap két oldaláról van szó! Ezt a problémát csak az újra kötés során történt oldalváltás magyarázza meg!

[2] Ezt igazolja, hogy az újra kötőknek nyilvánvalóan volt elképzelésük az eredeti állapotról, vagyis ismerték azt!

Könyvtárban (7621 Pécs, Janus Pannonius u. 8.), és a Pécsi Egyházmegyei Levéltárban (7621 Pécs, Dóm tér 4., itt elektronikus verzióban), és elérhető a szerzőnél is.

Végeredmény

keresztelési adatok

oldalszám	/b oldal.	az oldal kezdő és végdátuma						oldalszám	j/b oldal	az oldal kezdő és végdátuma					
		év	hó	nap	év	hó	nap			év	hó	nap	év	hó	nap
8	j	1726	11	5	1726	12	31	15	b	1732	1	18	1732	3	20
9	b	1727	1	1	1727	4	13	34	b	1732	11	28	1732	12	27
6	j	1727	4	14	1727	9	16	33	j	1733	1	5	1733	3	1
7	b	1727	9	17	1727	11	13	16	j	1733	10	28	1733	12	31
5	j	1727	11	13	1728	1	24	17	b	1734	1	8	1734	2	24
6	b	1728	2	2	1728	4	3	17	j	1734	2	25	1734	4	25
7	j	1728	4	4	1728	8	30	18	b	1734	5	1	1734	10	17
8	b	1728	9	21	1728	11	5	18	j	1734	10	19	1734	12	23
1	j	1729	8	3	1729	10	3	19	b	1734	12	25	1735	3	1?
2	b	1729	10	9	1729	12	21	20	b	1735	3	14	1735	5	15
9	j	1730	1	9	1730	2	21	19	j	1735	5	23	1735	8	18
10	b	1730	2	23	1730	4	3	20	j	1735	8	19	1735	11	30
10	j	1730	4	7	1730	7	31	21	b	1735	12	4	1736	2	13
11	b	1730	8	21	1730	10	24	23	j	1737	4	17	1737	6	29
11	j	1730	11	5	1731	1	14	24	b	1737	7	1	1737	8	vége
12	b	1731	1	16	1731	3	4	21	j	1737	8	25	1737	11	15
12	j	1731	3	12	1731	5	6	22	b	1737	11	19	1738	2	24
13	b	1731	5	8	1731	8	5	22	j	1738	3	7	1738	6	3
13	j	1731	8	13	1731	10	8	23	b	1738	6	28	1738	10	17
14	b	1731	10	10	1731	12	11	15	j	1739	7	?	1739	11	15
14	j	1731	12	18	1732	1	10	16	b	1739	11	19	1739	12	27

temetési adatok

								esketési adatok							
4	j	1726	3	24	1727	3	28	**24**	j	1729	2	27	1730	2	4
5	b	1727	3	29	1727	9	3	**25**	b	1730	2	5	1731	1	25
2	j	1727	9	5	1728	2	29	**25**	j	1731	1	27	1732	1	20
3	b	1728	3	1	1728	9	4	**26**	b	1732	1	27	1732	9	2
3	j	1728	9	8	1728	10	17	**26**	j	1733	1	18	1734	1	17
4	b	1728	10	18	1729	1	29	**27**	b	1734	1	24	1734	2	28
31	b	1729	2	5	1729	5	4	**27**	j	1734	2	25	1735	1	20
30	j	1729	5	4	1729	11	15	**28**	b	1735	1	30	1735	6	12
32	j	1736	2	8	1736	4	1?	**28**	j	1735	6	19	1736	2	5
33	b	1736	4	25	1736	12	10	**29**	b	1736	2	5	1736	6	30
31	j	1737	1	27	1737	9	14	**29**	j	1736	6	30	1737	1	27
32	b	1737	9	11	1738	5	16	**30**	b	1737	2	3	1738	1	21

1. sz. táblázat A berkesdi anyakönyv I. (vegyes) kötetében az oldalak időrendi sorrendje 1740 előtt, anyakönyvtípusonként. A táblázat egyben megmutatja a hiányzó lapok időintervallumait is.

Janzsó Péter:
A Baranyába elszármazott Breidungok nyomában

In memoriam

A cikket szeretném nagypapám és édesanyám emlékének ajánlani, hiszen az ő származásukról szól. Nagyapám júliusban ünnepelhette volna a 100. születésnapját, édesanyám pedig júniusban hunyta le örökre a szemét.

Bemutatkozás

Janzsó Peter vagyok, teljes nevemen Janzsó-Berend Peter Zoltán. Utóbbi verziót csak hivatalos kontextusban szoktam használni, most mégis indokoltnak láttam megemlíteni, hiszen a családom Berend ágáról fog szólni a cikkem.

Mondanám, hogy több mint 15 éve foglalkozom családfakutatással, mert az olyan jól hangzik, de mégsem érezném teljesen igaznak. Igen, tinédzserként már elkezdtem begyűjteni a családi iratokat és faggatni a rokonságot, rendszereztem az anyagot, felvezettem MyHeritage-re, stb. Viszont vidéken laktam és FamilySearch híján igen korlátozottak voltak a valódi kutatás lehetőségei. Gimnázium 11. osztályának elején Budapestre költöztem az apai nagyszülőkhöz, ekkor lehetőségem nyílt kijutni a Lángliliom utcai levéltárba. Komoly logisztikát igényelt, és háromnál több alkalommal nem is tartottam ki. Közeledett az érettségi, elkezdtem az egyetemet és teliesen jegeltem a projektet. Négy-öt éve kezdtem újra a kutatást, nagy intenzitással.

A kutatás kezdete

Talán senkinek sem kell bemutatni a kérdést, hogy “miért kezdted el a kutatást” vagy “egyáltalán: miért kutatsz?”. Nálunk nem volt családi legenda a gróf úrfi törvénytelen gyermekéről és hasonlókról. Mégis, a család valahogy egy megfoghatatlan és misztikus fogalom volt a számomra.

Egyrészt, három féltestvérem van (akiről tudok), és közöttük nincs kettő olyan, akik édestestvérek lennének. (Ezen a ponton szoktam megkérni a beszélgetőpartnereimet, hogy szóljanak, ha rajzoljak.)

Másrészt, anyai ágon a család “kimerült” a nagynéném családjában. Ezen az oldalon a nagyszüleimet nem ismerhettem, mert idejekorán elhunytak (1967-ben és 1973-ban). Jártunk ki hozzájuk a temetőbe, de nekem ők “anyu szüleit” jelentették, nem pedig “nagyszülőket”. Valahogy logikus is volt, hogy egy pár szülőm van, és egy pár nagyszülőm.

Anyai nagypapámnak nem volt nagy családja. Két gyermeke született (édesanyám és nagynéném), egy húga volt, aki viszont nem házasodott meg - őt sem ismerhettem. Dédszüleim elváltak, és dédapám elköltözött a családtól. Dédmamám állítólag azt mondta az unokáinak, hogy a papa elhunyt.

A családnév kutatása

Nagyapám és húga is még Breitung néven születtek. 1935-ben aztán a dédapám magyarított - ettől kezdve Berend volt a családnév. Mivel a gyermekek még kiskorúak voltak, ezért az ő nevük is változott. Ez egy egyszerűnek hangzó történet egészen addig, amíg az ember nem talál ennek ellentmondó információt. Arcanumon, illetve a MACSE névváltoztatási adatbázisában is szerepel a dédapám, méghozzá úgy, hogy 1919-ben Cselényire változtatta a nevét! Ez egészen különleges adat, mert a házassági bejegyzésében is Breitung néven szerepelt. A születési bejegyzése mellé is csak a Berendre változtatást jegyezték fel.

Braitung (Breitung) József sátoristye-pusztai születésü nagynyárádi illetőségü pécsi lakos, tanuló családi nevének »Cselényi« névre kért átváltoztatása az 1918. évi 128.844. számu belügyminiszteri rendelettel megengedtetett.

Braitung-Cselényi névváltoztatás
Budapesti Közlöny, 1919 (53), 32. sz., 62. o.

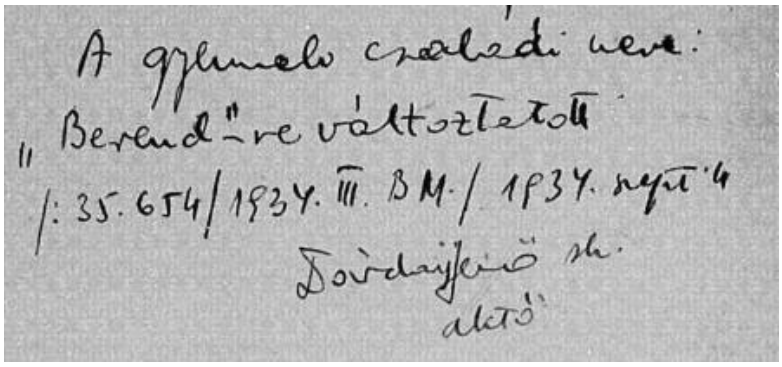
A gyermeke családi neve:
„Berend"-re változtatott
l: 35.654/1934. III. BM./ 1934. szept. 4

Utólagos bejegyzés dédapám születési anyakönyvében
Majs polgári születési anyakönyv, 16/1899. f.sz.

A kutatás során elég hamar megtanultam, hogy a neveket (félre)hallás után írták be az anyakönyvbe. A teljesség igénye nélkül néhány változat: Breitung, Braitung, Breidung, Braidung, Breudung, Preitung, Praitung, Preidung, Praidung, Praydunk, stb. Az látszik, hogy a zöngés-zöngétlen B-P, d-t (esetenként th is), g-k (esetenként ck) csereszabatos párok voltak, de a németes ei-eu-ai-ay-aj változásai is nyomon követhetők. Az pedig egy dolog, hogy mit véstek az anyakönyvbe, és más kérdés, hogy ebből az indexelő mit mazsolázott ki…

Én következetesen a Breidung nevet fogom használni, mert úgy tűnik, hogy az őshazában így írták őket az anyakönyvekbe.

FamilySearch-ön az indexekben való keresést igyekeztem optimálni, így leggyakrabban a "?r*un?" formát választottam. Így is sok nem kapcsolódó találat jött elő, illetve a releváns nevekből is elveszítettem néhányat.

A "legzavaróbb" családnevek voltak: Prem, Preitling, Preining, Palling, Breitenbach, Breidecker…

Dédapám és testvérei

Ükapám (uradalmi) kovács volt, ennek megfelelően sokat mozgott a Baranya-háromszög területén, és majdnem minden gyermekét máshol keresztelték. Szerencsére megvolt a családban dédapám születési, és az ükszüleim házassági anyakönyvi kivonata. Innen indulhatott a kutatás.

Ükapám és szépapám is Mohácson lettek keresztelve. A bonyodalom a még eggyel korábbi generációval kezdődött.

A két Peter dilemmája

Ezen az ágon a legkorábbi biztos adat az, hogy Peter Preidung 1816-ban Mohácson megházasodott. A bejegyzés szerint mohácsi, de biztosan nem itt született, ugyanis minden mohácsi Preidung (és változatai…) hozzá vezethető vissza, korábban pedig nem fordult elő a családnév.

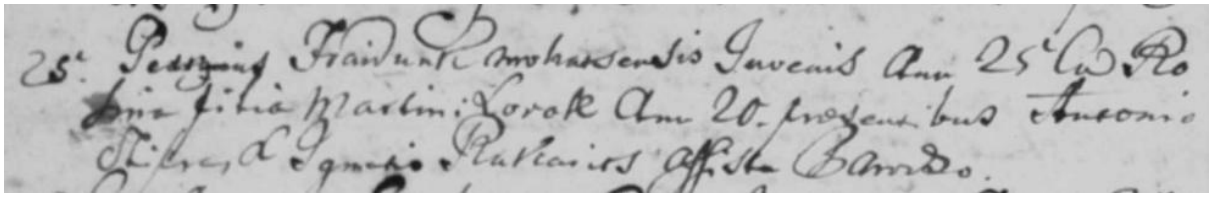

Peter Preidung (Fraidunk) első házassága
Mohács, 1816. február 16.

Második házasságánál, 1844-ben látszott esély arra, hogy tisztázódik a származása, azonban itt is csak Mohácsot tüntették fel, a szülők pedig “elhaltak”.

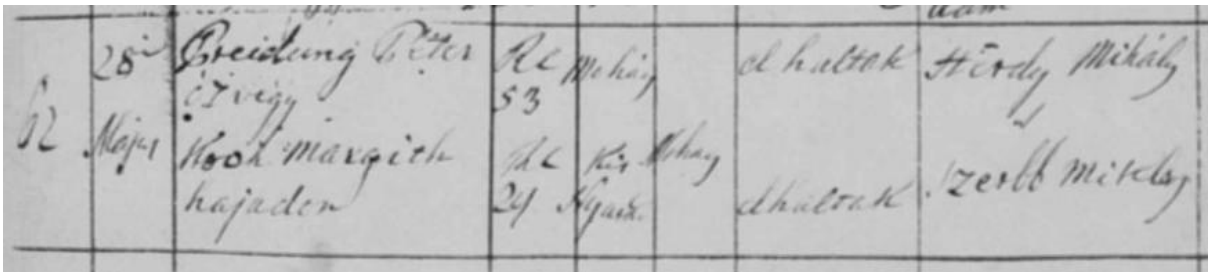

Peter Preidung második házassága - Mohács, 1844. május 28.

Nem volt informatív a halotti bejegyzés sem.

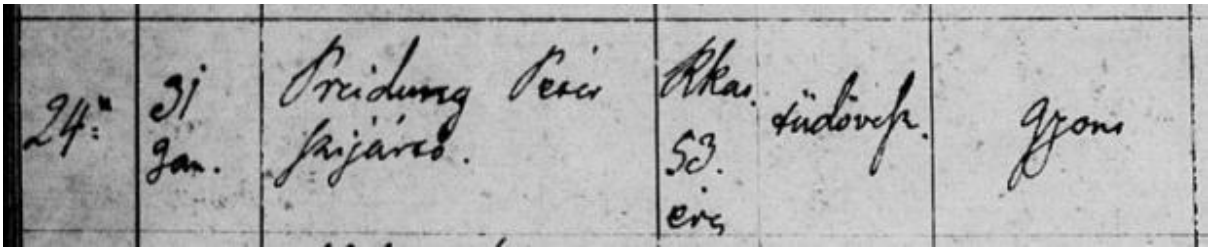

Peter Preidung halotti bejegyzése - Mohács, 1848. január 31.

A FamilySearch index keresőjét használva egyetlen Preidung (és változatai…) családot találtam, ahol korban illeszkedő Peter nevű gyermek született: Bozsokon (ma Palotabozsok), Conrad Preidung és Catharina Schratz családjában háromszor is kereszteltek Petert: 1787-ben, 1791-ben és 1792-ben.

Logikusnak tűnt a következtetés, hogy mivel csak ezt az egy családot találtam a megfelelő paraméterekkel, ezért ők lesznek a felmenőim. A gyermekek halotti bejegyzését nem kerestem, hiszen - korábbi tapasztalatok alapján - az is logikusnak tűnt, hogy a korábban született azonos nevű gyerekek elhunytak, ezért kapta a soron következő fiú ugyanazt a keresztnevet.

A szülők korán, 1800-ban, illetve 1801-ben elhunytak, ez magyarázhatta azt, hogy Peter akár már gyerekként elkerülhetett Bozsokról.

Ebben az elméletben éltem 4 éven keresztül, mígnem nyáron elvetettem. Élt ugyanis Bátaszéken egy *másik* Peter Preidung: ő 1815-ben kötött házasságot.

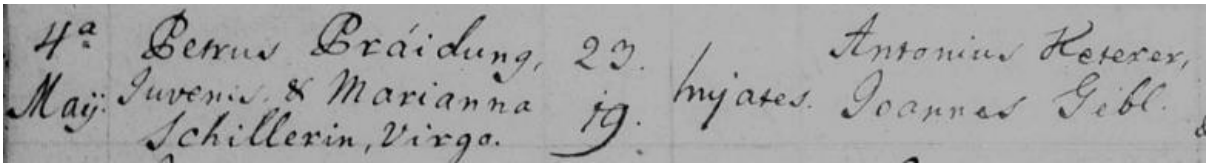

Peter Práidung házassági bejegyzése - Bátaszék, 1815. május 4.

A bejegyzésben bátaszékinek írták, de az is biztos, hogy nem ott született, mert ilyen bejegyzést nem találtam. Ez a Peter később (vissza?)költözött Bozsokra, utolsó két gyermeke itt született, és ő maga is itt hunyt el.

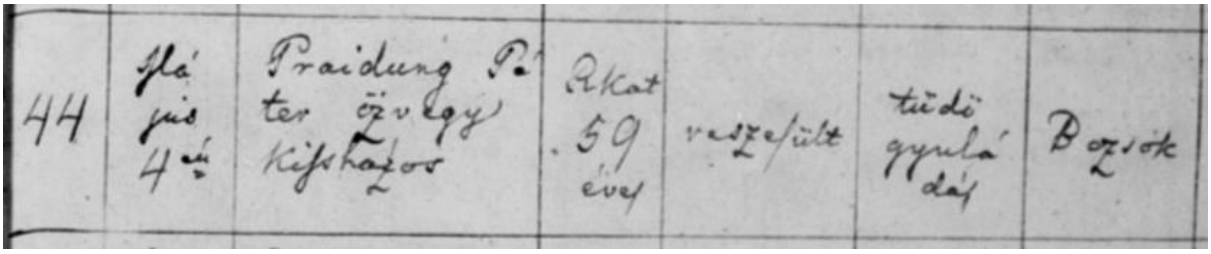

Peter Praidung halotti bejegyzése - Bozsok, 1849. május 4.

Logikailag tehát a bátaszéki Petert sokkal könnyebb volt a bozsoki családhoz kötni. Így elvetettem az én felmenőm bozsoki származását.

Következőnek elkezdtem vizsgálni a bozsoki halotti bejegyzéseket.

Az első meglepetés akkor ért, amikor az elsőszülött fiú, Johann (* 1782) bejegyzését nem találtam. Pedig ott kell lennie, gondoltam, hiszen 1795-ben is Johann-nak keresztelték a fiukat. De nem, az első Johann nem hunyt el, sőt 1801-ben meg is házasodott!

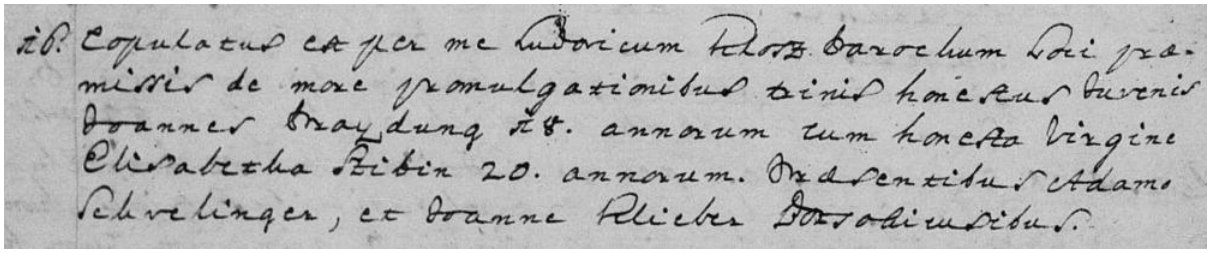

Johann Praydung házassági bejegyzése
Bozsok, 1801. március 16.

Ekkor kezdett szöget ütni a fejembe, hogy történhetett-e hasonló a Peterekkel? Igaz, itt nem 13, csak 1,5 év volt a gyermekek között. (Legalább nem kellett sok oldalt átlapozni.) Többször is átnéztem 1791-1792-t, de nem találtam a megfelelő halotti bejegyzést. Sem Bozsokon, sem Véménden, amivel szintén kapcsolatba hozható volt a család.

Jelenleg tehát az a munkahipotézisem, hogy a bátaszéki és a mohácsi Peter testvérek voltak. A kérdést valószínűleg le lehetne zárni egy bérmálási névsorral, de ez sajnos a levéltár leterhelt kapacitásai miatt sem elektronikusan, sem személyesen nem kutatható. Másik megoldás lehetne egy lélekösszeírás 1792-1801 között, de eddig ebből sem találtam megfelelőt.

A családfők felderítése

Gondoltam még arra is, hogy hátha olyan helyen keresztelték az "én Peteremet", ami nem indexelt. Elkezdtem ezért felderíteni Baranya megyében a családnevet.

(Másik ágon volt már hasonló projektem: ott egy Fatalin Ádámnál futott össze minden szál, de az sajnos nem derült ki, hogy ő honnan érkezett.)

1. Bóly/Nyárád: Johann Georg Breidung alapított itt családot, miután 1753-ban megházasodott. Sajnos, származási helyet itt nem jelöltek. Stefan Stader nagynyárádi családkönyvében is szerepel, ami nagy segítség volt, még ha kevés és pontatlan információ került is a könyvbe. Gyermekei közül csak kettőt listázott, de megjegyzi, hogy többet is kereszteltek Bólyon.

Itt pedig tetten érhető a keresztnév újrahasználata: Andreas, Johann Andreas, Andreas, Margaretha.

Nem követtem minden gyermek sorsát, viszont Andreasról (aki valószínűleg a Johannn Andreasként keresztelt gyermek) érdemes még említést tenni. Húgával egy napon házasodott az akkori Ráczpetrén (ma Újpetre).

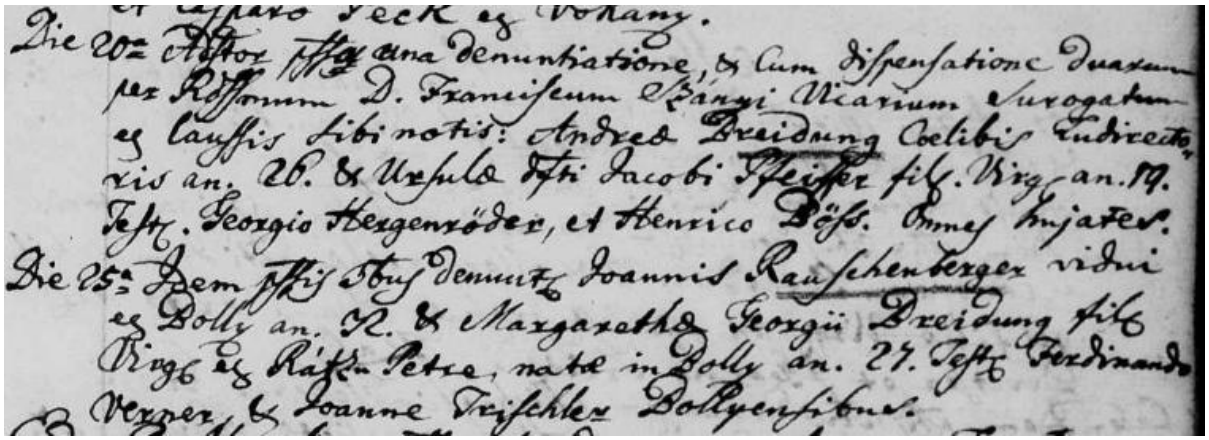

Breidung-testvérek házassága - Ráczpetre, 1785. január 20-25.

A bejegyzés szerint iskolamester (ludimagister). Ilyen minőségében több könyv is említést tesz róla: csak németül tud fogalmazni, később magyar írást is oktat.

Az iskola építési idejét nem ismerjük. Brüsztle: Recensio 4 k. 263—270 oldalai között megemlíti az 1783 évben működő tanító nevét, Breitung Andrást, aki 24 éves. A Nemzeti Múzeumban őrzött Descriptio physico-politico Com. Baranyensis 289. Fol. Lat. II. 229—35. p. című 1785-ös forrásanyagunkban utalást találunk a tanító választására, évi 140 Ft-ot kitevő jövedelmére is. Említve van, hogy a körözvényeket vasárnaponként ő hirdeti ki, és fogalmazni csak német nyelven tud.

Baranyai helytörténetírás. A Baranya Megyei Levéltár évkönyve, 1978. (Pécs, 1979) / TELEPÍTÉSI ÉS NÉPESSÉGÖSSZEÍRÁSOK A 17—19. SZÁZADI BARANYA MEGYÉBEN / Sándor László: Uradalmi leírások a Batthyány-Montenuovo család bólyi levéltárában (1809, 1843)

1810

Petrén van 2 lakószoba és egy tanterem. Tanító itt *Breidung András*. Szorgalmas, képesítve triviális iskolára, németül tud, de a magyar írást is tanítja. Tanulók száma az elmúlt télen:

Újpetrén:	80 fiú,	74 leány,	*Vókányban:*	63 fiú	66 leány
Kassán:	56	50	*Palkonyán:*	36	23
Devecseren:	12	13	*Bottyánban:*	3	

Tanítónak kötelességévé tették, hogy tanuljon meg magyarul. A petrei tanító jövedelme: 170 frt 46 kr. Tanítók: *Vókányban* Pachmann János, *Palkonyán* Huber András, *Bottyánban* ifjú Breidung András.

Baranyai helytörténetírás. A Baranya Megyei Levéltár évkönyve, 1974-1975. (Pécs, 1976) / TANULMÁNYOK BARANYA MEGYE ÉS PÉCS VÁROS REFORMKORI TÖRTÉNETÉBŐL / Petrovich Ede: Baranya megye népoktatása a reform korban (1810—1848)

2. Bozsok/Véménd: ahogy említettem, a két Peter dilemmája Bozsokra vezetett. Itt nem találtam meg Conrad keresztelését, de egy - akkor még csak feltételezett - testvére keresztelését igen, és a neve mellett Véménd volt feltüntetve. Véméndet azonban elsősorban Szebényen anyakönyvezték. Ez az anyakönyv pedig nem volt indexelve FamilySearch-ön, ezért nem találtam Conradot. Átlapozva a keresztelését, nem találtam több testvért sem a szebényi, sem a bozsoki anyakönyvben, sem pedig az apa, Johann Breidung halálát. A felesége, Ursula halotti bejegyzését a bozsoki anyakönyvben találtam meg, de sajnos nem jelezték, özvegy volt-e vagy még házas.

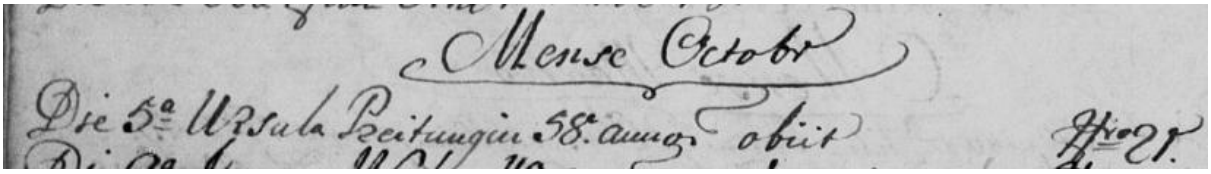

Ursula Preitungin halotti bejegyzése - Bozsok, 1786. október 5.

Természetesen a leánykori neve sem derült ki, de legalább a születési évét közelítőleg ki lehetett számolni. A házasságukat sem találtam a környéken - ezért felmerült, hogy esetleg még az őshazában keltek egybe.

3. Nádasd/Véménd: a szebényi anyakönyveket lapozgatva egy másik Breidung családfővel is találkoztam. Ő volt Johann Adam, akinek hat gyerekét keresztelték 1755-1767 között, majd elhunyt 1767-ben, 33 évesen.

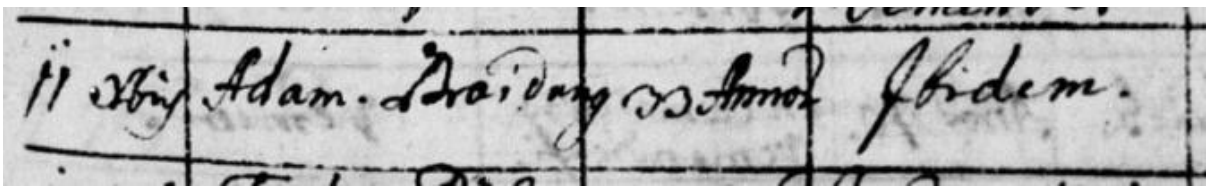

Adam Braidung halotti bejegyzése - Véménd (ak. Szebény), 1767. december 11.

Tehát az ő közelítő születési éve is rendelkezésre állt, mint egy újabb puzzle darab. A legidősebb gyermekét (Johann Georg) Nádasdon keresztelték, ez már szerencsére szerepelt a FamilySearch indexben.

A legnagyobb szerencse azonban az volt, hogy házasságot is Nádasdon kötött, és ebben a bejegyzésben a származási helyét is feltüntették. Ez volt a legkonkrétabb adat a kutatás során.

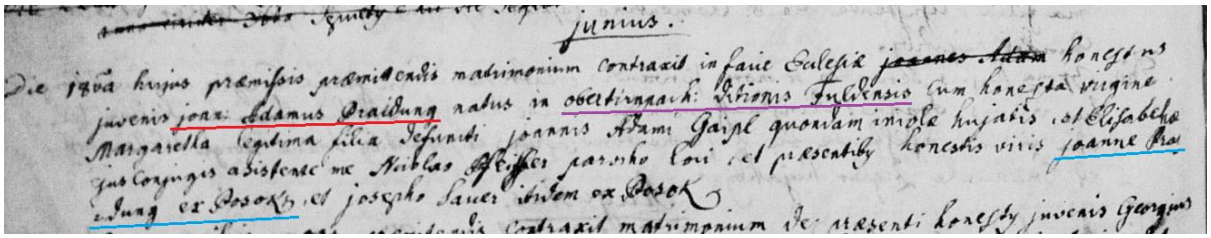

Johann Adam Praidung házassági bejegyzése - Nádasd (ma Mecseknádasd), 1754. június 18.

4. Olasz/Hásságy: bizonytalan vagyok abban, hogy ezt a családfőt figyelembe kell-e vennem, mert az első említéseinél a név formája jobban eltér az eredetinek feltételezett Breidungtól, mint a többieknél. Azonban az évek során ez a név is közeledett a Breidung-Preitung alakokhoz. Eredetileg viszont inkább Preitum lehetett. Joseph első házassága Olaszon, második házassága Bólyon, végül elhunyt 1787-ben 51 évesen, tehát 1736 körül született. Ezzel ő a legfiatalabb családfő a többieket is tekintetbe véve.

5. Grábóc/Szálka: Ezt a családot még nem sikerült kimerítően felderítenem. 1810-ben a 19 éves Michael házasodott, majd 1811-ben az 50 éves özvegy Conrad. Valószínűleg apa és fia, azonban index kereséssel nem találtam ilyen kapcsolatot Baranya és Tolna megyében. Sem pedig másik Conradot, mint a véméndi/bozsoki. Azért lehet izgalmas találat, mert Michael egykorú a két Peterrel.

A Breidung (és származékai) családnév előfordulása a 18. század második felében

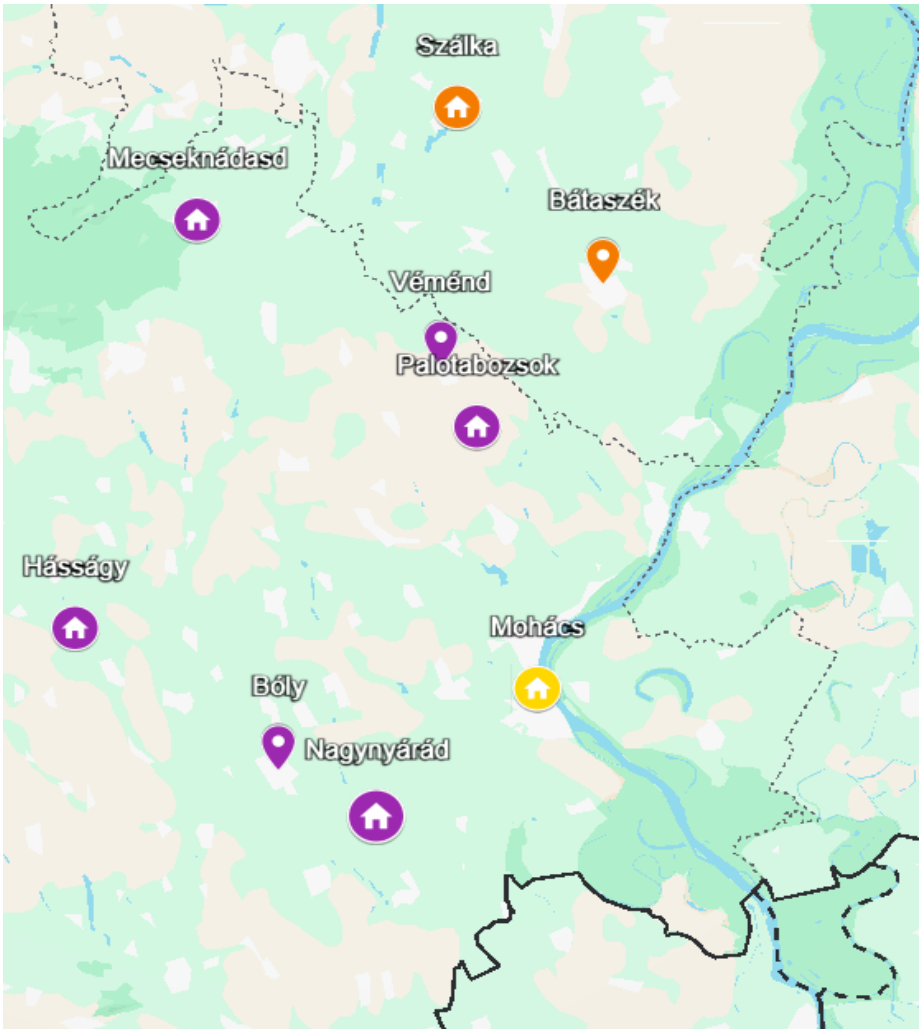

A származási hely azonosítása

A kiindulópont itt a Nádasdon házasodó Johann Adam volt, hiszen a bejegyzésben szerepelt származási hely. Jó eséllyel a véméndi/bozsoki Johann-nal rokoni kapcsolatban állt, hiszen az egyik tanúja ő volt. További érv, hogy később mindketten Véménden éltek.

A szálak visszafejtésében rengeteget köszönhetek Pencz-Amrein Ilonának, aki a nádasdi családkönyv egyik szerzője.

A családkönyv készítésekor a származási helyet Oberdörnbachshofként azonosították. Stefan Gradwohl a magyar szerzőktől függetlenül dolgozott a családkönyvön, az ő megfejtése Oberbimbach volt. Mellesleg én is ekként tudtam kiolvasni - némi térképes segítséggel. Ilonáék ezt azonban elvetették, mert a családnév nem fordult elő a környéken. Oberdörnbachshof Hofbierhez tartozik, itt voltak találatok a Breidung névre.

Áttörést egy nagyon szerencsés véletlen hozott: Ilona fellapozta a lütteri anyakönyvet, és megakadt a szeme Johann Breidung és Ursula Mihm házasságán - ami időben és korban tökéletesen passzolt a véméndi/bozsoki párhoz, és akiknek a házassági bejegyzését nem találtam Baranyában.

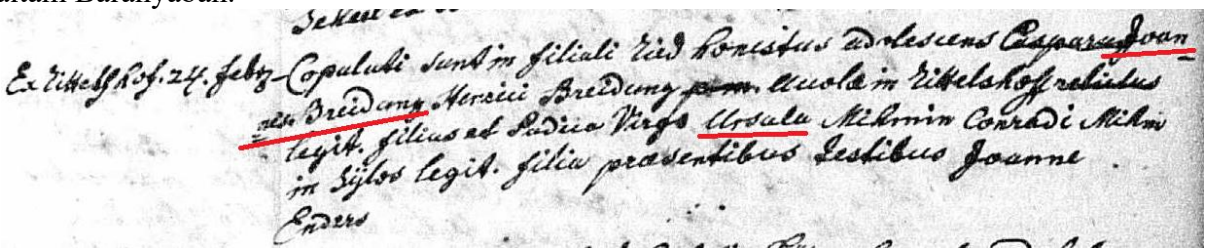

Joann Breidung és Ursula Mihm házassági bejegyzése a lütteri anyakönyvben
Ritzelshof, 1754. február 24.
https://data.matricula-online.eu/de/deutschland/fulda/luetter-heilig-kreuz/1-02/?pg=66

A bejegyzés szerint a házasságot Riedben kötötték, a vőlegény ritzelshofi volt és apját Heinrichnak hívták. Az előző oldalon szerepel a(z azonos nevű) bátyja házassága, amely Riedben köttetett.

Heinrichhez összesen hét gyermeket találtam a lütteri anyakönyvben: Johann (*1726), Johann Caspar (*1727), Johann (*1729), Johann Georg (*1732), Johann Adam (*1733), Agnes (*1735), és Johann Peter (*1737).

A nyom forrósodott, hiszen lett egy Johann Adam, aki feltételezhetően már Nádasdon esküdött. Ritzelshof, illetve Ried azonban nem illett a képbe. A puzzle utolsó eleméhez még meg kellett találni Heinrich Breidung házasságát Catharina Leitschuhval. A vőlegény származása is "Obertürmbach", valószínűleg ezt diktálta Johann Adam is a magyarországi házasságakor.

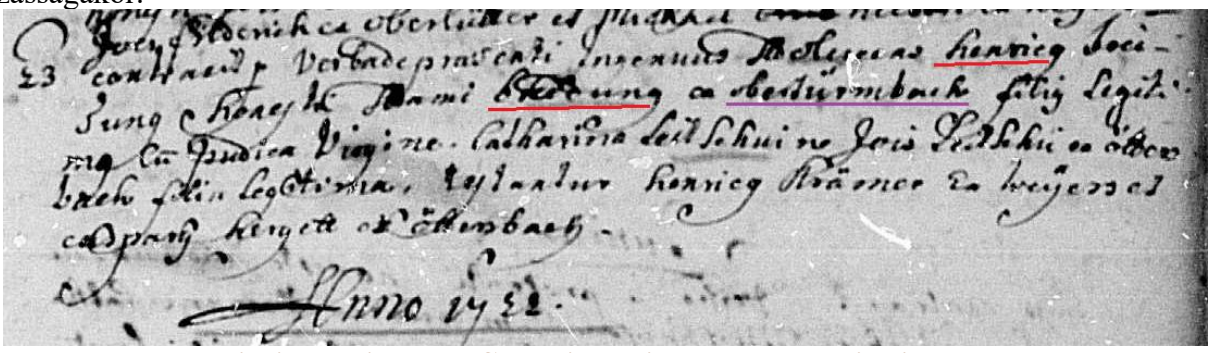

Heinrich Breidung és Catharina Leitschuh házassági bejegyzése
Dörmbach (ak. Dietershausen), 1721. november 23.

A települést több verzióban írták az anyakönyvekben, gyakran az ober/unter előtag nélkül. Ma Dörmbach néven keresendő a térképen.

A korábbi generációk

Így, hogy a Breidung-testvérek származását sikerült azonosítani, megnyílt a lehetőség a korábbi generációk felderítésre is. Összesen három település anyakönyvében volt érintett a családom: ***Lütter*** (***Ritzelshof***, ***Ried***), ***Poppenhausen*** (***Sieblos***, ***Öttersbach***, ***Gackenhof***), és ***Dietershausen*** (***Dörmbach***, ***Weyhers***, ***Oberlütter***, ***Altenmühle***).

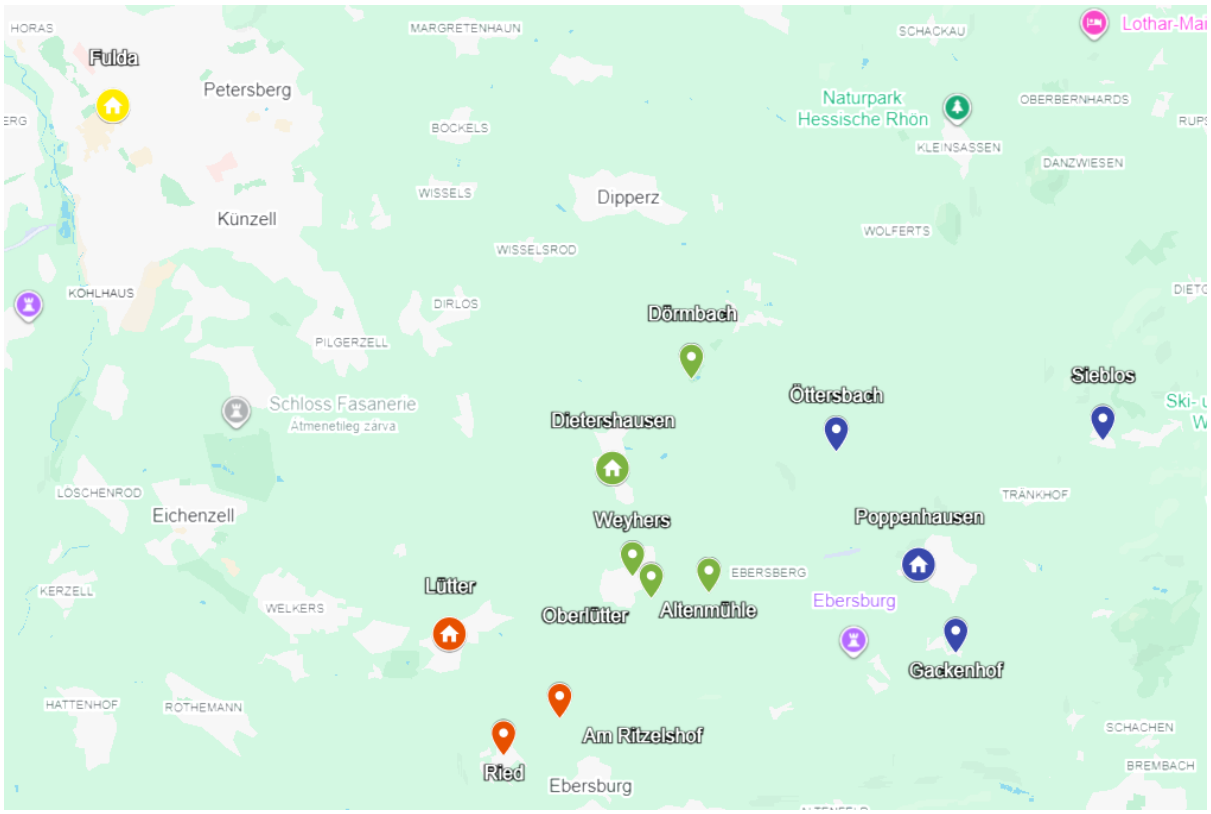

A kutatás során felmerült települések és anyakönyvezési helyük (⌂)

Breidung-ágon még az alábbi családnevekkel találkoztam: Kremer, Leitschuh, Storch és Heil.

Mihm-ágon pedig az alábbiak merültek fel: Schlecker, Klopfmann, Zinck, és Fyller.

Szeretem, ha új keresztnév jelenik meg a családfán, ilyen szempontból már Ursula Mihmnek is örültem, de a legnagyobb meglepetést Jodocus Zinck neve okozta. Először nehezen olvastam ki, egy nagyon csúnyán írt Jacobusnak véltem, de több bejegyzést összevetve arra jutottam, hogy ennyire következetesen nem lehet ilyen rondán írni. Korábban még nem találkoztam ezzel a keresztnévvel, úgyhogy felkerült a "mai is tanultam valamit" listára.

Eddig Gertrud/Gertrudis sem szerepelt a felmenők között, de a kutatás végére máris két személlyel gazdagodtunk: Gertrud Fyller és Gertrud Storch személyében.

A kutatás tanulsága

Igen sok tapasztalatot gyűjtöttem a szálak felgöngyölítése során.

Az első és legfontosabb talán, hogy sosem lehet tudni, mikor és honnan érkezik majd egy löket, ami átlendít a holtponton.

Néha, ha egyenes ágon nem sikerült továbbjutni, érdemes felderíteni a testvéreket, vagy utánamenni a családnév összes előfordulásának. Hátha valahol említenek egy olyan apróságot, amivel sikerült elindulni.

Bár a két Peter dilemmáját még nem sikerült feloldanom (azaz alátámasztanom, hogy egy családban két Peter is élhetett), arra több bizonyítékot láttam, hogy lehetett két azonos nevű (élő) gyermeke egy házaspárnak. Leggyakrabban a Johann/Hans névvel fordult elő, de interneten lehet olvasni egyéb példákról is.

Remélem, hogy ezek a tapasztalatok a későbbiekben másoknak is segíthetnek egy-egy bonyolult puzzle kirakásában.

Johann Breidung ősfája

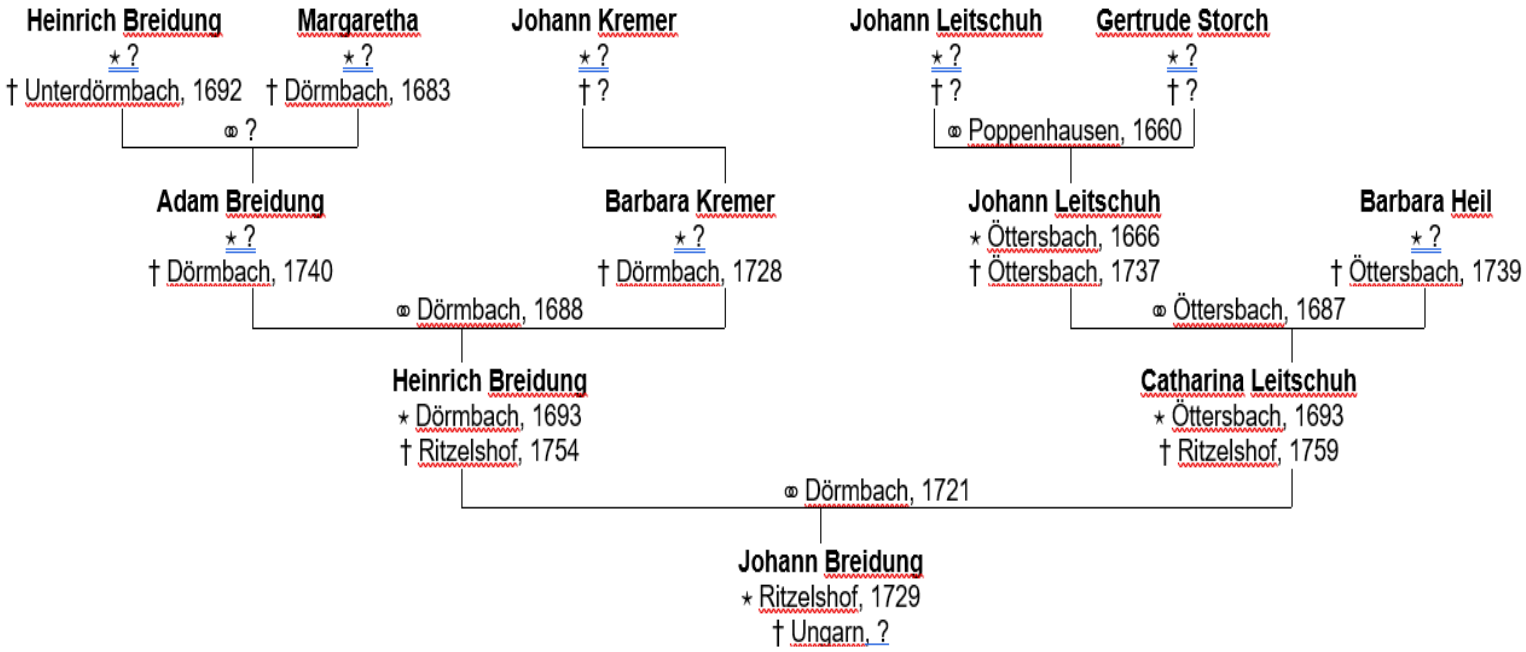

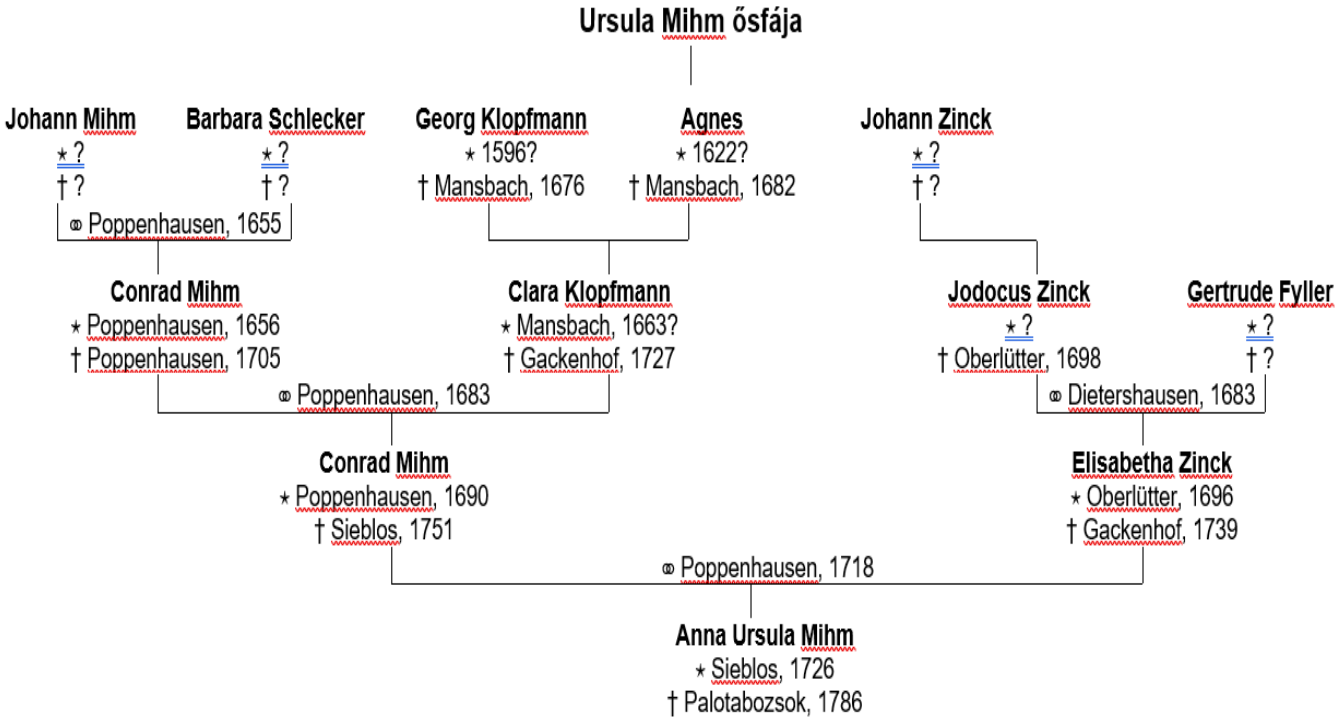
Ursula Mihm ősfája
Johann Mihm
⋆ ?
† ?
Barbara Schlecker
⋆ ?
† ?
⚭ Poppenhausen, 1655
Georg Klopfmann
⋆ 1596?
† Mansbach, 1676
Agnes
⋆ 1622?
† Mansbach, 1682
Johann Zinck
⋆ ?
† ?
Conrad Mihm
⋆ Poppenhausen, 1656
† Poppenhausen, 1705
Clara Klopfmann
⋆ Mansbach, 1663?
† Gackenhof, 1727
Jodocus Zinck
⋆ ?
† Oberlütter, 1698
Gertrude Fyller
⋆ ?
† ?
⚭ Poppenhausen, 1683
⚭ Dietershausen, 1683
Conrad Mihm
⋆ Poppenhausen, 1690
† Sieblos, 1751
Elisabetha Zinck
⋆ Oberlütter, 1696
† Gackenhof, 1739
⚭ Poppenhausen, 1718
Anna Ursula Mihm
⋆ Sieblos, 1726
† Palotabozsok, 1786

Belső Róbert:

A Julianna STIER rejtély – kiegészítések, helyesbítések családkönyvekhez

Anyai ági ősanyám **Julianna STIER** a Baranya vármegyei *Nádasdon* (ma Mecseknádasd) élt és házasodott; összesen háromszor. A településen eltöltött éveire vonatkozó adatok részletesen feldolgozásra kerültek Mecseknádasd és Óbánya családkönyvének[1] összeállítása során. Julianna az első házassági bejegyzése szerint a Tolna vámegyei *Tevelről* származott. Érdemes megfigyelni, hogy anyaként és feleségként különböző nevek szerepelnek a templomi bejegyzésekben. Lentebb lathatjuk a feljegyzett neveket (Julianna, Judit) kronológiailag visszafelé haladva az időben.

+1778.03.04 **Juliana** KIRCHNERIN
oo1772.01.12 Conradus KOLBERT és Eva KÜRCHNER (anya: **Juliana**)
oo1770.05.29 Georgius Valentinus KRAUSS és Christina KÜRCHNER (anya: **Juliana**)
oo1769.01.09 Joannes KESSER és Kunegunda KERCHNER (anya: **Juliana**)
oo1768.11.22 Nicolaus ALBLINGER és Maria Magdalena KÜRCHNER (anya: **Juliana**)
*1752.09.19 Margaretha WEKLER (anya: **Juliana**)
oo1751.11.09 Petrus WEKLER és **Juliana** vidua Philipi HERGET
oo1751.08.11 Philipus HERGET és **Juliana** vidua Georgii KIRCHNER
*1748.02.05 Christina KIRCHNER (anya: **Judith**)
*1745.10.26 Maria Magdalena KIRCHNER (anya: **Juditha**)
*1743.07.01 Maria Kunigunda KIRCHNER (anya: **Juditha**)
*1741.02.24 Jacobus KIRCHNER (anya: **Judith**)
oo1739.01.20 Joannes Georgius KIRCHNER és **Juthitta** STYR

*Helyesbítés Mecseknádasd és Óbánya családkönyvéhez: A 3676-os számon szereplő Johann Georg KIRCHNER családjában a negyedik gyermek neve a templomi anyakönyv szerint Christina (*1748.02.05), nem Kilian. A hatodik gyermekként felsorolt Christina tehát valójában a negyedik gyermek (születési ideje nem is lehet a becsült 1755, mert az apa 1751-ben már elhunyt). Így valójában összesen öt gyermek született a családban.*

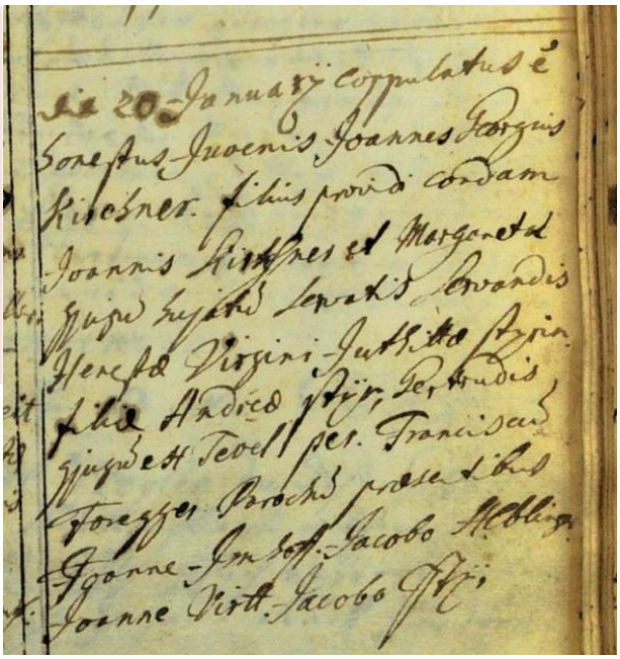

Johann Georg KIRCHNER és Juthitta STYRIN házassági bejegyzése (mecseknádasdi anyakönyv)

Az említett névváltoztatáson és a származási helyen kívül azt is tudjuk, hogy **Julianna STIER** becsült születési éve 1708 halotti anyakönyvi bejegyzése alapján, hiszen életkorának 70 év lett feljegyezve.

[1] Amrein Ferenc, Amrein Ilona, Kraszné Auth Szilvia: A Baranya megyei katolikus települések, Mecseknádasd es Óbánya családkönyve 1721-2007

Juthitta STIER első házassága **Johann Georg KIRCHNER**-rel köttetett 1739-ben. Juthitta szüleiként **Andreas STIER** és **Gertrud** kerültek rögzítésre az anyakönyvi bejegyzésen[1]. A házassági tanúk között **Johann VIRTT** és **Jakob STYR** szereplenek, melynek a későbbiekben lesz meg jelentősége.

Adja magát a feladat, hogy *Tevel* anyakönyveiben kell találnunk egy **Andreas STIER** és **Gertrud** nevű házaspárt. Azonban az első nehézség rögtön az, hogy anyakönyvet *Tevelen* csak az 1742. évtől vezetnek. A kutatást meggyorsította, hogy *Tevel* rendelkezik online is elérhető családkönyvvel[2]. Ebben csak egy olyan **Andreas STIER-t** találtam, akinek esetlegesen lánya lehetett az általunk keresett Juthitta. Andreas 1742-ben bekövetkezett halála az anyakönyv megnyitásának évében került rögzítésre és rögtön az első bejegyzések között található. E szerint 62 évesen halt meg, így 1680 körül kellett születnie. Olyan Gertrud nevű személyt, aki a felesége lehetett sajnos nem találtam.

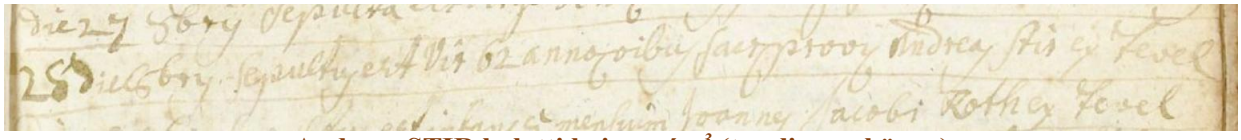

Andreas STIR halotti bejegyzése[3] (teveli anyakönyv)

Amiatt, hogy pontosabban meghatározhassam **Andreas STIER** településre való megérkezésének idejét, ellenőriztem a Familysearch oldalon online is elérhető települési összeírásokat. Andreas legkorábbi említése 1733/34-ből[4] való, az 1732/33-as összeírásban még nem szerepel. Halála előtt 1741/42-ben[5] még újra össze lett írva. Az összeírásokban csak egyetlen Andreas szerepel ebből az időszakból. Johann Eppel 1988-ban megjelent *Tevel* történetét feldolgozó könyve[6] szintén tartalmaz adatokat a telepesek adózására vonatkozóan. **Andreas STIER** ebben 1732-ben szerepel először adófizetőként *Tevelen*.

Itt újabb nehézségbe ütköztem. Ha Andreas a feleségével együtt érkezett a településre 1730-as évek első felében, akkor van esély arra, hogy *Tevel* anyakönyvének 1742-es megnyitása előtt Gertrud esetleg már meghalt és ezért nem is lelhetem nyomát. Annak ellenére, hogy az online anyakönyvben 528-szor szerepel a STIER családnév elkezdtem keresni olyan nőket, akiknek ez a vezetéknévük és időben esetleg Andreas feleségei lehettek. Véletlen akadtam **Prisca STYRIN** halotti bejegyzésére, aki 1747-ben halt meg 66 évesen. Számított születési éve 1681, így korban tökéletesen illeszkedik **Andreas STIER**-hez. Bár nem Gertrud, azonban kiindulásnak a további kutatáshoz ígéretes információnak tűnt.

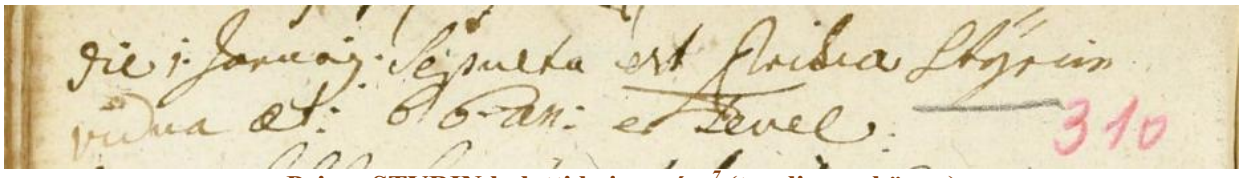

Prisca STYRIN halotti bejegyzése[7] (teveli anyakönyv)

Helyesbítés ezúttal Tevel online családkönyvéhez. Az online családkönyv szerint Prisca STYRIN Jakob STIER (+1764.12.26) feleségeként szerepel[8]. Ez azonban nyilvánvalóan téves, hiszen az anyakönyv ellenőrzése során látható, hogy Prisca özvegyként halt meg 1747-ben. Tehát nem lehetett férje Jakob, aki csak később, 1764-ben halt meg.

[1] Pécsi Egyházmegyei Levéltár, PEL III.080 Mecseknádasd
[2] https://www.online-ofb.de/tevel/
[3] Pécsi Egyházmegyei Levéltár, PEL III.138 Tevel
[4] https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-CSVZ-CK82?i=559&cat=440132
[5] https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-CSLR-ZSKS-X?cat=440132
[6] Johann Eppel: Tevel Zweieinhalb Jahrhunderte schwäbische Ortsgeschichte in Ungarn 1701-1948
[7] Pécsi Egyházmegyei Levéltár, PEL III.138 Tevel
[8] https://www.online-ofb.de/famreport.php?ofb=tevel&ID=ID__023705&lang=de

Ezt követően a Familysearch oldalon egy egyszerű kereséssel találtam is egy **Andreas STIER** és **Prisca MUESBROKHER** nevű párt, aki 1715-ben kötött házasságot a mai Baden-Württemberg tartományban található *Bubsheimben*.

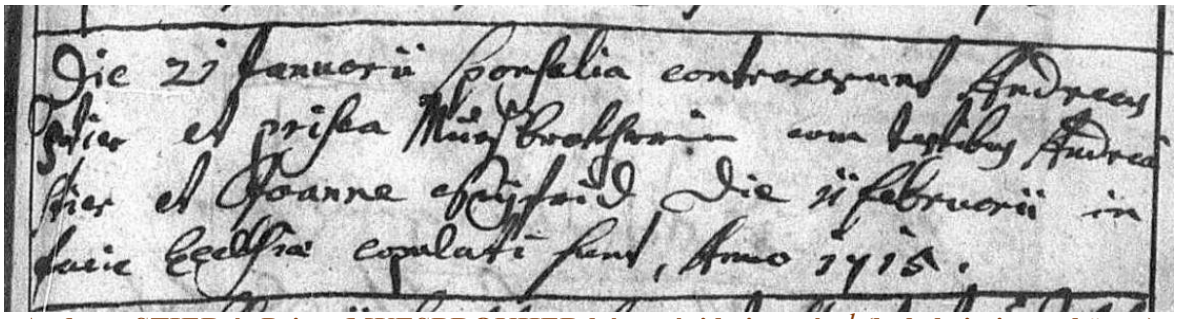

Andreas STIER és Prisca MUESBROKHER házassági bejegyzése[1] (bubsheimi anyakönyv)

Ugyanezen a településen még egy házasság tűnt ígéretesnek, mely a Familysearch alapján **Andreas STIER** és **Gertrud AUGUST** között jött létre 1705-ben. A vonatkozó anyakönyvek csak kijelölt kutatóhelyen voltak megtekinthetők. Érdemes volt azonban személyesen felkeresnem a kutatóhelyet. Az anyakönyvek átvizsgálása után beigazolódott, hogy **Andreas STIER** nőtlenként vette el a hajadon **Gertrud ANGST**-ot (az indexelés nem volt pontos, a név nem AUGUST) és az első feleség 1715-ben bekövetkezett halála után újraházasodott.

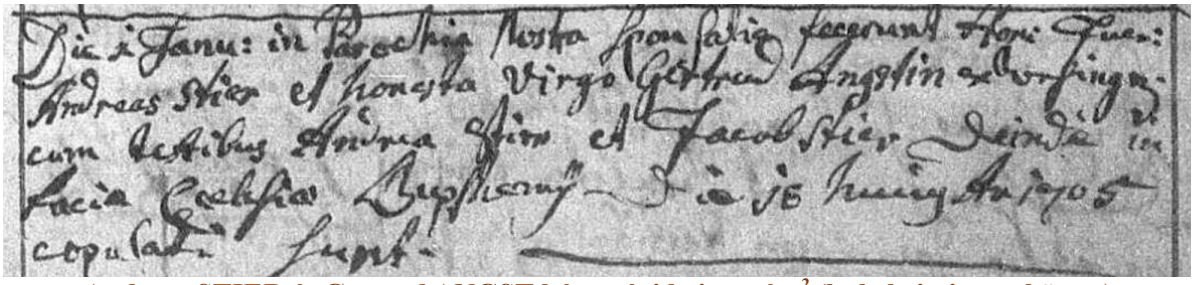

Andreas STIER és Gertrud ANGST házassági bejegyzése[2] (bubsheimi anyakönyv)

Mindkét házasságból számos gyermek született. A *bubsheimi* és a szomszédos *wehingeni* anyakönyvből összegyűjtött adatok alább láthatók összefoglalva:

Andreas STIER (*1681.10.24)

I. oo1705.01.18 **Gertrud ANGST** (*1681.03.18 *Wehingen*, +1715.01.03)

1. **Michael** (*1705.09.30, +1705.09.30), 2. **Joachim** (*1707.02.02), 3. **Florian** (*1708.02.10), 4. **Victoria** (*1709.02.08), 5. **Idda** (*1710.08.23), 6. **Genoveva** (*1711.12.26, +1713.02.05), 7. **Beatrix** (*1713.06.03, +1713), 8. **Paul** (*1715.12.26, +1715)

II. oo1715.02.11 **Prisca MUESBROKHER** (*1684.01.18 *Wehingen*)

9. **Eva** (*1715.11.07), 10. **Affra** (*1716.08.02, +1716.08.03), 11. **Felix** (*1717.09.09), 12. **Leo** (*1719.04.08), 13. **Regula** (*1720.09.10, +1720), 14. **Lucas** (*1721.10.13), 15. **Franz** (*1723.04.01), 16. **Kaspar** (*1725.01.01), 17. **Katharina** (*1726.04.22, +1727.08.02)

Az összesen tizenhét gyermekből hét *Bubsheimben* halt meg. Négynek megtaláltam a halotti bejegyzését (Michael, Genoveva, Affra, Katharina), három további gyermek esetében (Beatrix, Paul, Regula) a keresztelési anyakönyvben egy kereszt szerepel a név mellett, mely arra utalhat, hogy a gyermekek halva születtek vagy rövid idővel a születést követően elhunytak. Így összesen tíz gyermek maradt, akik bizonyítékot adhattak a *Tevelre* történő kivándorlásra.

[1] https://www.familysearch.org/ark:/61903/1:1:D32J-7C2M
[2] https://www.familysearch.org/ark:/61903/1:1:D32J-P26Z

Mielőtt sorba vennénk a gyermekeket még egy forrást szeretnék megemlíteni, mely a kutatás során teljesen véletlenül akadt a kezembe. A Familysearch oldalon a források között ugyan nincs feltüntetve, de mégis elérhetőek a *Bubsheim* településről bérmálási feljegyzések is. Ezek szerint 1723-ban lettek megbérmálva **Andreas STIER** és **Prisca MOSBROCHER** szülők gyermekei Joachim, Felix, Leo, Victoria és Eva. Apró megjegyzés, hogy Joachim és Victoria valójában nem is Prisca, hanem Gertrud gyermekei Andreas első házasságból. Furcsa továbbá az is, hogy a feltételezhetően még elő gyermekek közül Florian és Idda nem szerepel a bérmáltak között, holott náluk idősebb és fiatalabb testvéreik is szereplenek a felsorolásban.

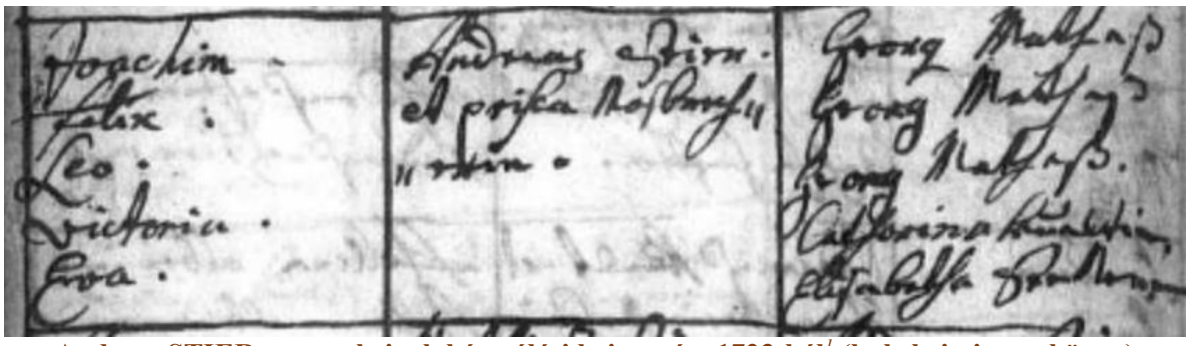

Andreas STIER gyermekeinek bérmálási bejegyzése 1723-ból[1] (bubsheimi anyakönyv)

De akkor vegyük számba a gyermeket, akik közül szerencsére többen is viszonylag ritka keresztnevet viseltek. A leggyorsabb és legkézenfekvőbb volt a teveli online családkönyvet újra átfutni, melyben hamar rátaláltam a következő nevekre: Felix, Leonhard, Lukas, Victoria.

Felix STIER (*1717*)*: A *teveli* Felixnek öt gyermeke született 1744 és 1755 között **Katharina** nevű feleségtől. 1756-ban hunyt el 37 évesen, számított születési éve 1719. Ígéretes a hasonlóság.

Leo STIER (*1719*)*: A *teveli* Leonhard STIER 1750-ben halt meg 30 évesen. Számított születési éve 1720. Szintén azonos lehet a németországi Leoval, csak a név nem pontosan egyezik. Érdemes tehát egy pillantást vetni a születési es halottianyakönyvre.

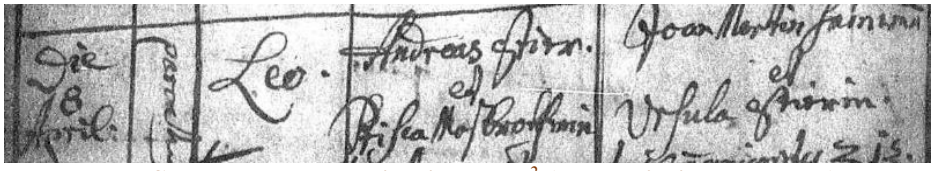

Leo STIER keresztelési bejegyzése[2] (bubsheimi anyakönyv)

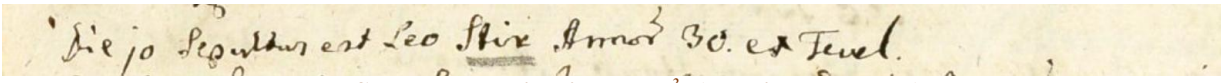

Leo STIER halotti bejegyzése[3] (teveli anyakönyv)

Újabb helyesbítés Tevel online családkönyvéhez[4]. Az anyakönyv ellenőrzését követően a halálozási bejegyzésben az elhunyt neveként Leo Stir szerepel, ami egybeesik a keresett személlyel. A Leo önálló név, mely nem változtatható önkényesen Leonhardra.

Lucas STIER (*1721): Az online családkönyvben megjelenő Lukasnak tizenegy gyermeke született 1747 és 1768 között **Katharina** nevű feleségtől a *Tevellel* szomszédos *Kisdorogon,* mely 1793-ig *Tevel* filiája volt. Lucas 1769-ben hunyt el 44 évesen, így számított születési éve 1725. Így a két Lucas szintén azonos lehet.

Victoria STIER (*1709): Az online családkönyvben Victoria és **Matthias FRECH** két gyermekének keresztelése szerepel 1743-ból és 1744-ből.

[1]https://www.familysearch.org/search/catalog/76100?availability=Family%20History%20Library
[2] https://www.familysearch.org/ark:/61903/1:1:CH7F-9HN2
[3] Pécsi Egyházmegyei Levéltár, PEL III.138 Tevel
[4] https://www.ortsfamilienbuecher.de/famreport.php?ofb=tevel&ID=ID__023948&lang=de

Kiegészítés: A családkönyvből hiányzik, de az anyakönyvben szerepel Matthias FRESCH (FRECH) és Victoria STIER házassági bejegyzése is (oo1742.01.14), mely az anyakönyv megnyitását követő legelső bejegyzés Tevelen.

A házassági bejegyzés alapján a teveli Victoria korban akár azonos is lehet a *bubsheimi* Victoriával. Sajnos halotti bejegyzést nem találtam, melyből a hozzávetőleges születési idő kiszámítható lett volna. További információ, hogy egy **Matthias FRECH**, aki kora alapján lehet Victoria férje a *Bubsheim* melletti *Egesheimből* vándorolt ki[1].

A négy testvér után találtam egy ötödiket, szintén ritkább nevűt *Tevel* közvetlen közelében. Mindössze két és fél óra járóföldre, a Tolna vármegyei *Hőgyészen*.

Florian STIER (*1708): Egyszerű kereséssel a Familysearch oldalon találtam meg Floriant, akinek Anna nevű feleségétől születtek gyermekei. A keresett Florianunk még az óhazában összeházasodott (oo1730.11.04 *Bubsheim*) egy *Fridingen an der Donauból* származó **Anna EPLE**-vel (*1706.12.23 *Szülők: Melchior EPLE, Katharina HIPP*). Hogy felgyorsítsam a kutatást ellenőriztem *Hőgyész* online családkönyvét[2]. És valóban szerepel benne egy Florian STIER. Az első dolog, ami rögtön feltűnt, hogy Florian születésének ugyan forrás nélkül, de *Bubsheim* van megadva 1699-es számított évvel. Szintén Annaként megnevezett első feleségétől Hőgyészen hat gyermeke született 1734 és 1745 között. (Azt is érdemes megjegyezni, hogy Andreas STIER, Florian feltételezett apja szintén ez idő tájt tűnik fel *Tevelen*.) A párnak volt egy hetedik gyermeke is a családkönyv szerint, akiről halálozási bejegyzése alapján tudunk és körülbelül 1731-ben született, születési helye azonban ismeretlen. A németországi Floriannak és Annanak biztosan született korábban egy gyermeke 1730 végén *Fridingen an der Donauban* (mely *Bubsheimtől* kevesebb, mint 20 kilométerre található). Több németországi gyermeket nem találtam. A számított 1699-es születési év ugyanakkor kicsit távolinak tűnhet az 1708-as évtől. De ilyenkor érdemes figyelembe venni, hogy Florian hosszú életet élt és összesen háromszor házasodott. Második felesége **Agatha KARL** (oo1758.01.07 *Pári*), harmadik felesége **Christina PECH** (oo1764.07.01 *Hőgyész*). Florian életkora a házassági bejegyzésekben nem szerepel. Halálakor (+1774.04.30 *Hőgyész*) 75 év lehet feljegyezve, azonban sejthető, hogy egy idős embernél ez erősen becsült szám.

Helyesbítés ezúttal Hőgyész online családkönyvéhez[3]. Florian apjaként Jakob STIER van megnevezve Bubsheimből, azonban az adat forrása nincs feltüntetve és az apa-fiú kapcsolat a magyar anyakönyvekben sem szerepel. Így vélhetően feltételezés. Bubsheimben az adott időszakban csak egy Florian STIER született, mégpedig Andreas STIER gyermeke. Jakob STIER nevű apának egyáltalán nem született Florian nevű fia, így az adat valószínűleg téves.

Andreas STIER, feleségei **Gertrud ANGST** és **Prisca MUESBROKHER**, valamint öt ritka nevű gyermekük nevének eltűnése a németországi anyakönyvekből és az 1730-as évektől való megjelenése a *Schwäbische Türkei* anyakönyveiben és összeírásaiban, valamint a számított születési éveik elegendő bizonyítékkal szolgálnak számomra arra, hogy a két család azonos. Sajnos a további öt gyermeknek egyelőre nem leltem nyomát, azonban *Bubsheim* és környékén további adatokat kutattam fel a szülők származásával kapcsolatban. Az **Andreas STIER** családjára vonatkozó adatokat a cikk végén összegzem.

És most tegyünk egy újabb kitérőt. Korábban már többször feltűnt **Jakob STIER** neve házassági tanúként, férjként, apaként. De vajon ki lehetett ő? Kézenfekvőnek tűnik, hogy talán **Andreas STIER** Jakob nevű öccse. A **Jakob STIER**-ről, két feleségéről és tíz gyermekéről *Bubsheim*-ben fellelhető adatok a következő bekezdésben kerültek összefoglalásra. Ezek alapján megvizsgálható, hogy valóban ők vándoroltak-e ki Magyarországra.

[1] https://gedbas.genealogy.net/person/show/1312623807#source_2
[2] https://www.online-ofb.de/famreport.php?ofb=hoegyesz&ID=I9203&lang=de
[3] https://www.ortsfamilienbuecher.de/famreport.php?ofb=hoegyesz&ID=I9203&lang=de

Jakob STIER (*1685.10.08)
I. oo1711.05.10 **Anna Maria WIRDT** (+1730.08.23)
1. **Clara** (*1713.06.21, +1716.08.26), 2. **Regula** (*1714.09.11), 3. **Ottilia** (*1715.11.24), 4. **Rosa** (*1717.08.24, +1717.10.26), 5. **Peter** (*1719.04.28), 6. **Balthasar** (*1721.01.04), 7. **Benedict** (*1723.03.14), 8. **Adelheid** (*1724.12.10)
II. oo?? **Margaretha SAUTER**
9. **Martin (**1732.02.12), 10. **Agatha** (*1734.02.04)

A 1741/1742-es teveli összeírásban[1] már szerepel egy **Jacobus STYR**. Mivel Florian STIER apjaként egy Jakob szerepel a *hőgyészi* online családkönyvben, ezért az ottani összeírásokra is érdemes vetni egy pillantást. *Hőgyészen* egy **Jakob STYR** valóban össze lett írva, legkorábbi említése 1733/34-ből[2] való, az 1732/33-as összeírásban még nem szerepel. Ez teljesen beleillik abba a képbe, hogy Andreas nevű testvérével egyszerre érkeztek Tolna vármegyébe. Jakob az 1735/36-os összeírásban[3] még szerepel, azonban az 1741/42 éviben már nem. Az utóbbiban azonban megjelenik Florian, akiről tudjuk, hogy 1734-tól születnek gyermekei Hőgyészen, viszont nem szerepel semelyik korábbi összeírásban. Talán Jakob és Florian egy házban éltek, de aztán Jakob továbbköltözött Tevelre és Florian lett a családfő. Mindenesetre Jakob STIER nem hunyt el Hőgyészen ez idő tájt.

Most pedig vessünk egy pillantást **Jakob STIER** gyermekeire. Azt biztosan tudjuk, hogy Clara és Rosa már *Bubsheimben* elhunytak. Regulát és Ottiliát nem találtam *Tevelen*, talán legidősebb testvérekként nem tartottak Magyarországra. Vegyük azonban sorra a többieket.

Peter STIER (*1719): Egy Peter STIER szerepel *Tevel* online családkönyvében. **Magdalena** nevű feleségétől születnek gyermekei, Josef 1744-ben és Theresia 1746-ban. Mivel Theresia nevű lánya a Baranya vármegyei *Mágocson* hunyt el a *teveli* online családkönyv szerint, ezért ellenőriztem Franz Teufel Mágocsot feldolgozó könyvét[4]. Peter valóban *Mágocson* tűnik fel újra, ahol további gyermekei jöttek világra, és 1789-ben itt is hunyt el.

Balthasar STIER (*1721): Nem meglepő módon egy Balthasar is szerepel a teveli családkönyvben. 1749-ben köt házasságot **Barbara HELM**-mel, ezt követően kilenc gyermekük születik. 1782-ben hunyt el 65 évesen, számított születési éve tehát 1717.

Benedict STIER (*1723): És egy Benedict is megjelenik *Tevelen*. Az online családkönyv szerint **Elisabeth SAUTER**-től két gyermeke születik, aztán további kilenc gyermek már *Mágocson*. Először Elisabeth hunyt el 1774-ben, majd Benedict 1777-ben. Utóbbi halotti bejegyzése szerint 54 évesen távozott az élők sorából, így számított születési éve 1723. Tökéletes az egyezés.

Kiegészítés Tevel online családkönyvéhez. A családkönyvben nem szerepel azonban az anyakönyvben mégis megtalálható Benedict STIER és Elisabeth SAUTER házassága is (oo1744.11.23 Tevel).

Adelheid STIER (*1724): 1751-ben *Tevelen* házasodott Adelheid (Adelhajde filia Jacobi STIR) Jakob STIER leánya. 1762-ben halt meg 32 évesen. Számított születési éve 1730. Egy gyermeke született a **Josef CZIRKEL** nevű apától.

Martin STIER (*1732): Egy Martin STIER 1753-ban házasodott *Tevelen*. **Maria SCHONER** nevű feleségétől öt gyermeke született. Martin 1790-ben halt meg 58 évesen. Számított születési éve 1732, pontosan az, amit vártunk.

Agatha STIER (1734): Egy Agatha STIER kétszer is házasodik *Tevelen*. Első férje **Sebastian LIPPUS**, akihez 1756-ban megy hozzá. Második férje 1772-től **Johann FRITZENSCHAFF**. Agatha 1779-ben hunyt el 44 évesen, számított születési éve 1735.

[1] https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-CSLR-ZSKS-S?i=333&cat=440132
[2] https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-CSVZ-C2HG?i=565&cat=440132
[3] https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-CSLR-ZSKN-L?i=105&cat=440132
[4] Teufel Franz: Sippenbuch Mágocs

Azzal, hogy *Mágocs* is a képbe került gondoltam talán megéri ellenőrizni, hogy esetleg **Andreas STIER** valamelyik gyermeke nem tartott-e az unokatestvéreivel a közeli településre. Franz Teufel könyvében nem találtam erre vonatkozó adatot, de a biztonság kedvéért átfutottam az anyakönyveket is. 1749-ben egy teveli özvegy **Franz STIER** valóban házasságot kötött *Mágocson*.

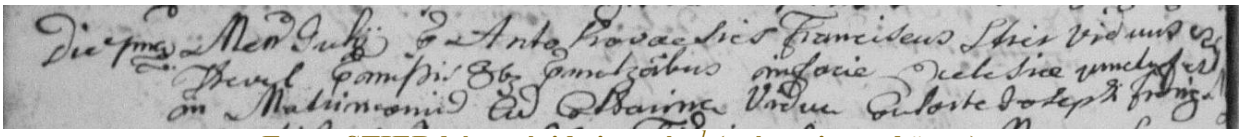

Franz STIER házassági bejegyzése[1] (mágocsi anyakönyv)

De térjünk vissza az családfőhöz. **Jakob STIER** (*1685): A teveli családkönyvben **Prisca STYRIN** özvegyeként tevésen megjelölt Jakob 1764-ben hunyt el 90 évesen. Számított születési éve 1674. Mivel akkoriban az átlagéletkor ennél jóval rövidebb volt, emiatt én el tudom képzelni, hogy egy meglehetősen idős nyolcvan éves embert kilencvennek becsülnek.

Jakobnak és hat gyermekének feltűnése *Tevelen* és környékén talán nem lehet véletlen. Számomra elegendőek a bizonyítékok, hogy azonosnak tekintsem bubsheimi és magyarországi családokat. Ejtsünk azonban még pár szót az anyákról is.

Anna Maria WIRDT (+1730): Anna Maria már a kivándorlás előtt Németországban elhunyt, így magyarországi dokumentumokban nem találkozhatunk a nevével. Azonban érdemes megfigyelni a vezetéknevét. Talán rokona lehetett a **Juthitta STIER** házassági tanújaként feljegyzett **Johann VIRTT**-nek, aki 1732/33-ban már össze lett írva *Tevelen* [2] **Joan VIRDTT** néven. Tevel online családkönyvében két **Johann WIRTH** szerepel, aki számításba jöhet. Halálozás alapján az egyik számított születési éve 1688, a másiké 1713. Mindkettőjük születési helyeként a Baden-Württembergben található *Mahlstetten* van megadva, ami csupán hét kilométerre van *Bubsheimtől*.

A második feleség **Margaretha SAUTER** halotti bejegyzését nem találtam meg sem *Bubsheim*-ben, sem Magyarországon. *Hőgyészen* 1735 es 1740 között hiányosak a halotti feljegyzések, *Tevelen* pedig csak 1742-től vezetnek anyakönyvet. Elképzelhető tehát, hogy Margaretha ebben az időszakban hunyt el. Érdemes azt is megfigyelni, hogy Jakob Benedikt nevű fiának egy **Elisabeth SAUTER** volt a felesége. Talán ők is rokonok.

Ahhoz, hogy a kiterjedt családi kapcsolatok még pontosabban feltárásra kerülhessenek érdemes lenne további kutatásokat, ellenőrzéseket végezni a környező magyarországi és németországi településeken. Megjegyzendő, hogy sajnos *Mahlstetten* anyakönyvei még Familysearch kutatóhelyen sem érhetőek el jelenleg, mert a mikrofilmek nem lettek digitalizálva.

Most pedig térjünk vissza a cikk címében szereplő rejtélyhez, ami miatt elkezdtem a kutatást. Vajon ki is volt **Julianna STIER**? Ha a *nádasdi* házassági bejegyzés pontos, akkor ő a teveli **Andreas STIER** és **Gertrud** lánya, és akinek számított születési éve 1708 a halotti bejegyzése alapján. **Andreas STIER** valóban élt *Tevelen* és volt is egy **Gertrud ANGST** nevű felesége, akiknek kevesebb mint tíz éves házasságuk alatt nyolc gyermekük született. Négy lányukból kettő Bubsheim-ben meghalt, Victoria pedig *Tevelen* mehetett férjhez 1742-ben. Így kizárásos alapon csak az 1710-ben született Idda jöhet számításba, akinek még a születési éve is egybevág. Az **Idda STIER** név pedig a születés után valóban köddé vált. Sem Németországban, sem Magyarországon nem leltem többé a nyomát.

De vajon létezhet, hogy valaki kétszer is nevet változtatott? Idda, Juthitta, Julianna. Több mint különleges, de én úgy vélem, hogy minden valószínűség szerint megtaláltam a keresett ősanyám.

[1] https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:939J-656X-W?i=92&cc=4133831&cat=424907
[2] https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-CSVZ-C2NV?cat=440132

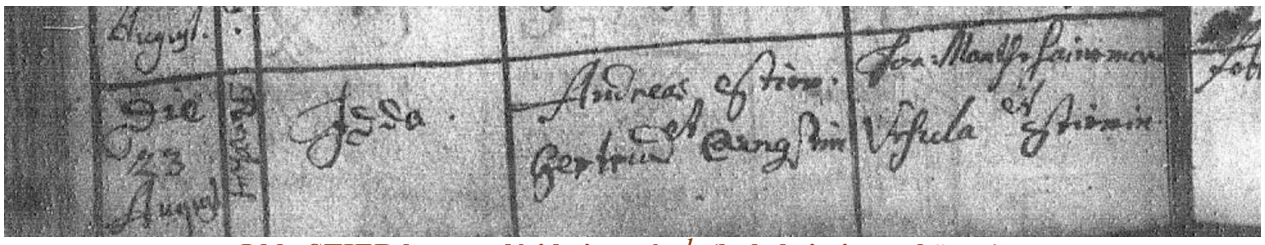

Idda STIER keresztelési bejegyzése[1] (bubsheimi anyakönyv)

Végezetül a cikk zárásaként **Andreas STIER** és **Jakob STIER** családjainak részletes összefoglalása:

Andreas STIER *1681.10.24 *Bubsheim*, +1742.10.28 *Tevel*
Szülők: Jakob STIER, Katharina SCHWARTZ
I. oo18.01.1705 *Bubsheim*
Gertrud ANGST *1681.03.18 *Wehingen*, +1715.01.03 *Bubsheim*
Szülők: Johann ANGST, Maria LANDOLT
1. **Michael** *1705.09.30 *Bubsheim*, +1705.09.30 *Bubsheim*
2. **Joachim** *1707.02.02 *Bubsheim,* +??
3. **Florian** *1708.02.10 *Bubsheim*, +1774.04.30 *Hőgyész*
I. oo1730.11.04 *Bubsheim* **Anna EPLE**
II. oo1758.01.07 *Pári* **Agatha KARL**
III. oo1764.07.01 *Hőgyész* **Christina PECH**
4. **Victoria** *1709.02.08 *Bubsheim,* +??
I. oo1742.01.14 *Tevel* **Matthias FRECH**
5. **Idda** *1710.08.23 *Bubsheim,* +1778.03.04 *Mecseknádasd*
I. oo1739.01.20 *Mecseknádasd* **Johann Georg KIRCHNER**
II. oo1751.08.10 *Mecseknádasd* **Philipp HERGET**
III. oo1751.11.09 *Mecseknádasd* **Peter WEKLER**
6. **Genoveva** *1711.12.26 *Bubsheim*, +1713.02.05 *Bubsheim*
7. **Beatrix** *1713.06.03 *Bubsheim*, +1713 *Bubsheim*
8. **Paul** *1715.12.26 *Bubsheim*, +1715 *Bubsheim*
II. oo1715.02.11 *Bubsheim*
Prisca MOSBROCKHER *1684.01.18 *Wehingen*, +1747.01.01 *Tevel*
Szülők: Kaspar MOSBROCKHER, Martha SEYFRITZ
9. **Eva** *1715.11.07 *Bubsheim,* +??
10. **Affra** *1716.08.02 *Bubsheim,* +1716.08.03 *Bubsheim*
11. **Felix** *1717.09.09 *Bubsheim*, +1756.04.13 *Tevel*
I. oo?? **Katharina**
12. **Leo** *1719.04.08 *Bubsheim*, +1750.10.10 *Tevel*
13. **Regula** *1720.09.10 *Bubsheim*, +1720 *Bubsheim*
14. **Lucas** *1721.10.13 *Bubsheim,* +1769.02.17 *Kisdorog*
I. oo?? **Katharina**
15. **Franz** *1723.04.01 *Bubsheim,* +??
II. oo1749.07.07 *Mágocs* **Katharina**
16. **Kaspar** *1725.01.01 *Bubsheim,* +??
17. **Katharina** *1726.04.22 *Bubsheim,* +1727.08.02 *Bubsheim*
Jakob STIER *1685.10.08 *Bubsheim*, +1764.12.26 *Tevel*
Szülők: Jakob STIER, Katharina SCHWARTZ
I. oo1711.05.10 **Anna Maria WIRDT** +1730.08.23 *Bubsheim*
1. **Clara** *1713.06.21 *Bubsheim*, +1716.08.26 *Bubsheim*
2. **Regula** *1714.09.11 *Bubsheim*, +??

[1] https://www.familysearch.org/ark:/61903/1:1:CH7V-W66Z

3. **Ottilia** *1715.11.24 *Bubsheim*, +??
4. **Rosa** *1717.08.24 *Bubsheim*, +1717.10.26 *Bubsheim*
5. **Peter** *1719.04.28 *Bubsheim*, +1789.09.24 *Mágocs*
   I. oo?? **Magdalena**
6. **Balthasar** *1721.01.04 *Bubsheim*, +1782.01.30 *Tevel*
   I. oo1749.06.17 *Tevel* **Barbara HELM**
7. **Benedict** *1723.03.14 *Bubsheim*, +1777.04.01 *Mágocs*
   I. oo1744.11.23 *Tevel* **Elisabeth SAUTER**
8. **Adelheid** *1724.12.10 *Bubsheim*, +1762.01.04 *Tevel*
   I. oo1751.01.18 *Tevel* **Josef ZIRKEL**

II. oo?? **Margaretha SAUTER**

9. **Martin** *1732.02.12 *Bubsheim*, +1790.03.28 *Tevel*
   I. oo1753.01.08 *Tevel* **Maria SCHONER**
10. **Agatha** *1734.02.04 *Bubsheim*, +1779.05.12 *Tevel*
   I. oo1756.01.12 *Tevel* **Sebastian LIPPUS**
   II. oo1772.11.23 *Tevel* **Johann FRITZENSCHAFF**

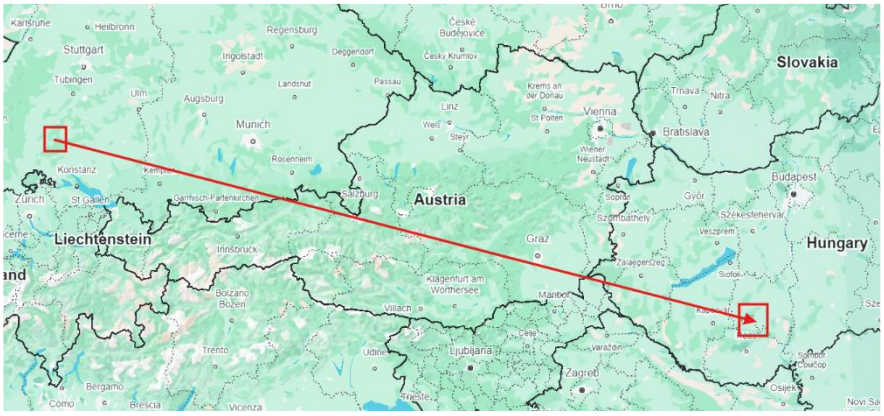

A cikkben említett németországi és magyarországi települések

(www.earth.google.com)

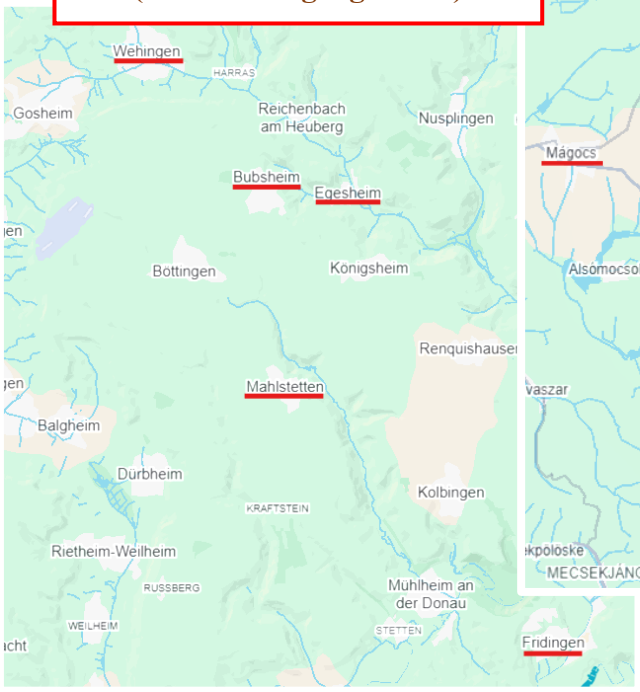

Tagsági hírek / Mitgliedschaftsnachrichten

Tagság megszűnése / Mitgliedschaft gelöscht:

146 Fülöp Gabriella
241 Manfred Reith

Új tagjaink / Neue Mitglieder

254	**Lendvai József**	leiss.jozsef@gmail.com
255	**Scheffer Krisztina**	multbalatok@gmail.com
256	**Szeltner Károly**	karoly.szeltner@gmail.com
257	**Hársch Károly Mátyásné** sz. Kajtár Rozália	harsch.karolyne@gmail.com
258	**Wagner Tibor**	tiborwagner49@gmail.com
259	**Rudolf Ágnes** sz. Berki Ágnes	berkiagnes20@gmail.com
260	**Baumgartner Zoltán László**	baumi67@gmail.com
261	**Honosné Hodossy Klára**	honosklara@gmail.com
262	**Hanny Ervin Csaba**	hanny.ervin@gmail.com
263	**Wiederwald Bettina**	widibetti@gmail.com
265	**Weinacht Sándor**	weinacht@sympathico.ca

Mitglied seit 10 Jahren / 10 éve tagunk

173 Baranyi Elek, Budapest

Balla Anikó tagunk „Soroksár egykori vendéglői és kocsmái” c. könyvének bemutatója Soroksáron, 2024.november 8.

https://www.youtube.com/watch?v=sTwCfEph8yk

Mészáros Gábor fényképei

Táncsics képtár

Képek Egyesületünk életéből
Bilder aus unserem Vereinsleben
Treffen in St. Iwan bei Ofen / Pilisszentiváni találkozó

Középen: a találkozó szervezője, az AKuFF titkára, Ziegler Ágota
jobbra: vendéglátónk, Richolm Erik polgármester úr
balra: a polgármester úr kiállított családfái

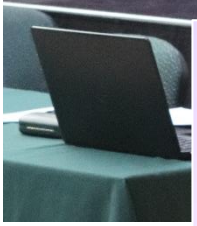

Jobbra fent: Díszoklevél Elischné Draxler Erzsébet tagunknak

Előadóink
balra fent: Mózessy Gergely, a Székesfehérvári Püspöki és Székeskáptalani Levéltár igazgatója

Előadóink:
középen: Dr. Mirk Mária, nyelvtanár
balra: Marlok Tamás, családfakutató

Felszólalt Szeltner Károly tagunk

Az AKuFF Hírmondó ezúttal is megjelent

Pilisszentiván látnivalóit Ziegler Ágota, dr. Mirk Mária és Richolm Erik polgármester mutatták meg nekünk

Treffen der Stiffoller-Forscher im AKuFF in Nadasch, 29.10.2025 / Stifoller-kutató tagjaink találkozója Mecseknádasdon, 2025. X. 29.

Olyan tagtársaink első, kötetlen találkozója volt ez, akik a Fuldai Apátság területéről érkezett őseiket kutatják, vagy érdeklődnek a téma iránt.

Fotók:
Farkas Beáta